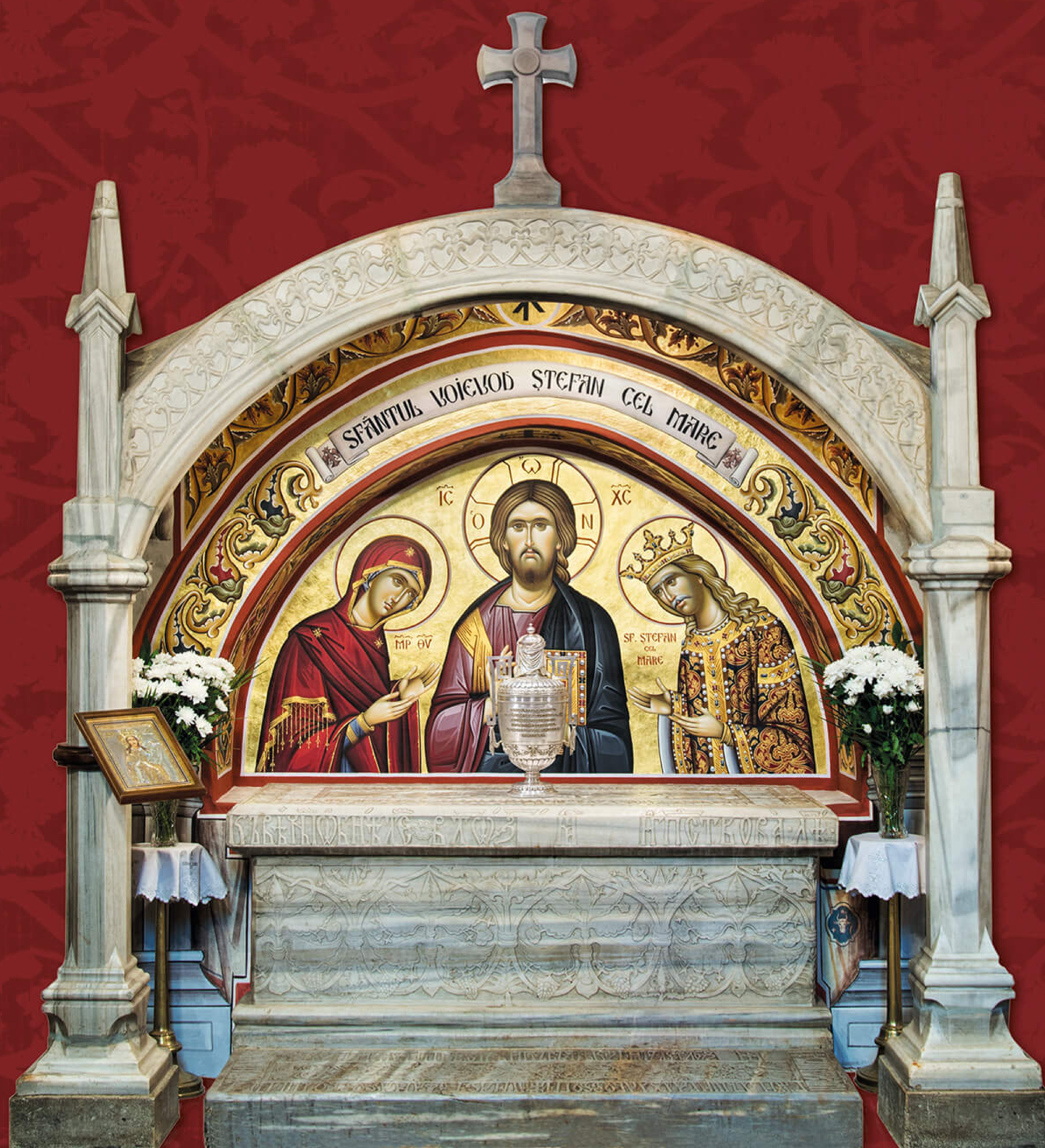
Nr. XIV
2021

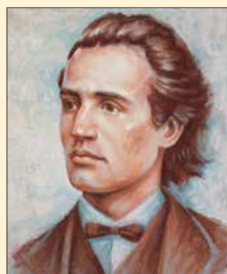
CUVINTE CĂTRE TINERI

Publicație editată de Mănăstirea Putna www.putna.ro

150 de ani de la Prima Serbare a Românilor de Pretutindeni și de la Primul Congres al Studenților Români

Cuprins

Să trăim ca fii ai Învierii

Înaltpreasfințitul Părinte Calinic,
Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților

Învierea lui Hristos este singura care ne garantează trecerea de la viața actuală, robită legilor naturii, la viața absolută, în care materia este transfigurată în Duhul Sfânt, mai presus de legile care o robesc.

Mântuitorul Hristos, luând trupul nostru, a învins moartea în trup, prin Învierea Lui, așa încât învierea noastră a devenit posibilă grație Învierii Lui, după cum El Însuși a zis: „Eu sunt învierea și viața; cel ce crede în Mine, chiar dacă va muri, va trăi. Și oricine trăiește și crede în Mine nu va muri în veac.” (Ioan 11, 25–26).

Omul, prin comunicare și în comuniune cu Hristos, în viața aceasta trecătoare, primește atât învierea în duh, cât și o anumită arvună a participării la Învierea Lui cu trupul.

La învierea cea de obște fiecare om botezat în numele Preasfintei Treimi se va îmbrăca cu un trup eliberat de orice dependență, care va păstra datele lui personale. Aceasta este slava despre care vorbește Sfântul Apostol Pavel în epistola adresată filipenilor: „Așteptăm Mântuitor, pe Domnul Iisus Hristos, care va schimba la înfățișare trupul smereniei noastre, ca să fie asemenea trupului slavei Sale” (Filipeni 3, 20–21). Cei din această slavă, numită Rai, văd prin toate atât pe Dumnezeu, cât

și sensul suprem al tuturor lucrurilor. Universul însuși este plin de sens.

În Rai, cerul va fi mai luminos decât cel pe care îl vedem acum, iar pe pământ, afirmă părintele Dumitru Stăniloae, vom regăsi, în noutatea lui, o frumusețe indescriptibilă, dată de acea verdeață care nu se veștejește, împodobită cu flori luminoase de o varietate cu totul spirituală. Prin legea iubirii, cei ce vor învia își vor simți reciproc prezența oricând vor voi. Și toți se vor simți în Hristos, trăit El însuși ca prezență iubitoare.

Și trupurile celor din iad se vor păstra ca „unicități neanulate ale lui Dumnezeu", întrucât Dumnezeu vrea să respecte în veci libertatea celor care au refuzat iubirea Lui. Numai că această nestricăciune a trupurilor va echivala cu o viață chinuită, întrucât aceștia vor purta nestricăciunea asemenea unor răni care nu se distrug, nici nu se vindecă. Ei suferă „neconsumabilul foc de acolo", precum și necomunicarea iubirii întreolaltă, lipsa totală de sens, sau întunericul care le învăluie existența.

Prin Cruce, numele Hristos este numele Celui care prin Înviere a biruit moartea, iadul și păcatul și Care garantează, în mod concret, și învierea noastră. Cine respinge Crucea respinge Învierea, întrucât acestea sunt de nedespărțit.

De aceea, când rostim numele Domnului Hristos știm că vom învia și noi. Pentru că dacă n-ar fi înviat Hristos ca să rămână veșnic viu, n-ar fi putut avea loc, și nici n-ar putea să aibă loc, în mod continuu, învierea noastră din moartea păcatului, prin împărtășirea cu Trupul și Sângele Lui, precedată de Taina Sfintei Spovedanii (cf. Ioan 6, 54, 56).

Învierea îi scoate pe oameni din timp și îi face să simtă eternitatea. Hristos a înviat din morți prin dreptatea lui Dumnezeu și va rămâne izvorul de viață al tuturor celor care împlinesc voia lui Dumnezeu, după adevăr și dreptate.

Îmbucurător este faptul că, după două mii de ani de la faptul Învierii Domnului, constatăm că nici propovăduirea apostolilor și a urmașilor lor, episcopii și preoții, și nici credința în Înviere a celor botezați în Hristos nu au fost zadarnice.

Învierea este cea mai autentică dovadă a existenței lui Dumnezeu. De aceea, în orice fel de încercare ne-am afla, ca fii ai Învierii să credem cu tărie în Înviere. Cine pune sub semnul întrebării Învierea lui Hristos subminează însuși miezul credinței creștine.

Deși oamenii L-au condamnat pe Hristos-Dumnezeu la moarte, Domnul Hristos, din iubire, prin Învierea Lui, i-a „condamnat" la nemurire. Dată fiind această realitate, mă întreb: unde este oare răspunsul nostru la iubirea Lui? ■

Fragment din cuvântul pastoral
la Învierea Domnului, 2021

Să-L mărturisim pe Hristos prin faptă și cuvânt

Arhimandrit Melchisedec Velnic,
Starețul Mănăstirii Putna

Rugăciunea cea neîncetată, taina rugăciunii, este o taină a Învierii, iar chemarea Domnului nostru Iisus în inimile noastre nu este altceva decât o înnoire, o înviere a sufletului nostru. De aceea, când rostim rugăciunea „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul", în acel moment ne eliberăm de puterea păcatului, ne eliberăm de puterea satanei, ne eliberăm de tot ceea ce este rău și vătămător, mintea se luminează, inima se curăță și voința este tare în a lucra fapta cea bună.

Al doilea gând pe care aș vrea să vi-l pun la inimă este acela de a fi mărturisitori ai credinței. Să credeți în adâncul Învierii. Mulțumiți Preabunului Dumnezeu și sufletul vostru să fie un suflet de mărturisitor, luminat de credința lui Hristos, un suflet plin de tăria și de nădejdea care vin din cuvântul Evangheliei. Vă îndemn la citirea Sfintelor Evanghelii. Nu veți găsi cuvinte mai frumoase și mai mângâietoare decât cele ale Sfintelor Evanghelii. Hrăniți-vă cu acestea! Întăriți-vă cu ele! Veți găsi acolo sens pentru viața cea de zi cu zi și ele ne vor face mai buni și ne vor ține mai uniți.

Al treilea lucru pe care aș vrea să vi-l amintesc este că, în Duminica Ortodoxiei, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a făcut un îndemn și a anunțat că, anul acesta, împlinirea unui secol și jumătate de la Prima Serbare a tuturor românilor va fi marcată la ctitoria Sfântului Voievod

Ștefan cel Mare în ziua de 15 august, la Sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului. Scopul Serbării va fi afirmarea și consolidarea unității românilor din țară și din afara granițelor, dar și întărirea legăturilor frățești, a comuniunii de iubire și a împreună lucrării spre binele comun al poporului român. Serbarea de anul acesta se va organiza sub tema „Continuitatea unui ideal".

Câteva gânduri ale studenților de atunci și ale lui Mihai Eminescu au făcut ca întreaga suflare românească să se miște. Țelul lor a fost de a arăta în fața întregii lumi că am avut un trecut și voim a avea un viitor. „O înviere – avea să spună Mihai Eminescu –, o ridicare a poporului nu se poate realiza fără oameni ai lui Dumnezeu". Iată ce conștiință avea marele Eminescu. Și zice el: „Nu merge la mormintele domnitorilor tăi cu sămânța dezbinării în inimă, ci precum mergi și te împărtășești cu Sângele Mântuitorului, astfel împărtășește-ți sufletul tău cu reamintirea trecutului. Fără patimă și fără ură între fiii aceluiași pământ care, oricât de deosebiți ar fi în păreri, frați sunt, fii ai aceleiași mame sunt ei, absolut toți". Iar în continuare, Mihai Eminescu scria împreună cu studenții din Viena: „Nicio piedică nu ne mai stă în calea scopului nostru decât propria noastră neglijență și nevoință".

Suntem prea risipiți, prea împrăștiați, am închis de multe ori ușa milostivirii lui Dumnezeu, am închis ușa dragostei față de aproapele, credința șovăie, cultura și învățământul sunt lăsate deoparte. De aceea cred că sfânt-strămoșii noștri ne grăiesc nouă, în acest an, și ne îndeamnă la o înviere a nației, la o trezire a noastră din această amorțire în care se pare că am intrat. Dacă învățământul românesc nu se va așeza pe un făgaș normal, atunci ne vom pierde. Copiii și tinerii au nevoie mai ales de o cultură bună și sănătoasă, de o lectură folositoare, de un învățământ integru.

Să fiți mereu demni și hotărâți în a fi cu adevărat creștini. „Creștini suntem și nu altceva" – avea să zică tot marele Eminescu –, creștini suntem și avem datoria de a fi mărturisitori ai Învierii lui Hristos. Să nu ne lipim inima de cele trecătoare, ci să ne-o lipim de ceea ce au iubit sfânt-strămoșii noștri și în felul acesta pace multă vom avea. Tulburarea, certurile, scandalurile, divergențele politice nu aduc nimic folositor. Buna chivernisire a țării trebuie așezată pe temelia cea tare a dragostei de neam, de patrie și a dragostei față de valorile noastre sfânt-strămoșești, a dragostei față de credința și de sufletul acestui popor. Dăinuirea noastră de-a lungul istoriei se datorează acestui cuget propriu românesc.

În 1871, studenții au zis: mai întâi, unirea în credință și cultură. La aceasta vă îndemn: să ne ridicăm, să nu mai stăm cu capul plecat mereu, căci avem valorile noastre. Noi putem fi exemplu pentru întreaga lume. Putem fi un popor demn, putem fi un popor solidar, putem fi un popor cu o credință frumoasă, putem să ne iubim, nu să ne urâm.

Dar numai dacă Îl vom pune pe Hristos întru toate. Prin faptă și cuvânt să-L mărturisim pe Hristos. Cugetarea să ne fie la numele Lui și acesta ne va lumina și lumina va stăpâni întregul nostru neam românesc. ■

Din cuvântul rostit
în noaptea de Înviere, 2021

Constantin Flondor, *Serbarea de la Putna 1871*

Prima Serbare a Românilor de Pretutindeni. Mănăstirea Putna – 1871

Prezentul pe care îl avem cu toții în fața ochilor ar trebui și mai mult să ne facă conștienți de faptul că, *ab origine*, lumea a fost, este și va rămâne singura creație concepută de Dumnezeu și răscumpărată prin iubirea fără margini a Unuia-Născut Fiului Său. Tot ce este demn pe Pământ și atinge inimile celor mai mulți se datorează unei mari jertfe.

Unirea Principatelor Române a fost un prim pas către ceea ce avea să însemne definirea identității naționale, însă lupta pentru reîntregirea teritoriială nu putea să se oprească la 1859. Românii din Dobrogea, Basarabia, Bucovina, Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș trăiau separați de frații lor din Moldova și Țara Românească, fiind constrânși să-și asume un destin care nu le aparținea și să ducă o existență grea în propria țară, în provincii aflate sub stăpânire otomană, țaristă și austro-ungară. Dorul după fraternitate a avut un ecou profund și în sufletul celui ce avea să fie supranumit, peste timp, „omul deplin al culturii române".

La început „sfios și puțin energic", tânărul Eminescu a căutat să le prezinte colegilor săi o idee pe cât de firavă, pe atât de unică. Ioan Slavici, Nicolae Teclu, A.D. Xenopol, împreună cu alți studenți au trecut dincolo de entuziasm și au decis să urmeze chemării prietenului lor de a șterge granițele dintre români. Aspirația acestora s-a împletit cu altruismul și râvna lui Eminescu pentru binele comun al poporului, conducând la realizarea unei acțiuni naționale.

Hotărât să materializeze ideea organizării unei serbări, Eminescu a convocat asociațiile studenților români de la Viena, în toamna anului 1869, lansând, totodată, pe 25 decembrie, un apel către conaționalii săi din București, Iași, Paris, Berlin, Torino, Pesta, Sibiu, Oradea, Cernăuți, Arad și Blaj. Românii de pretutindeni aveau ținta de a se uni în cuget și simțiri pentru viitorul națiunii. Prin urmare, ei nu ar fi putut întrezări alt loc potrivit și alt moment prielnic în vederea desfășurării activităților, decât sfântul așezământ de la Putna și aniversarea a 400 de ani de la sfințirea acestuia.

Eminescu însuși voia ca Prima Serbare și Primul Congres Studențesc să aibă loc la *Ierusalimul Neamului Românesc*, în preajma zilei de 15 august – hramul istoric al Mănăstirii Putna. Pe de o parte, era o oportunitate de a aduna mii de oameni atât din satele Bucovinei, cât și din Moldova, Basarabia, Maramureș și Transilvania, iar pe de altă parte, reprezenta cel mai mare prilej pentru a pune înaintea tuturor două modele care au îndrumat umanitatea către un viitor mai luminos și mai bun: cel dintâi este Hristos, Care „a învins cu litera de aur a adevărului și a iubirii", iar cel de-al doilea este Sfântul Voievod Ștefan cel Mare, „care a biruit cu spada cea de flacără a dreptului. Unul a fost Libertatea, celălalt apărătorul evanghelului ei".

Urna depusă pe mormântul lui Ștefan cel Mare de către Asociația „România Jună", 1871

Eminescu declama următoarele: „Serbarea de la Putna trebuie să fie un act produs de o națiune întreagă; serbarea de la Putna are să fie întrunirea națiunei române în suvenirile trecutului, în însuflețirea prezentului și speranțele viitorului! Viitorul, cultura viitorului, unitatea spirituală a viitorului zace în noi, în generațiile prezentului".

Români din toate meleagurile au sosit la Putna, începând cu dimineața zilei de 14 august 1871, unde au găsit o atmosferă plăcută. Drumul spre mănăstire era împodobit cu cetini de brad și lampioane de către membrii Comitetului de organizare, iar de la jumătatea lui, oaspeții puteau să admire arcul de triumf, pe al cărui frontispiciu erau gravate cuvintele: **„Memoriei lui Ștefan cel Mare, Mântuitorul neamului"**. Pe 15 august, începând cu orele opt, „trei rânduri de salve, succesive [au anunțat] intrarea oaspeților în Porticul festiv". Invitații au fost întâmpinați de taraful din Suceava, interpretând *Marșul lui Mihai Viteazul*. Ei au fost primiți de către membrii Comitetului îmbrăcați în ținută de gală, purtând eșarfe în culorile naționale, și de studenții români din toate centrele universitare europene, având, la rândul lor, cocarde tricolore. Intrând în biserică, participanții la serbare, vădit emoționați la vederea mormântului acoperit cu flori și făclii, privegheat de garda de onoare constituită din patru studenți ai Comitetului de organizare, au luat parte la Sfânta Liturghie.

Cu participarea preoților, a călugărilor și a înalților prelați din partea Mitropoliei Moldovei și Sucevei, serbarea a fost deschisă în jurul orei 22, printr-un deosebit serviciu religios, oficiat la mormântul Domnitorului.

La finalul ei, după predica rostită de starețul Arcadie Ciupercovici, întregul auditoriu a revenit în Portic pentru a asista la ceremonia de sfințire a darurilor aduse ca omagiu domnitorului. Ulterior, studentul A.D. Xenopol, în vârstă de numai 24 de ani, a rostit așa-numita *Cuvântare festivă*, un discurs destinat să străbată gândurile multora. Prin faptul că ideile sale erau strâns legate de cele ale lui Eminescu, de valori și atitudini care impuneau respect și cereau

Epitaful dăruit de Doamnele române din Bucovina, organizate de către Elena Istrati din Iași, 1871

Când vorba era de durerile neamului românesc, el ardea în foc nestins și devenea om de inițiativă și de acțiune, stăruitor neînduplecat, care nu ne dădea răgaz, ci ne mâna, mereu, înainte. În frunte nu-i plăcea să iasă, dar împingea pe alții înainte și era gata să meargă și singur, când alții nu voiau să-l însoțească. (Ioan Slavici despre Eminescu)

multă chibzuință din partea tuturor, Xenopol a reușit să impresioneze publicul prezent. La sfârșitul alocuțiunii, Corul studenților teologi din Cernăuți au interpretat *Imnul Religios* pe versurile lui Vasile Alecsandri, înduioșând asistența și pregătind-o pentru celelalte momente de folclor românesc.

Mormântul lui Ștefan cel Mare cu darurile de la Serbarea din 1871. Fotografie din 1913

În concepția lui Eminescu se cuvenea ca unirea culturală să o preceadă pe cea politică, ambele conducând la coeziune și solidaritate națională. De aceea, ultima zi a serbării (16 august) a debutat cu Sfânta Liturghie și rostirea *Cuvântului de îngropăciune la moartea lui Ștefan cel Mare*. A urmat procesiunea de aducere a darurilor de către I.A. Brătescu, A.D. Xenopol, Ștefan T. Ciurcu și Pamfil Dan, numărul lor simbolizând, de fapt, cele patru provincii românești: Moldova, Bucovina, Transilvania și Muntenia. A avut loc apoi slujba de pomenire, când toți cei din biserică au îngenuncheat, ascultând cu luare-aminte intonarea *Imnului lui Ștefan cel Mare*, compus tot de Alecsandri pe muzica lui A. Flechtenmacher. Nichifor Crainic descrie un moment copleșitor: „Închipuiți-vă zguduirea culminantă – așa cum ne-o descriu cei care au fost de față – când colonelul Boteanu, solul armatei naționale, și-a depus centironul de aur pe mormântul marelui erou, în semn că «vom fi ca tine, mărite Doamne!». În clipa aceea dispăruseră granițele; România viitoare strălucea în vedenia tuturor”.

Imediat după serbare, studenții au dat curs Congresului, întrunindu-se pentru a discuta cu privire la modalitățile prin care românii își puteau recupera identitatea. De cealaltă parte, în tihna și liniștea serii, egumenul s-a gândit să păstreze memoria evenimentului printr-o contribuție proprie, aceea de a înălța o cruce comemorativă ce se păstrează până astăzi lângă altarul bisericii.

Cuvintele lui G. Dem. Teodorescu nu au rămas fără ecou: „redeșteptarea va fi deplină când se vor reproduce, din timp în timp, serbări de reamintire, tablou viu, palpabil, despre întreaga-ne istorie națională”. Serbările naționale de la Putna au fost o permanență în întregul secol XX și până astăzi. ■

Emanuel Buta

În trecut ni s-a impus o istorie; în viitor, să ne-o facem noi

Hristos a învins cu litera de aur a adevărului și a iubirii; Ștefan, cu spada cea de flăcări a dreptului. Unul a fost libertatea, celălalt apărătorul evanghelului ei. Vom depune, deci, o urnă de argint pe mormântul lui Ștefan, pe mormântul creștinului pios, a românului mare.

Dar asta nu e tot. Serbarea trebuie să devină și purtătoarea unei idei. Ideea unității morale a națiunii noastre e ceea ce ne-a-nsuflețit ca să luăm inițiativa unei serbări în care inima va fi una a priori; în care însă cugetele se vor unifica astfel încât pe viitor lucrările noastre toate să aibă una și aceeași țintă, astfel că unificarea direcțiunei noastre spirituale să urzească de pe-acuma unitatea destinelor noastre. Să facem ca o cugetare, una singură, să treacă prin toate faptele, să pătrundă toată viața noastră națională. Să fim conștiuți de situațiunea noastră față cu lumea, de datoriile către ea și către noi înșine. În trecut ni s-a impus o istorie; în viitor, să ne-o facem noi.

Pentru asta trebuie să ne-ntrunim, să ne-nțelegem. Și nu poate fi o zi mai aptă pentru această întrunire decât o serbare întru memoria eroului celui mai mare și mai conștiut de misiunea sa. Un pelerinagiu de pietate către trecut, un congres al inteligențelor, din respect, către viitor, iată, în două cuvinte, scopul serbării noastre.

Președintele comitetului central:
conte E. Logothetty

Secretar:
M. Eminescu

din Apelul Comitetului central din Viena
pentru Serbarea de la Putna, 4 martie 1870

Cel mai important lucru pentru Eminescu era rezultatul moral al serbării. Se va ridica – așa argumenta el – se va ridica simțul național, aproape adormit până acuma, și va lua alt avânt, iar studenții ce au sosit din toate părțile și au făcut cunoștință și legături de prietenie între dânșii, vor lua cu sine impresii neșterse și vor fi pe vremuri propagatorii cei mai zeloși ai ideii că, lucrând uniți și conduși de același ideal, vor contribui la deșteptarea și mărirea neamului lor în provinciile de unde se trag.

A luat și atâta amar de inteligență parte la serbare, tot bărbați marcanți, din toate țările locuite de români. Și ei s-au cunoscut mai de aproape. Și între dânșii a urmat un schimb de vederi. Și ei s-au apropiat, în simțirile lor, unii de alții, și nu se poate ca acest fapt să nu influențeze activitatea lor publică și să nu aibă urmări binefăcătoare pentru neamul întreg. Studenți, popor și inteligență au văzut, au simțit și au înțeles cu toții că hotarele nu pot împiedeca manifestările entuziaste ale unui popor pentru o idee pe care a urmărit-o și serbarea de la Putna. Deși despărțiți prin hotare politice, toți știu că sunt unul și același neam, și această convingere va mări puterea de rezistență și îi va oțeli în lupta pentru neam, lege și țară.

Teodor Ștefanelli

Medalie comemorativă
realizată de studenții din
Asociația „România Jună”, 1871

Serbarea de la Putna trebuie să fie un act produs de o națiune întreagă! Serbarea de la Putna are să fie întrunirea națiunii române în suvenirile trecutului, în însuflețirea prezentului și speranțele viitorului! … Națiunea română voiește cultura, și cultura ei trebuie să fie una. Omogenă la Prut și la Someș, omogenă în sânul Carpaților cărunți și pre malurile umede ale Dunării bătrâne! Și viitorul, cultura viitorului, unitatea spirituală a viitorului zace în noi, în generațiunile prezentului!

din Apelul Comitetului central al Serbării, 15 iunie 1871

Doamne de seamă ale Serbării din 1871

„România revoluționară"
© Muzeul Național de Artă al României

Maria Rosetti

1819-1893

Născută într-o familie scoțiano-franceză, s-a căsătorit cu Constantin A. Rosetti și au avut împreună opt copii. A avut un rol important în salvarea revoluționarilor din anul 1848 și a militat pentru unitatea românilor. A editat publicația „Mama și copilul", dedicată educării copiilor. A fost una dintre destinatarele Apelului Comitetului studenților din Viena adresat Doamnelor române. Răspunzând Apelului, a realizat un epitaf pentru mormântul Sfântului Voievod Ștefan cel Mare. Maria Rosetti apare în tabloul „România revoluționară", de C.D. Rosenthal.

Alexandrina Haralamb

1825-1877

Cunoscută pentru traduceri și acte patriotice și de filantropie, Alexandrina Haralamb s-a născut în Târgu Jiu, în 1825, fiind fiica Generalului Gheorghe Magheru, comandant militar în oastea lui Tudor Vladimirescu în 1821 și comandant al trupelor revoluționare din Țara Românească în 1848.

A participat la Revoluția din 1848, a cusut steagul tricolor provizoriu de la Craiova și a împărțit cocarde lucrate de ea.

Pentru Serbarea de la Putna, a pictat o flamură deosebită înfățișându-l pe Ștefan cel Mare pe tricolor și a donat o sumă considerabilă, 15 napoleoni de aur.

Portretul Alexandrinei Haralamb,
autor necunoscut, sec. al XIX-lea
© Muzeul Național de Istorie a României

Conștientizare, asumare, acțiune

Sebastian Burduja

România Jună este, dincolo de miracolul istoric, o stare de spirit care transcende secole și generații. Pornește cu rădăcinile din pământul binecuvântat al „Ierusalimului neamului românesc” – Putna – și crește cu fiecare respirație: conștientizare, asumare, acțiune.

Conștientizarea este despre înțelegerea rolului fiecărei generații de a ridica România mai sus, pe umerii înaintașilor celor drepți.

Asumarea este despre răspunderea individuală și colectivă față de un viitor în 3D pentru România, prin demnitate, dezvoltare și democrație. Despre trasarea Planului, a direcțiilor strategice și a soluțiilor concrete, până la cele mai mici detalii.

Acțiunea este împreună-lucrarea, în unitate, jertfă și iubire: punerea în operă a misiunii asumate, fără oprire și fără ezitare.

Acestea au fost premisele României June din 2011, la 140 de ani de la Primul Congres al Studenților Români de Pretutindeni. Și cred că acestea pot să rămână dimensiunile fundamentale ale legământului fiecărei generații care vine aici, la Putna vegheată de Sfântul Voievod Ștefan, să se unească și să croiască o nouă soartă pentru neamul românesc.

În 2011, după multe încercări și temeri, cu credință neabătută în noblețea demersului nostru și cu sprijinul neprețuit al Părintelui Stareț și al tuturor părinților sfintei mănăstiri, Dumnezeu ne-a dat șansa să putem adăuga visul generației noastre la patrimoniul unic al României June la Putna. Iar lacrimile de emoție pe care le-am vărsat cu toții, în răsunetul *Baladei* lui Ciprian Porumbescu, la un asfințit de soare, se vor fi împletit cu lacrimile și sângele strămoșilor noștri și cu speranțele copiilor și nepoților noștri.

Avem datoria sfântă de a nu uita niciodată ceea ce am promis, de a nu ne abate niciodată de la calea aleasă și de a nu renunța niciodată la lupta pentru unitate și dreptate. Pentru generația *Putna 150* și toate generațiile ce vor veni, acest gând: înainte, împreună! ■

Vouă, tinerilor...

Elena Kuji Buteică
Alexandru Cosmin Buteică

Tinerii sunt resursa cea mai valoroasă a fiecărei țări. Viitorul este în mâinile lor. Pașii pe care ei îi fac înainte sunt pașii pe care și țara lor îi face înainte. Schimbarea de pe buzele tuturor este, de fapt, misiunea lor.

Voi, tinerii de astăzi, sunteți cei ce puteți contura România mai bună, unită, des vehiculată ca idee, o Românie care să fie pe placul și pe măsura așteptărilor voastre. Împliniți-vă misiunea! Aflați cine sunteți și trăiți fiind atenți la sufletele voastre, la sufletele celor din jur și, mai ales, la sufletul României. Voi, cu viziune și dăruire, puteți vindeca și înfrumuseța sufletul României noastre, a românilor de ieri, de astăzi și de mâine.

Rămâneți mereu aproape de Dumnezeu, de cultură, de educație, de istorie și neam și astfel veți avea șansa să trăiți frumos, drept și cu sens. Veți cunoaște lumea, vă veți cunoaște pe voi înșivă și veți înfăptui un bine al nostru, al tuturor. Căutați întotdeauna treptele în drumul vostru. Alegeți-vă călăuzitori sinceri dintre cei ce au trăit viață mai multă. Înconjurați-vă de adevăr. Străduiți-vă mereu să vă aliniați binelui gândul, simțirea și fapta.

Sunteți cea mai sigură și importantă sursă de oxigen a României de mâine. Trăiți pe măsura misiunii voastre și faceți ca fiecare faptă a voastră să conteze. Acționați împreună. În acest fel veți atinge fericirea, fericirea binelui făcut vouă și semenilor voștri. Găsiți-vă visul pentru România și faceți din împlinirea lui scopul vostru! Astfel vă veți găsi și înfăptui menirea. ■

Continuitatea unui ideal. 150 de ani de la Prima Serbare a Românilor de Pretutindeni

În 15 august 2021, se împlinesc 150 de ani de la marea „Serbare de la Putna”, manifestare determinantă pentru definirea identității românești în istorie. Inițiată și marcată, între alții, de Mihai Eminescu, Ioan Slavici, Iraclie Porumbescu și Ciprian Porumbescu, la care s-au asociat tinerii români de pretutindeni, „Serbarea de la Putna” a însemnat, cu precădere, definirea idealului unității naționale, realizate câteva decenii mai târziu.

La 150 de ani la acest eveniment, într-o altă epocă, este nevoie să reafirmăm și să găsim modul potrivit de împlinire a idealului unității românilor, într-o lume și într-o istorie în reașezare.

La Mănăstirea Putna, un comitet de inițiativă, alcătuit din reprezentanți ai asociațiilor tinerimii române, ai mediului cultural și spiritual românesc, a gândit „Serbarea de la Putna – 2021” în termenii continuității unui ideal: „unitatea în cuget și simțire a tuturor românilor”, indiferent unde trăiesc, în România sau în alt colț de lume.

Pusă sub autoritatea culturală a Academiei Române și a Patriarhiei Române, „Serbarea de la Putna – 2021” își propune să fie un moment decisiv în scopul afirmării și consolidării unității românilor din țară și din afara granițelor și pentru întărirea legăturilor frățești, a comuniunii de iubire și „a împreună lucrării” spre binele comun al poporului român.

Ritmul inimilor

Teodora Stanciu

„Orice cugetare serioasă... purcede de la *inimă* și apelează la *inimă*. Ea se cutremură asemenea unei arfe eoliene, ea este singura ce se mișcă în această lume eternă... ea este *orologiul* ei."

Formulat misterios-aforistic, adevărul acestei fraze eminesciene (Opere, XV, 42) este simplu și adânc, diafan și puternic în același timp.

Asemenea unei „arfe eoliene" s-a propagat, la 1870–1871, ideea unei serbări a românilor de pretutindeni ivită în mintea studentului, pe atunci, Mihai Eminescu, aflat la Viena. Inima lui bătea în ritmul națiunii române. „Unde este inima tinerimii, acolo sunt și ideile viitorului", avea să scrie, alături de prietenii din Comitetul de organizare, în „Apelul" către cei ce simțeau românește. Entuziasmul a cuprins, firesc, mai întâi tinerimea română academică din străinătate și din țară și apoi comunitatea românească în întregime. Serbarea devenea purtătoarea unei idei: a unității morale, culturale și spirituale a românilor. „Tot Românul va fi invitat să asiste la această serbare măreață", asumată, în organizare, de tinerii studioși, în frunte cu Eminescu și Slavici.

Autor: Aida Şuşter Boţan

Locul ales era unul „eminent istoric": „între murii monasterului de la Putna", unde „zac de trei secole și mai bine sacrele oseminte ale lui Ștefan cel Mare", iar ziua propusă era cea a hramului mănăstirii, 15 august, de Sfânta Maria, „când se adună mulțime de popor și de inteligență din toate părțile". Se împlineau 400 de ani de la fondarea Putnei.

Istoria pregătirii Serbării se regăsește în documentele vremii. Iată cum sugerează atmosfera din zilele premergătoare marelui eveniment academician Zoe Dumitrescu-Bușulenga – Maica Benedicta, în volumul „Eminescu. Viața" (Ed. Nicodim Caligraful, 2009):

„Câteva zile la rând, vechiul lăcaș și pădurile din preajmă au vuit de larma muncii tinerești, entuziaste a seminariștilor și gimnaziștilor români din Cernăuți, veniți să ajute. Se ridicau arcuri de triumf și porticuri festive, se clădeau ori se refoloseau cuptoare și vetre, se împleteau ghirlande de cetină, se lucrau lampioane, toate după planul gândit de pictorul Epaminonda Bucevschi. După impulsul care fusese dat, toate mergeau neîntrerupt pe făgaș, așa încât Eminescu și Slavici puteau gândi și discuta, plimbându-se ori adunându-se cu alții în clopotniță, despre Congresul studențesc care avea să urmeze Serbării ... Oricât ar fi fost de prins, însă, de iureșul, de emoția firească ce precedau festivitatea, acesta nu putea să nu sufere înrâurirea priveliștii din jur, atât de îmbibată de trecut, trezitoare de atâtea aduceri aminte".

A fost un moment unic, în 1871, la Putna. *Starea de spirit a generației tinere se traducea prin credința în idealuri*. Cel mai de preț era unitatea românilor. Iar tinerii studenți de atunci, cu energia, inteligența și dorința ardentă de a-și sluji țara, dominau realitatea românească, fără orgoliu. Serbarea de la Putna era hrană sufletească pentru toți românii. Lecția frumoasă de la 1871, la care tinerii de azi ar putea să mediteze, este aceea a glorificării justificate a trecutului și a gândirii serioase „asupra problemelor ce viitorul ni le impune".

Ce trebuia să înțeleagă generațiile care urmau? Mihai Eminescu și Pamfil Dan îi scriau lui Dumitru Brătianu astfel:

„Dacă o generațiune poate avea un merit, e acela de a fi un credincios agent al istoriei, de a purta sarcinile impuse cu necesitate de locul pe care îl ocupă în lănțuirea timpurilor ... Istoria omenirii e desfășurarea cugetării lui Dumnezeu. Numai expresiunea exterioară, numai formularea cugetării și a faptei construiesc meritul individului ori al generațiunii, ideea internă a amândurora e latentă în timp, e rezultatul unui lanț întreg de

În anul 2021 se împlinesc 150 de ani de la Prima Serbare a Românilor de Pretutindeni, eveniment misionar și cultural care a avut loc în anul 1871 la Mănăstirea Putna, inițiat de poetul Mihai Eminescu și care s-a bucurat de participarea unor personalități precum scriitorul Ioan Slavici sau istoricul Alexandru D. Xenopol. Împlinirea unui secol și jumătate de la acest eveniment va fi marcată și în acest an la ctitoria Sfântului Voievod Ștefan cel Mare, în ziua de 15 august, la sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului, în scopul afirmării și consolidării unității românilor din țară și din afara granițelor și pentru întărirea legăturilor frățești, a comuniunii de iubire și a împreună lucrării spre binele comun al poporului român.

din Pastorala Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române la Duminica Ortodoxiei, 2021

A fost oare ușor în 1871, sub stăpânire străină, când țara era împărțită? N-au fost atunci încercări de intimidare și de stopare a inițiativei și a elanului? Ne pare că este mai greu acum decât în 1966, în plin regim comunist? Ce ne împiedică în a cultiva și a ne promova idealul de unitate? Din afară, mai nimic. Și oricum, în epoca libertăților și a drepturilor, mici pietre de poticnire exterioare ar putea fi ușor depășite. Dinlăuntru, însă, nu puține. O unitate națională nu se decretează, ci se cultivă și se constată, apoi, într-un firesc al lucrurilor. Nu se impune de sus, ci se construiește de jos și întreolaltă. Nu se proclamă festiv, demagogic și politicianist, ci se zidește cu sinceritate, jertfă de sine, curaj și credință. Le avem pe acestea din urmă? Atunci suntem pe drum bun. Ne lipsesc ori abia pâlpâie în noi credința, curajul, altruismul și sinceritatea? Atunci mai avem de lucrat în duhul și inima de unde purcede lucrarea unității. Căci la ce unitate la scară largă mai pot visa dacă dezbinarea e aici, lângă mine: între vecini, între rude?

Preasfințitul Damaschin Dorneanul,
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Sucevei și Rădăuților

cauze ... Este ascuns în fiecare secol din viața unui popor complexul de cugetări care formează idealul lui, cum *în sâmburele de ghindă e cuprinsă ideea stejarului întreg* ... De aceea meritul nostru va consista numai în formularea ideilor și trebuințelor existente ale poporului ... nu de ale noastre proprii."

Recunoaștem, în aceste fraze, spiritul și stilul lui Eminescu. Era un alt mod de a spune că ritmul inimii unui tânăr e bine să bată în ritmul poporului său. Cugetarea acelui tânăr așa va străbate veacurile.

Eminescu, Slavici, A.D. Xenopol, Ciprian Porumbescu și alți tineri de la 1871 aveau deja o gândire matură la vârsta abia ieșită din majorat. Atașați de țara lor, de conaționali, de istoria, credința și cultura românilor, ei înțelegeau unde găsesc centrul de greutate al unui întreg popor. Putna lui Ștefan

Epitaful dăruit de Doamnele din România, organizate de către Maria Rosetti, 1871

cel Mare transmitea un sentiment de soliditate, de încredere în oamenii mari ai trecutului. Aici rămânea eternă memoria urmei glorioase, a păstrării demnității naționale. Aici, zidurile mănăstirii vorbeau despre strălucirea vremii lui Ștefan și despre simbolul credinței unificatoare. Aici se întâmpla trezirea conștiinței de sine a românilor.

Și mai poate fi ceva la care să gândim: co-genialitatea a două mari modele: unul în apărarea hotarelor țării și ale creștinătății – Ștefan cel Mare, celălalt în puterea creatoare în literatură și cultură – Mihai Eminescu.

Tinerimea academică română de astăzi, tinerii în general au nevoie de temelia construită de predecesorii lor din veacuri îndepărtate. Ca să nu rătăcească, fără voia lor, drumul.

A fost scânteia care a aprins torțele Marii Uniri

Adrian Alui Gheorghe

Serbarea de la Putna, din august 1871, a fost scânteia care a aprins torțele Marii Uniri. Descifrând istoria ulterioară a românilor și a României, privind cu detașarea și luciditatea unui veac și jumătate de la acele evenimente, putem avea astăzi dimensiunea visului, a speranței, a disperării chiar a ceea ce au însemnat cele două momente ale acelei acțiuni colective, „Serbarea de la Putna" și „Congresul studențimii române", care i-a urmat. Ambele evenimente au fost consecința unui complex de factori, dar și a unei dorințe de secole, amânată, dar niciodată uitată.

Însemnătatea Serbării de la Putna este încă insuficient evaluată, cunoscută. *Apelul tinerimii române*, redactat în ziua simbolică de 25 decembrie 1869, la Viena, și transmis studențimii române din toate centrele universitare ale Europei, conține toate dezideratele și toate direcțiile de urmat pentru unirea de mai târziu, înfăptuită la 1 Decembrie 1918. Dacă punem față în față dezideratele politice de mai târziu cu cele exprimate în fața și de către mulțimea adunată la Serbarea de la Putna sau care a rezonat cu aceasta, putem spune că Unirea de la 1 Decembrie 1918 a avut un puternic și autentic vot popular exprimat cu o jumătate de veac mai devreme.

Inițiatorii consideră, prin apelul formulat, că nu încearcă, nici pe departe, să ia locul oamenilor politici ai vremii care „sunt împovărați de greutățile intereselor naționale ardente, și, mai cu seamă, sub împregiurările politice de astăzi, nici că se poate cere de la ei ca să ia inițiativa și să îngrijească astfel de întrunire", ci e vorba de „o dorință sfântă ca să ia asupra-și efectuirea acestei idei tinerimea română academică". Tinerimea română, implicată în mediul academic, este conștientă de neputința clasei politice prinsă în interesele dictate de la vârful imperiului și acționează ca societate civilă, evitând interpretările politice imediate. Fiind eliminată ideea de „aroganță" din partea inițiatorilor și a susținătorilor acestui *apel*, toată lumea a fost de acord că acolo „unde este inima tinerimii, acolo sunt și ideile viitorului". Există și o oarecare reținere a celor care au formulat textul apelului, în ceea ce privește efectul imediat al unei întruniri „a tinerimii române de pretutindeni", lucru perfect justificat în perioada în care Bucovina era strivită de povara unui imperiu, însă gândul final îl reprezintă „gloria națiunii". Sunt descurajați scepticii sau cei cărora le este frică de represaliile posibile din partea diriguitorilor imperiului. Într-o scrisoare din aprilie 1870, semnată de Nicolae Teclu (*președinte*) și M. Eminescu (*secretar*) se spune că „regimul nu ne poate împiedica deloc, pentru că serbări de asemenea natură sunt permise în întregul Austriei, și nu numai că sunt permise, ci sunt un drept esențial al vieții constituționale".

Un popor care are recunoștință față de înaintași face dovada unui suflet tare, iar neamul care are un astfel de suflet nu are a se teme niciodată pentru existența sa. De aceea astăzi, mai mult ca oricând, vrem să ținem aprinsă flacăra credinței atâtor tineri care acum 150 de ani, mânați de acest ideal al păstrării sufletului neamului românesc viu și puternic, s-au adunat la mormântul marelui român și apărător al creștinătății, Sfântul Voievod Ștefan. Prezența unui ideal în inimile tinerilor acestui popor este mărturia nobleței și garanția perenității, arvuna sfințeniei. Dorim ca acest ideal să continue și, așa cum sufletele românilor au vibrat la unison cu sufletul unui tânăr pe numele lui Mihai, sau Ioan, sau Ciprian, așa dorim să vibreze și sufletele noastre astăzi.

Arhim. Melchisedec Velnic, starețul Mănăstirii Putna

Firesc, mă întreb acum, în fața istoriei pe care o emană documentele acelei epoci, adunate în mare parte în expoziția deschisă la Centrul Cultural „Mitropolit Iacob Putneanul", dacă ar trebui ca tinerimea academică de astăzi să formuleze un nou apel către toți tinerii români risipiți în lume, cum ar suna acest apel? Prima întrebare ar fi: care Românie, cea din afară sau cea din interior? Avem peste 10 milioane de români în afara granițelor fizice, care sunt „o Românie în căutarea unei identități". Răspunsul va trebui să fie formulat după „Congresul tinerimii române", din 16 august 2021, care va urma *Serbării de la Putna - 150*. Noua realitate europeană va oferi noi variante de manifestare și de recuperare a identității (și identităților) naționale. Și plecăm de la un postulat care nu lasă nicio șansă căii de mijloc: în lipsa unei patrii nu vom mai putea vorbi de un popor, ci de o populație. ■

Despre citit
(text recomandat minorilor)

Alex Ștefănescu

Mă bucur de fiecare dată să constat că există în România și tineri care citesc. Parcă provin dintr-o Românie a viitorului, pe care o visez eu.

Nu contează dacă textele pe care le citesc sunt tipărite pe hârtie sau scrise cu lumină pe monitorul unui calculator. Combinațiile de cuvinte gândite de un scriitor, indiferent de suportul material pe care sunt fixate, au un efect binefăcător asupra cititorului, emoționându-l, făcându-l să viseze, formându-l.

Cultura nu reprezintă o colecție de cunoștințe de care să facem paradă atunci când vrem să intimidăm lumea cu presupusa noastră superioritate intelectuală. Prin cultură ne formăm ca oameni, ne dez-animalizăm. Ce se întâmplă cu un pământ pe care nu-l cultivă nimeni? Se sălbăticește. Într-un mod similar, un om pe care nu-l cultivă nimeni se sălbăticește.

O întrebare revine obsesiv în spațiul public: cine mai are nevoie azi de literatură? Și iată și răspunsul: toți avem nevoie de literatură, dar nu știm că avem nevoie.

Cu sute de ani în urmă, marinarii care călătoreau pe mări și oceane vreme îndelungată se îmbolnăveau de o boală misterioasă: le apăreau pete pe față și pe picioare, le sângerau gingiile, deveneau hidoși. Nimeni nu cunoștea cauza. După mult timp avea să se afle că boala – numită scorbut – era provocată de absența vitaminei C din alimentația marinarilor (care, prin forța împrejurărilor, mâncau pesmeți, pastramă, dar nu și fructe și legume proaspete).

Într-o situație asemănătoare ne aflăm noi (nu chiar toți). Ne facem tot mai urâți și nu înțelegem de ce. Oamenii care citesc sunt frumoși. Lectura nu schimbă, bineînțeles, plastica feței. Design-ul fizionomiei rămâne mereu același pe care îl avem

din naștere. Dar chipul unui om cultivat iradiază noblețe, se înconjoară de un fel de aureolă ușor de recunoscut.

Foarte vizibilă este decăderea prin incultură la tineri. La bătrâni este oarecum de așteptat să apară semne ale degenerării (și, în mod paradoxal, la ei diminuarea vitalității creează o impresie plăcută, deși de multe ori falsă, de spiritualizare). Dar la tineri este dureros să constați degradarea.

Mă uit adeseori, cu atenție, la tinerii de pe stradă, din magazine, din metrou, ascult indiscret conversațiile dintre ei. Și mă întristează foarte mult. Pentru că sunt originali și refuză ostentativ uniformizarea? Ce bine ar fi dacă ar fi așa! În realitate ei practică, dimpotrivă, mimetismul. Poartă, aproape toți, blugi rupți, maieuri cu inscripții pe piept, la care băieții adaugă cercei în urechi, tatuaje, părul legat în cozi sau tuns în formă de creastă de cocoș, iar fetele – bluze scurte, fuste scurte. Aceste aparente acte de teribilism fac parte dintr-o industrie a originalității și reprezintă o falsă originalitate. Alții au gândit în locul lor mijloacele prin care ei ar putea să se remarce și, drept urmare, în loc să se remarce, seamănă unul cu altul ca niște produse de serie. Folosesc în discuții maximum trei sute de cuvinte românești și o sută de termeni și expresii din engleza americană, astfel încât, ca să se poată înțelege, mai recurg și la interjecții, la gesturi și la grimase.

Balaurul criticii literare (cel din stânga)

Din fericire, există în România și altfel de tineri. Particip aproape în fiecare an, ca președinte de onoare, la Olimpiada Națională de Limba și Literatura Română și țin un mic discurs în fața a cinci sute de elevi de elită, iubitori și cunoscători de literatură, și a profesorilor lor. Acești tineri nu seamănă deloc între ei. Sunt inteligenți, au umor și o cultură literară bine însușită, dar fiecare în felul lui. Reacționează civilizat, însă în mod diferit la ceea ce le spun. Unii mă aplaudă, alții mă contrazic, alții nu pierd ocazia să-mi explice ce cred ei despre literatură.

Și sunt... nonconformiști, cu adevărat nonconformiști. Într-un an le-am explicat pe larg, și am dat și exemple (la cererea lor), ce înseamnă limba de lemn. M-am jucat cu focul. Când a luat cuvântul, în continuare, prefectul județului care găzduia olimpiada, tinerii din sală au început să arate cu degetul spre el și să scandeze. „Lim-ba-de-lemn! Lim-ba-de-lemn!". Nu mi-a fost ușor. Apoi, când vorbeau cu mine, în pauze, parodiau ei înșiși limba de lemn, cu o inventivitate ieșită din comun și râdeau din toată inima.

Unii oameni nu înțeleg literatura pentru că o citesc greșit. Așteaptă de la ea altceva decât ar trebui să aștepte. Și, citind-o, se simt dezamăgiți. Chiar și vinul cel mai bun din lume ți se pare oribil dacă duci paharul la gură crezând că ai în el ceai.

Studiile științifice, articolele de ziar, comunicatele oficiale etc. transmit informații. Literatura are altă finalitate: transmite (sau provoacă) emoții (emoții – în sensul larg al cuvântului: bucurie, entuziasm, deznădejde, veselie, melancolie). Dacă citim un text *non-fiction* ca pe unul literar, ni se pare prea arid. Dacă citim un text literar ca pe unul *non-fiction* ni se pare imprecis sau neverosimil. În ambele situații ne simțim dezamăgiți. Și aceasta numai din cauza unei erori de situare față de textul citit.

În vremea noastră, o carte despre Lady Di sau una despre Madonna interesează mai mult publicul decât romane ca *Doamna Bovary* sau *Anna Karenina*. De ce? Primele sunt biografii ale unor personaje reale, iar celelalte biografii ale unor personaje fictive. Ne interesează viața, nu invențiile unor scriitori – aceasta este explicația pe care o dau

în mod curent contemporanii noștri. Ei nu înțeleg că, într-un sens mai înalt, și romanele menționate sunt viață, ca biografii ale tuturor femeilor, din toate timpurile. Că sunt chiar mai mult decât viață și anume esență de viață. Dar chiar dacă nu ar fi, dacă ar fi doar un joc, tot ar avea farmecul lor, acel farmec pe care îl au și poveștile. Le citim nu ca să ne documentăm asupra unor existențe reale, ci ca să trăim încântarea pe care-o provoacă ascultarea unui basm.

Literatura este prin definiție o minciună (o născocire, o invenție, o ficțiune, o fabulație). Asta, probabil, se știe. Mai trebuie adăugat că este o minciună *declarată*. Scriitorul îi propune cititorului un joc: eu am să-ți povestesc ceva, imaginat de mine, iar tu să te prefaci că mă crezi. Este aceeași convenție care funcționează și la venirea lui Moș Crăciun când, de dragul frumuseții momentului, toți cei prezenți au aerul că ar crede (și în felul acesta chiar cred, timp de câteva secunde magice) în existența lui.

Mincinosul propriu-zis n-ar recunoaște pentru nimic în lume că minte. Scriitorul o recunoaște (sau contează pe faptul că lumea știe dinainte regula jocului).

Foarte mulți oameni de azi citesc literatura greșit și din cauza convingerii lor că un text literar are semnificații ascunse și că trebuie *descifrat*. Ce a vrut să spună scriitorul? întreabă câte un profesor de română înstrăinat el însuși de literatură. Răspunsul este: scriitorul a vrut să spună exact ceea ce a spus. Nu altceva. De altfel, nici nu este corect să facem presupuneri în legătură cu intențiile sale. Cum să vorbim noi în locul lui? Și apoi, nici nu ne interesează ce a vrut să spună. Ne interesează ce a spus. Altfel, ar trebui să-i pretindem ca, ori de câte ori deschidem o carte de-a lui, să se înfățișeze de urgență la noi acasă și să ne explice ce a vrut *să spună*.

Pe vremea când Nichita Stănescu era în plină ascensiune, mulți cititori mă întrebau (la întâlnirile mele cu publicul sau prin scrisori), cu aerul că mă lasă fără replică, ce a vrut să spună poetul în versurile:

„N-ai să vii și n-ai să morți/ n-ai să șapte între sorți/ n-ai să iarnă, primăvară/ n-ai să doamnă, domnișoară."

Nu trebuie să citiți încordați aceste versuri, le spuneam. Nu căutați înțelesuri obscure! Citiți senini, fără griji, lăsați-vă în voia poeziei! Închipuiți-vă că vă dați într-un leagăn de cuvinte! Și apoi, treptat-treptat veți și înțelege. Poetul se joacă. Profită de faptul că verbul „vii" („a veni" la persoana a doua) și adjectivul „vii" (pluralul de la adjectivul „viu") sunt omonime și... schimbă macazul comunicării: „N-ai să *vii* și n-ai să *morți*". Iese astfel de pe linia corectitudinii gramaticale și trece pe una a libertății poeziei. Aceasta nu înseamnă că recurge la agramatisme. Ci că folosește gramatica altfel, liber, fantezist.

Dacă ne lăsăm în voia versurilor lui Nichita Stănescu, ele devin până la urmă clare. Comunicăm cu poezia direct, așa cum comunică soarele cu noi când stăm întinși pe plajă. „N-ai să iarnă, primăvară". Deja simțim o undă de melancolie. Iar la versul „n-ai să doamnă, domnișoară", ne cuprinde tristețea, gândindu-ne cu o compătimire abstractă la o domnișoară abstractă.

Libertățile pe care și le ia un scriitor în folosirea cuvintelor sunt ale unui foarte bun cunoscător al cuvintelor și al modului lor de utilizare. Nu sunt greșeli, ci devieri intenționate și expresive de la regulile gramaticale. La circ există acrobați care parodiază mersul pe sârmă, prefăcându-se din când în când că se dezechilibrează și cad. Dar nu pentru că ar fi slabi acrobați, ci dimpotrivă pentru că sunt mai buni decât alții. Și scriitorii știu să utilizeze cuvintele mai bine decât cei cu alte profesii și tocmai de aceea își îngăduie răsfățul de a ignora, de fapt, de a reinventa gramatica.

Ca să înțelegi literatura nu ți se cere să urmezi în prealabil cursuri de inițiere și nici să faci, în timpul lecturii, eforturi istovitoare de descifrare a textului. Cu atât mai puțin ți se cere să ai o atitudine polițienească în detectarea unor abateri de la regulile gramaticale. Ți se cere doar să-ți regăsești libertatea sufletească pierdută și să te lași în voia textului, cu bucuria și curiozitatea cu care intri într-o zi de vară în apa mării. ■

Eminescu – poetul mitizat încă din timpul vieţii

Lucia Cifor

Astăzi, mai mult decât altădată, putem constata un interes scăzut față de literatură. E un fapt știut că nu mai trăim într-o lume *literaturocentrică*, specifică mai cu seamă secolului al XIX-lea. Atunci, în secolul constituirii literaturilor naționale, arta cuvântului s-a bucurat de un mare prestigiu în viața cetății. Fără a fi singurul factor, rolul central deținut de literatură (vorbim de literatura eminentă, nu de toată literatura) și limba literaturii, în închegarea statelor naționale și afirmarea națiunilor, justifică, în mare măsură, impunerea rapidă a operei create de Eminescu, deși nu fără unele convulsii, precum și mitizarea, intrarea lui în legendă încă din timpul vieții.

Importanța literaturii în Europa secolului al XIX-lea se explică prin privilegierea limbii în edificarea culturii unei națiuni. Pornind de la unele idei centrale ale filosofiei romantice germane (Hamann, Herder, Humboldt), scriitorii romantici au făcut din *limbă* un veritabil *mit național*. Mitizarea limbii naționale a devenit un fenomen comun tuturor țărilor europene în reputatul secol al națiunilor. Concomitent cu mitizarea limbii a survenit și consacrarea poeților recunoscuți ca *poeți naționali*.

Pe de altă parte, e știut faptul că *prin* și *cu* scrisul eminescian s-au fixat fundamentele limbii și ale literaturii române moderne, cu un rol crucial în fixarea fizionomiei culturale a statului național unitar. Ca și în cazul altor mari poeți naționali – Goethe, la germani, Pușkin, la ruși –, s-a întâmplat ca Eminescu să se nască într-unul dintre momentele esențiale ale devenirii noastre culturale, în secolul consolidării culturii naționale, decisiv marcată de dezvoltarea limbii și literaturii moderne. Titu Maiorescu s-a dovedit inspirat în afirmația pe care a făcut-o într-unul dintre articolele sale despre Eminescu (*Eminescu și poeziile lui*, 1889) cu privire la „creșterea" literaturii secolului al XX-lea din limba operei lui Eminescu: „Acesta a fost Eminescu, aceasta este opera lui. Pe cît se poate omenește prevedea, literatura poetică română va începe secolul al XX-lea sub auspiciile geniului lui, și forma limbei naționale, care și-a găsit în poetul Eminescu cea mai frumoasă înfăptuire pînă astăzi, va fi punctul de plecare pentru toată dezvoltarea viitoare a vestmîntului cugetării românești".

Apariția lui Eminescu în secolul națiunilor, chiar dacă la amurgul romantismului, a făcut ca opera sa să fie subîntinsă – așa cum se întâmpla cu literatura multor scriitori din Europa acelei vremi – de un *proiect de țară* și *un proiect de lume*, pe care poetul român le-a asumat ca pe propriul său proiect de viață. Fără demagogie, în spirit strict productiv, fără a avea alt destin decât cel pe care i-l cereau nevoile timpului și ale țării sale, Eminescu a rămas în memoria poporului român drept cea mai nobilă conștiință. Și, evident, drept *poetul său național*.

Dar, după cum spunea Petru Creția, „formula

poet național, aplicată stereotip lui Eminescu, este încă insuficient analizată. Și prea adesea pradă unei retorici sforăitoare și, mai grav, neverosimil de ignorante. Dar este exactă. Să fi știut (poetul, n.n.) că aceasta i-a fost, din leagăn, ursita, s-ar fi cutremurat. Dar poate nu i-ar fi părut chiar de tot rău. *A fugit de lume ca un anahoret, a refuzat slăviri și onoruri, dar rangul acesta poate l-ar fi acceptat, pentru că nu i-a fost acordat de nici o instituție, ci de însuși sufletul neamului său*".

Din nefericire, exact însușirile care i-au creat mitul sau legenda încă din timpul vieții au fost și cele mai exploatate politic și cultural în epocile bezmetice ale istoriei noastre, în care diverși combatanți mai mult sau mai puțin onești i-au viciat cultul, pervertindu-l într-o asemenea măsură încît niciun om onorabil să nu-l mai poată aminti fără a fi suspectat de ipocrizie. În pofida acestor tentative de viciere, *mitul Eminescu* nu reprezintă, decît în ochii nepreveniților, un atac la Eminescu însuși. Parafrazîndu-l pe Heidegger, „în vremuri neprielnice" (*in dürftiger Zeit*) pentru literatură, ca ale noastre, mitul cultural Eminescu ilustrează, totuși, – oricît retorism ar conține! – o propensiune pentru slujirea valorilor culturale și, implicit, o formă de respect pentru tradiția istorică. Dacă pînă în anii '90, cultul poetului național și „slujirea" lui implicau un repertoriu de practici de utilizare propagandistică, astăzi, la peste trei decenii de atunci, mitul (și cultul) lui Eminescu înseamnă și altceva. Ceva mai întîi eminamente pozitiv, pentru că întreține viu interesul pentru o moștenire culturală.

Este drept că anumite variante degradate ale mitului Eminescu, ușor identificabile sub coviltirul unor declarații și manifestări festive fără acoperire științifică și culturală, continuă să fie vinovate de „minciună ideologică". Formele în care circulă acest mit cultural nu se corelează întotdeauna cu autentica imagine a poetului și gazetarului ori a omului Eminescu, pentru că nu se revendică de la informațiile certe ale cunoașterii științifice, în măsură să ofere o minimă reprezentare a *moștenirii culturale* sau a *tradiției Eminescu*. Or, de numele poetului național este legată, după cum se știe, întreaga noastră tradiție culturală aflată la vîrsta modernizării specifice secolului al XIX-lea.

Pe de altă parte, se poate spune că asistăm, în ultimele două-trei decenii, la refortificarea interesului pentru poezia (și opera) lui Eminescu, de această dată pe un palier cultural non-academic, adică în afara oricăror presiuni modelatoare venind dinspre instituții, precum școala, universitatea, mass-media etc. Schimbările politico-statale antrenate de intrarea României în Uniunea Europeană, dar și de masivele migrații ale românilor în diverse alte țări, lumea globalizată și policentrică în care trăim, toate acestea au favorizat crearea unui nou bazin mitogenetic pentru cultul (mitul) poetului național, cu un important rol în procesul reconfigurărilor identitare.

Miturile culturale, dimpreună cu limba, tradițiile religioase sau larg culturale, care imanentizează cele mai de preț valori ale unui popor, constituie liantul care îi unește pe românii plecați cu cei rămași în țară. Între aceste mituri, mitul cultural Eminescu reprezintă un liman al regăsirii pentru noile comunități românești din afara granițelor, aflate în căutarea unei identități tot mai dificil de circumscris. Confruntarea cu noile culturi din țările în care s-au fixat (temporar sau definitiv) îi obligă pe românii plecați să se redefinească din punct de vedere identitar, lucru pe care nu-l pot face fără o atentă și corectă raportare la cultura din țara de origine. În acest context mai ales, figurile tutelare (sau mitice) ale culturii naționale sînt reevaluate. Și, poate de aceea, departe de a se fi diminuat sau epuizat, interesul pentru Eminescu al românilor dintr-o diaspora tot mai consistentă a crescut. O dovadă în acest sens o constituie mulțimea *site*-urilor dedicate poetului pe internet. La distanță de țară și de toate neînțelegerile provocate de isteria bătăliilor culturale duse, în țară, în numele lui Eminescu, poetul, tot ceea ce semnifică el pentru românii înstrăinați, ajunge să fie „salvat" de către aceștia în chip simbolic, prin reinstituirea, pe calea internetului, a unui nou cult. Salvarea lui în memoria identitară și utilitatea lui culturală sunt atestate de numărul mare de *site*-uri (mai mult sau mai puțin specializate) dedicate operei lui, cele mai multe fiind create de românii stabiliți de mulți ani în afara granițelor țării. Există deja, la noi, unele studii dedicate prezenței lui Eminescu în mediul virtual, cu concluzii mergînd de la optimismul reconfortant al cercetătorului tînăr la scepticismul cercetătorului mai bine informat.

Toate acestea indică actualitatea lui Eminescu, justificată mai presus de orice de farmecul poeziilor sale, generat de frumusețea artistică a limbii în care le-a scris. Frumusețea iradiantă a versurilor sale are puterea, ca orice frumusețe, după cum spunea Platon, să călăuzească sufletele către cele înalte, tinzînd spre „frumusețea în stare să salveze lumea", despre care vorbea Dostoievski. În frumusețea incomparabilă a liricii eminesciene, cu putere de alinare și de împrospătare a sufletului, se află pînă la urmă taina nesfîrșitei sale fascinații, manifestă încă din ultimii ani de viață ai poetului și durînd pînă astăzi. Iar cîtă vreme oamenii nu se pot lipsi de frumusețea creată (și necreată), lăsată, prin grația divină, la îndemîna noastră, ei nu se vor putea lipsi nici de creațiile literare ale scriitorilor lor naționali. ■

Elevi din localitatea Crasna

Limba română – factor de identitate și unitate pentru români

Alexandrina Cernov,
membru de onoare al Academiei Române

Sentimentul de identitate națională este un sentiment intim. Fiecare persoană se reprezintă prin limba pe care o vorbește, comportamentele sociale, simbolurile comunitare, cultura, istoria, așa cum este ea povestită în școli sau citită în cărțile disponibile, la radio, televizor etc. Identitatea națională de grup se manifestă, în primul rând, prin limbă, care este o componentă esențială a personalității. Identitatea națională și limba evoluează și corespund unui parcurs al vieții individului sau al comunității. Conștientizând apartenența la o comunitate națională, sentimentul de identitate națională devine mai puternic atunci când intervin amenințări la una din componentele lui esențiale – limbă, istorie, cultură. Atunci, comunitatea se mobilizează politic.

Comunitatea istorică românească din Ucraina (regiunile Cernăuți, Odessa și Transcarpatia), fiind poziționată la graniță de imperii, odată cu instituirea noii stăpâniri, impunerea altei limbi oficiale de comunicare, uneori chiar și a limbii de predare în școli, schimbarea bruscă a stilului și a politicii administrative, precedate de un război devastator, cerea adaptarea, atât psihologică, cât și a *modului de viață* a populației băștinașe etc. Aceste teritorii au fost greu încercate de istorie, iar limba română a fost primul factor identitar atacat.

În anul 1857, înainte de moarte, boierul și patriotul bucovinean Doxachi Hurmuzaki scria în

memorabilul său testament politic, care a rămas învățătură, îndemn și călăuză în activitatea fiilor și nepoților săi, pentru generațiile viitoare: „Să nu uitați că aveți de îndeplinit trei datorii mari și sfinte, pentru care aveți a răspunde înaintea lui Dumnezeu, înaintea oamenilor și a urmașilor voștri. Aceste trei datorii sunt: patria, limba și biserica”.

Ceea ce și-au dorit românii din Bucovina în toate epocile istorice (mai ales începând cu revoluția de la 1848) a fost organizarea vieții culturale și științifice în instituții profesionale temeinice, de înaltă calitate, la care aspiră și astăzi românii din regiunea Cernăuți. Cu toate vicisitudinile, românii din regiunea Cernăuți (ajunși astăzi la doar 20% din totalul populației din regiune) și-au păstrat, timp de peste 200 de ani, tot ceea ce înseamnă pentru un popor limbă, conștiință națională, spiritualitate și identitate națională. Generații de intelectuali români, numele cărora merită să fie valorificate pentru istoria și cultura românilor, au muncit pentru ca limba, școala, biserica și istoria să constituie la Cernăuți o permanență. Mulți bucovineni din diaspora, remarcabili oameni de cultură și spiritualitate românească, au trăit și mai trăiesc și astăzi experiența Bucovinei ca o durere personală și o nostalgie romantică. Soarta istorică a românilor din Bucovina poate fi înțeleasă numai prin cercetarea profundă, conștientă și cinstită, situată dincolo de orice retorică sentimentală sau politică. Este o istorie a rezistenței prin limbă, școală, biserică, în general prin cultură.

„Idealul românilor este menținerea unității reale a limbii strămoșești și a bisericii naționale – susținea Mihai Eminescu. Biserica și școala, atâta cer românii din Austro-Ungaria pe seama lor și, prin aceasta, și-au cerut păstrarea naționalității și nimic mai mult… nu deșertăciunea zgomotului în istorie este lucrul pe care-l voim… ceea ce voiesc românii să aibă e libertatea spiritului și conștiinței lor în deplinul înțeles al cuvântului… Fiecare are nevoie de un tezaur sufletesc, de un reazim moral într-o lume a mizeriei și a durerii, și acest tezaur i-l păstrează limba sa proprie în cărțile bisericești și mirene. În limba sa numai, i se lipesc de suflet preceptele bătrânești, istoria părinților săi, bucuriile și durerile semenilor săi.”

Cele trei regiuni cu populație românească autohtonă sunt astăzi un adevărat laborator de deznaționalizare treptată, care confirmă în cel mai autentic mod rolul celor trei instituții românești – școala, biserica și limba. Procesul de deznaționalizare are loc pe cale naturală (căsătoriile mixte) și prin politica școlară instituită de către autoritățile ucrainene. Românii din Ucraina se află astăzi într-o stare de luptă pentru limba română. Școala valorifică toate resursele umane ale colectivității minorităților naționale, contribuie la menținerea permanenței spirituale și culturale. O condiție fundamentală a dezvoltării societății minoritare o constituie folosirea limbii materne – a acestui tezaur imens de valori spirituale și înțelepciune națională – în toate sferele de activitate umană. Paradoxul constă în faptul că acest laborator dă rezultate perfecte de deznaționalizare în condițiile în care Constituția și legislația Ucrainei referitoare la minoritățile naționale sunt alcătuite la cele mai înalte standarde europene.

Este oare o enigmă faptul că după mai mult de două secole de înstrăinare, în nordul Bucovinei se mai vorbește românește? Fenomenul bucovinean, ca problemă de supraviețuire a limbii, a spiritualității și a identității românești, a continuității unor tradiții culturale naționale, merită să fie studiat (nu doar monitorizat, conform unor modele politice). Un popor de cultură, cu tradiții istorice și culturale străvechi, nu dispare, chiar dacă sunt nefavorabile condițiile și continuă să se înrăutățească. Folosirea limbii române este o problemă de mentalitate sau de psihologie a unui popor care își conservă valorile?

Un astfel de popor (sau reprezentanții acestuia) nu poate fi „sacrificat”, după cum consideră astăzi unii istorici și politicieni în numele unor idealuri „false”, ci susținut concret în voința sa de a-și păstra limba, tradițiile și idealurile naționale, cu alte cuvinte, de a-și păstra limba și identitatea națională, chiar dacă numărul lor a scăzut spectaculos în ultimul secol. Tinerii noștri, care au moștenit o limbă „ca un fagure de miere”, au o „datorie sfântă”: păstrarea limbii române ca factor identitar. Lupta pentru limba română a intelectualității românești din Ucraina continuă. ■

Nicolae Grigorescu, *Care cu boi la amiază*

Cuvânt despre rostirea românească

Constantin Noica

Cuvintele „rost" și „rostire" au căpătat o neașteptată înzestrare filozofică, în limba noastră. În particular, rostire este singurul termen care poate reda *logos*-ul grec.

Logos însemna și cuvânt, și rațiune, și socoteală, și raport, și definiție, și rost. La rândul ei, *rostire* ar putea acoperi o bună parte din echivocul fecund al lui logos: de la *flatus vocis* până la rostul ultim al lumii. De aceea: „La început a fost Cuvântul" ar putea mai bine fi redat prin: „La început a fost Rostirea", adică punerea în rost, rostuirea lucrurilor. Rostul a devenit limbă, vorbire, discurs; a urcat de la concretul gură spre abstract. Dar n-a dezmințit încă sensul său de origine.

Partea noastră de cer

Dacă s-ar întreba cineva de ce dăm atâta însemnătate câtorva cuvinte românești, am răspunde: pentru că aceasta e partea noastră de cer. Observatorul nostru astronomic are, printr-o convenție internațională bine stabilită, sarcina de a explora partea de cer care cade sub lunetele noastre. S-ar putea ca din Honduras să se vadă stele mai frumoase; dar acestea sunt stelele noastre.

Ridici ochii spre cerul moral de care vorbea Kant și întâlnești în zona noastră un fel de stea dublă: expresia *se cade – nu se cade*. Nici o convenție internațională nu te obligă să-i analizezi structura și să găsești în ea semnificații etice deosebite. Dar dacă te uiți mai îndelung, dacă apoi pui față în față ce ai deprins din alte zone ale cerului moral cu ceea ce stă acum sub ochii minții tale, înțelegi că din *se cade – nu se cade* s-ar putea alcătui un întreg tratat de etică.

Despre a doua comoară a limbilor

Prima este comoara gândirii omenești în genere, partea traductibilă, spune Eminescu; a doua este „partea de la moși-strămoși, partea netraductibilă". Dar este și aceasta o comoară, adică poartă cu ea bunuri și frumuseți care sclipesc pentru toți. De aceea, când o scoți la lumină, oricine ar trebui să se bucure de ea. Acesta și este lucrul minunat cu limbile naturale, că până la urmă orice se poate traduce în orice limbă: se pot traduce cărți întregi, se traduc poeme, gânduri, se pot traduce chiar expresii tipice. Dar nu se poate traduce câte un cuvânt.

Un cuvânt e un arbore. Că s-a născut pe pământul tău ori a căzut ca o sămânță din lumea altora, un cuvânt este, până la urmă, o făptură specifică. A prins rădăcini în huma țării tale, s-a hrănit din ploile ei, a crescut și s-a resfirat sub un soare ce nu e nicăieri același, iar așa cum este nu poate fi lesne mutat din loc, transplantat, tradus. ■

Ioan Alexandru

ŢINUT

Multe-s şi durerile noastre ascunse
Ce nu se lasă nici de plâns pătrunse
Ne dor rănile ţării nevindecate
Ne dor caii omorâţi pe sate
Satele ne dor
Turlele fără de clopote
Pruncii azvârliţi la gârlă din pântece
Mai mulţi ca stelele de vară
Ucişi de dogmele fără de ţară
Pădurile de goruni şi de carpeni
Rămase numai cioarte
Mucegaiul din manuscripte ne doare
Apoi sufletele duse fără lumânare
Fără mărturisire

Strămutate-n loc de-ncineraţii
Nevindecate-n alte generaţii
Boala sufletului nu se duce
Fără jertfa Mielului pe cruce
Leacul de foc lumină din lumină
Maranatha ce-a venit să vină.

În centru, Înaltpreasfinţitul Hristofor

Tinerii sunt viitorul Bisericii

Înaltpreasfințitul Hristofor, Arhiepiscop de Kyriakoupolis

Înaltpreasfinţitul Hristofor s-a născut în anul 1970, într-o familie din satul Jafna, districtul Ramallah, Palestina. La 18 ani s-a călugărit în Ierusalim, fiind hirotonit diacon în scurt timp, pentru biserica Sfântului Mormânt, apoi preot pentru Catedrala Buna Vestire din Amman, în anul 1991. Înaltpreasfinţia Sa a absolvit Facultatea de Sociologie din Amman şi a slujit în mai multe parohii până în 1997, când a fost numit duhovnic în oraşul Jaraş din Iordania. A ocupat mai multe funcţii administrative până ce a fost ales de Sfântul Sinod al Bisericii Ierusalimului, în 2018, Arhiepiscop al oraşului Kyriakoupolis şi vicar patriarhal pentru Amman. A predat mai multe discipline teologice la Asociaţia pentru Cultură şi Educaţie Ortodoxă, a fost delegat de către Patriarhul Ierusalimului la mai multe conferinţe ortodoxe internaţionale şi, în anul 1999, a înfiinţat o mănăstire în Iordania închinată Maicii Domnului.

Ce modele ați avut în viață? Cum v-au ajutat, cum v-au inspirat?

Multe persoane au avut un rol esențial în viața mea, între care aș dori să-i menționez, în primul rând, pe părinții mei; să amintesc răbdarea, dragostea și duhul de sacrificiu pe care le-au avut pentru noi. Apoi, pe preotul parohiei noastre cu care slujeam în sfântul altar, dar și multe alte persoane din Patriarhia noastră, a Ierusalimului, în special pe Preafericirea Sa Teodor, care m-a primit într-un duh părintesc încă din copilărie.

Care este astăzi importanța formării teologice? Pe ce puneți accent în formarea tinerilor studenți?

Ceea ce trebuie accentuat pentru o formare teologică sănătoasă și corectă este păstrarea vieții duhovnicești și a pocăinței, mai ales pentru studenții în teologie. Astfel, reușim să păstrăm

studiile teologice nu ca studii academice aride, ci ca pe o viață trăită în Adevăr, însoțită de o învățătură ortodoxă, sănătoasă. Trebuie să păstrăm credința și dogma Bisericii Ortodoxe printr-o viață duhovnicească, o viață de sfințenie. Viața duhovnicească sănătoasă, împreună cu dreapta credință, ajută Biserica în lucrarea Sa pentru mântuirea sufletelor.

De ce aspecte ar trebui să țină cont preoții de astăzi?

Lumea de astăzi suferă din cauza depărtării de Dumnezeu. De aceea, mai ales preoții de astăzi trebuie să fie priveghetori, pentru a nu fi atrași de duhul lumesc care încearcă să-i îndepărteze de la rolul lor principal – cel de a lucra pentru mântuirea fiilor Bisericii și a se pregăti pentru Împărăția cerurilor. Nu trebuie să cădem în neglijență și nepăsare, părăsind ceea ce au păstrat strămoșii noștri până la moarte. Totuși, acest lucru nu trebuie să ne împiedice să fim deschiși, cu ajutorul discernământului Bisericii, pentru a înțelege duhul lumii în care trăim azi.

Ați afirmat undeva că „tinerii sunt coloana vertebrală a Bisericii". Cum vedeți tânăra generație?

Generația de tineri trece azi prin multe crize și încercări, iar acest lucru se petrece din cauza dependenței de mijloacele informatice de astăzi. Tinerii primesc totul prin intermediul tehnologiei, fără a încerca întâi să se bazeze pe ei înșiși în a căuta surse bune de cunoaștere și informare, lucru ce îi afectează și îi face să piardă timpul. Tinerii de astăzi suferă de multe crize, dar cea mai importantă dintre ele este criza identității, alături de cea psihologică, ateistă și morală. Totuși, în ciuda tuturor acestor tulburări, nu ne putem imagina viitorul Bisericii fără tineri, căci ei sunt viitorul Bisericii, având posibilitatea și puterea de a-l zidi. Nu trebuie să-i neglijăm, căci sunt tineri buni, care pot face o schimbare în viitor, și ar trebui să avem grijă de ei. Iar această grijă trebuie întemeiată pe principii duhovnicești și științifice sănătoase. Pregătirea științifică trebuie să fie una temeinică, astfel încât să-i facă pe cei formați să fie deschiși spre celălalt, capabili să dialogheze cu iubire, dar și cu păstrarea credinței.

În ce condiții tinerii de astăzi pot înțelege frumusețea vieții bisericești?

Aceasta depinde de noi, ierarhii și clericii Bisericii. Suntem modele pentru ei și n-ar trebui să stricăm aceste modele, ci să fim modele bune, adevărate poporului nostru. Biserica nu este monopolul nimănui, nici nu poate fi împărțită în clase sau categorii. Biserica este una și toți sunt chemați în ea la unirea cu Unul Domn Iisus Hristos, pentru a fi martori ai prezenței Sale în mijlocul nostru.

Ce activități aveți cu tinerii?

Cel mai important lucru pe care tinerii noștri ar trebui să-l simtă astăzi este dragostea pentru ei și faptul că ușa Bisericii și sânul ei le sunt întotdeauna deschise. De-a lungul slujirii mele în Iordania, am încercat din greu să adun tinerii în mai multe activități, începând cu predici, apoi cu prelegerile și călăuzirea duhovnicească în cadrul școlilor de duminică. Acestea s-au răspândit în toate parohiile din Iordania și îi ajută pe tineri să fie implicați în multe activități atractive. Cu ajutorul lui Dumnezeu am început să construim Centrul Ortodox lângă mănăstirea Maicii Domnului din Dubbin. Acesta are în mijloc o biserică închinată Sfinților Trei Ierarhi, fiind înconjurată de un centru de conferințe, mai multe săli, camere de cazare și spații exterioare. Centrul va fi pentru tinerii noștri un loc care oferă o atmosferă curată, plină de liniște și seninătate. De asemenea, acesta pune la dispoziția tuturor vizitatorilor tehnologii moderne și oferă tinerilor un loc de întâlnire, un mediu curat și sigur, care îi motivează să-și pună în valoare talentele creative, contribuind la formarea lor duhovnicească și culturală, pentru slujba Bisericii, a societății și a țării.

Cum își pot trăi tinerii viața în mod frumos?

Ar trebui să le dăm un exemplu pentru viața lor și ar trebui, de asemenea, să prezentăm pe Hristos și tainele Bisericii într-un mod sănătos și corect. Doar cu Hristos tinerii pot să afle plinătatea bunătății și atunci știu ce este adevărata Ortodoxie. Ortodoxia este viață, nu o identitate sau un naționalism în această lume turbulentă. Ortodoxia înseamnă să ne împărtășim de viața lui Iisus, pentru a-L slăvi prin venirea Duhului Său peste noi, învrednicindu-ne astfel să-L numim Tatăl nostru pe Tatăl ceresc. Toată bunătatea derivă din Ortodoxia noastră cea dreaptă. Această Ortodoxie este cea pe care o căutăm prin viața călugărilor din mănăstiri. Aceștia joacă un rol excepțional și sunt un model în trăirea virtuții și a bunătății, prin dragostea lor arătată față de Ortodoxie, prin slăvirea adusă lui Dumnezeu Cel în Trei Ipostasuri.

iordaniană au fost deosebit de bune de-a lungul istoriei, în ciuda apariției unui spirit străin în ultima perioadă, care încearcă să semene conflicte, să creeze dispute și care urmărește să rupă această legătură unică întreținută cu dragoste și înțelepciune de-a lungul timpului. Acest spirit străin trebuie combătut și abandonat, fapt ce se poate realiza doar prin colaborare și unitate, prin umanitate și moralitate, căci noi trăim împreună de mai bine de 1400 de ani în această țară sfântă.

Cum se prezintă viața monahală în Iordania?

Istoria sfintei noastre țări oferă multe mărturii despre o viață monahală înfloritoare. Noi, creștinii, suntem în această țară de 2000 de ani și vom rămâne aici cu harul lui Dumnezeu. În toți acești ani, viața monahală ascetică a fost înfloritoare, mai ales în deșertul Iordanului (unde a fost botezat Domnul nostru Iisus Hristos). Din păcate, în timpul ocupației otomane, viața monahală a scăzut considerabil în țara noastră până aproape de dispariție, dar credincioșii nu au renunțat niciodată la nădejdea în mila lui Dumnezeu asupra Bisericii Sale. În prezent, în Iordania căutăm să restaurăm această viață monahală și de aceea a fost construită Mănăstirea Maica Domnului – Izvorul Vieții pentru monahii, aceasta fiind considerată una dintre cele mai importante mănăstiri din Patriarhia Ierusalimului și ocupând un loc important în inima poporului iordanian. Amintesc, de asemenea, Mănăstirea Epifania de lângă râul Iordan.

Cât de importantă este viața monahală pentru societate?

Viața monahală constituie un adevărat model pentru societate prin exemple de viață sfântă, de renunțare la lucrurile lumești și de urmare a lui Hristos. Acest lucru este cel mai mare model pentru lumea de astăzi. Pe lângă aceasta, importanța vieții monahale provine din rugăciunea pe care monahii o înalță către Dumnezeu și care ține această lume în zilele grele ale vieții de aici.

Care considerați că sunt cele mai mari dificultăți ale vieții monahale, astăzi?

Care credeți că sunt cele mai mari amenințări la adresa Ortodoxiei, astăzi?

Din punct de vedere intern, poate că cea mai mare amenințare la adresa Ortodoxiei de astăzi este dezbinarea și dezvoltarea gândirii etno-naționale, în locul gândirii Ortodoxe care îi unește pe toți. Din punct de vedere extern, probabil cele mai mari amenințări sunt intervențiile politice și financiare. Cu toate acestea, provocările interne rămân mult mai periculoase decât cele externe.

Creștinii sunt cei mai persecutați în lume. Care este situația creștinilor în Iordania?

Creștinii din Iordania nu sunt persecutați, ci au garantate toate drepturile civile și religioase. Creștinii sunt prezenți în toate instituțiile statului, în guvern, parlament și în administrație. Ei joacă un mare rol economic în Iordania și au contribuit de-a lungul timpului la dezvoltarea culturii și civilizației în această țară. În ultima perioadă au apărut unele comportamente extremiste care sunt străine de societatea noastră creștin-islamică, de relația care ne leagă pe noi, creștinii, de musulmani. Însă lucrăm împreună ca să depășim aceste comportamente, fie că sunt din partea musulmanilor, fie chiar a creștinilor.

Trăiți într-o țară majoritar musulmană. Care sunt raporturile creștinilor cu musulmanii?

Noi, creștinii, suntem complet liberi să ne îndeplinim ritualurile religioase în bisericile noastre și construim constant biserici și școli oriunde dorim. Relațiile dintre creștini și musulmani în societatea

Dificultățile sunt multe astăzi, dar cea mai mare și mai periculoasă dintre acestea este faptul că, în ultima perioadă, s-a deformat imaginea vieții monahale. Aceasta a fost afectată de duhul lumii și, de aceea, ar trebui să ne străduim să păstrăm identitatea monahală ortodoxă. În plus, lumea monahală nu ar trebui să se implice în problemele care privesc societatea și nu ar trebui să formuleze opinii nepotrivite despre acestea. Lumea monahală este imaginea curată a vieții creștine, iar noi trebuie să o păstrăm intactă, pentru a nu deforma expresia monahismului autentic.

Ați cunoscut oameni cu viață sfântă? Cum v-au marcat?

În viața mea sunt multe persoane care au trăit ca niște oameni simpli, necunoscuți, dar care mi-au atins inima prin viața lor spirituală și prin sfințenia care îi înfrumuseța. Supraviețuirea în circumstanțele dificile în care trăim este în sine o minune repetată zilnic. Suntem în această viață doar prin mila lui Dumnezeu și prin grija Sa pentru noi.

În timpul slujirii mele în Biserica Sfântului Mormânt au avut loc multe minuni care au avut o influență asupra vieții mele. Mă refer, în special, la minunea Sfintei Lumini izvorâtă din Mormântul Domnului. Oamenii erau plini de bucurie când vedeau Lumina izvorâtă în prezența lor, lumânările care se aprindeau în mod miraculos, fără intervenție umană, și minunile care se petreceau cu ei.

Eu cred în prezența reală a sfinților în viața noastră. O simt mereu prin duhul sfinților contemporani – Nectarie, Paisie Aghioritul și Porfirie Kavsokalivitul. Dar, mai cu seamă, simt prezența și tandrețea Maicii noastre Preasfinte, care pentru noi au fost deosebit de evidente în timpul întemeierii Mănăstirii Izvorul Vieții din Dubbin, în Iordania. Nu vă ascund că am văzut minuni zilnice până ce am dus la bun sfârșit această lucrare binecuvântată, iar prezența Maicii Domnului este simțită de toți cei care vin la mănăstire, cerându-i ajutorul. Ea îi susține pe toți cei care caută scăpare la ea. Acest lucru este ceea ce credem și experimentăm. Maica noastră Preasfântă este mereu prezentă alături de fiii ei.

Care sunt cele mai importante repere pentru viața creștinilor de astăzi?

Ceea ce îi ajută pe creștini în viața lor este credința și încrederea în Dumnezeul nostru Iisus Hristos, Întrupat pentru mântuirea noastră și, de asemenea, credința statornică în Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și în sfinții care îi ajută să depășească multe dintre dificultățile vieții. Mântuitorul ne deschide, cu belșugul milei Sale și prin mijlocirile Preasfintei Maici și ale sfinților, o viață slăvită și fără de prihană. Credința noastră în prezența lor reală ne călăuzește la o viață de virtute, manifestată prin smerenie și pocăință. Iar această pocăință întărește iubirea și ne face să ne apropiem mai mult de oameni și, astfel, de Dumnezeu. Iubirea față de aproapele este calea noastră spre a obține mila lui Dumnezeu și a ne bucura de înfierea dată de El.

Ceea ce face ca viața credinciosului să se îndrepte este ca la spovedanie să se comporte ca un fiu. Nădăjduiesc ca toți să-și caute duhovnici care să-i ajute să ajungă la Hristos, pentru a se împărtăși de viața Lui. Nădăjduiesc ca toți să umble în ascultare și dragoste. Taina Spovedaniei nu este o discuție omenească, ci mai degrabă un har care vine din cer și se revarsă prin gura duhovnicului, înconjurând viața credinciosului și luminându-i inima și mintea.

Un gând pentru tinerii români!

România a trecut de multe ori prin împrejurări dificile care au îngreunat țara și poporul ei, dar statornicia Bisericii din România și rolul considerabil pe care l-a avut este de netăgăduit. Din acest motiv, îi rog pe tinerii credincioși ai Bisericii Ortodoxe Române să-I mulțumească mereu lui Dumnezeu pentru că trăiesc în cadrul unei comunități creștin-ortodoxe. Nădăjduiesc ca ei să se străduiască să păstreze identitatea acestei comunități și să n-o abandoneze pentru nicio influență străină, să nu-și lase valorile morale și spirituale, ci să păstreze moștenirea părinților și a strămoșilor. ■

Împreună cu Patriarhul Teofil al Ierusalimului (centru), la hirotonia în Arhiepiscop, 2018

Cuvânt pentru femei

Arhim. Arsenie Papacioc

Anul acesta se împlinesc 10 ani de la trecerea la Domnul a iubitului duhovnic, Arhimandritul Arsenie Papacioc (1914–2021). Monah desăvârşit, duhovnic iscusit, mărturisitor în temniţele comuniste, părintele Arsenie rămâne în conştiinţa poporului român ca o personalitate de caracter integru, lipsit de compromisuri, cu o energie necurmată şi o imensă putere de iubire.

Du mereu o viață de mare prezență. Ceea ce dă sens vieții e priveliștea frumuseții eterne. În toate să fii sobră, calmă și prudentă. Să fii mereu în realitatea momentului, cu prudență și calm. Să nu te temi de nimeni, decât de tine. Nu se poate scăpa de cununa de spini. Se pare că tot ea rămâne mai scumpă și trebuie să o dorim. Trebuie să-ți liniștești viața, acceptând mereu această Sfântă Cruce în spatele tău, gândind că e singurul mare drum spre Înviere.

E mai important să-ți amintești mereu că ești iubită de Dumnezeu, decât că Îl iubești pe Dumnezeu. Știe marele Doctor de tine. Contează cine este Acela fără de măsură, ca măsură pentru tine. Contează la Cine te închini, Cine îți poate liniști inima plină de doruri. Aceasta contează indiferent unde muncim sau zăcem, unde căutăm sau urlăm. Să fii bucuroasă de multele încercări ale vieții. Cine înțelege lucrul acesta, are cu adevărat mare putere, mare cucerire. Rămâi cu nădejde și veselă lângă Maica Domnului. Să fii veselă, să fii mare.

Nu te descuraja! Urmează ceva mai bun după aceea, că doar trăim numai și numai pentru cerul plin de îngeri. Suntem în mâna Bunului Dumnezeu, El ne vrea mântuirea. Să ai un zâmbet ascuns în inimă!

Să-ți pese ca o stăpână liberă de durerile lumii, bucură-te că ești o fetiță a lui Hristos, zâmbește tuturor problemelor! Tot dragostea Bunului

Dumnezeu le rezolvă și le dezleagă. Nu te gândi să îndeplinești totul într-o mișcare! Gândește-te, însă, ca mișcarea să aibă direcția cea bună. Prin cuceriri mărunte, adică prin eforturi mici, se conturează ființa duhovnicească.

Vreau să-i birui pe toți cu liniștea ta adâncă, cu blândețea și modestia. Să cucerești frumosul și momentul acesta, să te liniștești, cântă duios pentru alte inimi. Rabd mereu, pentru că am o poruncă: să duc veselia și pacea în suflete. O singură preocupare, râvnă și interes, spre bucuria de a fi, slujind lui Hristos.

Să știi să iubești, să fii dreaptă și caldă. Acesta este talantul: folosul fratelui tău oriunde și iubirea neștirbită pentru Dumnezeu. Vreau să fii liberă și stăpână. Să fii iubirea și alinarea tuturor. Să fii veselia a tot ce e văzut și nevăzut. Să fii îndemn și odihnă pe pământ.

Cauza suferinței umane este înstrăinarea de sine, de semenii tăi, de natură – creația lui Dumnezeu. Cel mai mare lucru pe lume este să știi să iubești pe Dumnezeu și cea mai mare fericire este să știi că te iubește! Mare îndrăzneală are curăția, inima plină de bucurie, la ziua cea mare.

Cel ce a biruit dorința de a plăcea oamenilor și frica de a cădea în ura lor poate avea multă pace. Nimic nu e folositor pentru mântuire decât ceea ce te întemeiază pe umilință.

La orice vreme să fie gândul spre fericita bucurie veșnică. Trebuie să dați valoare timpului acestuia. Oamenii buni vă ajută mult la mântuire, dar cei răi și mai mult. Răbdați-i fără necaz.

Mântuirea este în posibilitatea lui Dumnezeu nu doar pentru cel ce doar dorește, ci se și pornește la lucrarea celor bune. Primul pas al acestei lucrări este tocmai conștiința nevredniciei. Atunci intervine harul să te învrednicească, dându-ți puterea să înaintezi la locul slujirii tale.

Cine nu trăiește momentul a pierdut. Pentru ca tu să câștigi cu orice chip momentul, să birui în momentul în care ești în luptată. Dacă trăiești prezentul, repari trecutul și cucerești viitorul. Dacă trăim astăzi bine, și mâine este harul lui Dumnezeu peste noi. Orice clipă înseamnă un timp și orice suspinare poate fi o rugăciune. Avem marele avantaj că suntem foarte iubiți de Dumnezeu, iubiți dincolo de închipuirea omenească și îngerească.

Familia creștină trebuie să trăiască în unitate. Bărbatul și femeia devin una la cununie. Femeia trebuie să se afle în armonie cu bărbatul și împreună să lucreze pentru scopul suprem: mântuirea. Femeia este inima familiei, așa cum bărbatul este capul familiei. Dacă nu este inimă, capul e sec. Între bărbat și femeie nu e vorba despre o relație convențională, ci de o dăruire totală. Femeia poate să-l nască pe Hristos în inima bărbatului. Nici o familie care trăiește în dragoste și frică de Dumnezeu nu-și omoară pruncii. Cred că bărbații le împing cel mai adesea pe mame să-și lepede feții. Bărbații nu-și respectă soțiile și de aceea le cer o așa grozăvie. Atâta vreme cât femeia se află în uniune sufletească cu soțul ei, familia rămâne puternică și rodnică și în privința educației copiilor. Soții se stimulează și se sprijină reciproc, astfel încât familia să biruie dificultățile vieții. Asta-i căsnicia. Nu e vorba de plăcere.

Cum putem salva neamul? Răspunsul e acesta: pune-te tu la punct, omule-lume mică în care se oglindește o lume mare. Rezolvă Dumnezeu pe om prin om. Noi, punându-ne la punct, devenim un foc care arde, de care Dumnezeu se servește să-l ajute pe celălalt cu focul tău. Deci tu, rugându-te pentru el, nu e un lucru simplu: ești un mic mântuitor cândva și undeva. Eu i-am spus „un fel de amplasament”. Tunul, când trage, face recul puternic și de aceea i se amenajează un amplasament. Suntem un fel de amplasament și Dumnezeu „trage cu tunul” pe toate părțile. Dar are nevoie de tine ca om. Dacă tu te-ai șlefuit, te-ai înduhovnicit la putința pe care o ai, dar sincer, cu o statornicie nemaipomenită, Dumnezeu îl ajută pe altul că tu te-ai pus la punct. ■

Frumusețea vieții creștine

Înaltpreasfințitul Justinian Chira (1921–2016) 100 de ani de la naștere

E frumoasă viața noastră creștinească. Și este frumoasă tocmai prin încercările și prin jertfele pe care le suportă. Credința este un pisc și trebuie să te lupți ca să îți păzești echilibrul, să ai o credință vie, să nu te prăbușești în necredință și în formalism religios. Problema credinței este foarte delicată. Credința este un pisc, este cea mai mare cucerire a omului. Viața, faptele și învățătura lui Hristos alcătuiesc piatra de temelie a credinței. La baza necredinței stau ignoranța, prostia, trândăvia, nebunia, orgoliul sau viața trăită în mari fărădelegi.

Iubirea este esența existenței. Dar iubirea în înțelesul acesta e duhovnicească, dumnezeiască, ea îți dă putere să trăiești. La iubire ajungi prin răbdare. Prin răbdare ajungi să-l iubești pe fratele tău, să-l ierți, să-l respecți, să vezi că-i mai bun decât tine. Prin răbdare le vezi pe toate acestea. Abia atunci te ridici. Să fim blânzi și smeriți cu inima! Acesta este chipul cel mai frumos pe care îl prețuiește Mântuitorul: blândețea și smerenia. Iubirea este peste toate celelalte virtuți. Când un om reușește să iubească, în adevăratul înțeles al cuvântului, se îndumnezeiește, devine asemenea cu Dumnezeu.

Smerenia și blândețea realizează iubirea. Un om care nu-i blând, un om care nu-i smerit, acela nu poate iubi în profunzime. Iubirea face parte din cele trei virtuți teologice, alături de credință și nădejde. Virtuți teologice ar însemna puteri de Dumnezeu grăitoare. Smerenia se câștigă cunoscându-ți limitele și ajungând la credința că toate darurile pe care le ai sunt primite și nu este vorba de meritul tău. Smerenia ne ajută să ne eliberăm de dispreț și de toate închipuirile: că suntem mai grozavi, mai teribili decât alții.

Un om smerit este un om lucid, un om realist. ■

Fragmente din
Arhiepiscop Justinan Chira, *Trăiți frumos și-n bucurie*,
Ed. Nicodim Caligraful, Mănăstirea Putna, 2014

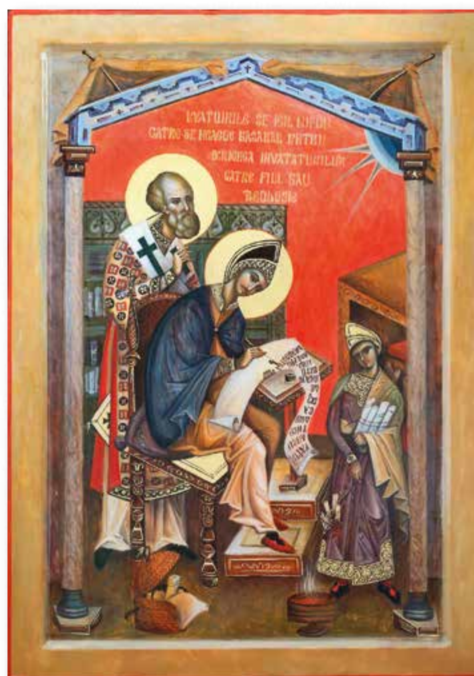

500 de ani de la adormirea Sfântului Voievod Neagoe Basarab

Despre Sfântul Voievod Neagoe s-au spus îndeajuns de multe ca nimeni să nu rămână neconvins de sfințenia sa. Aspectele care au stat la baza întocmirii argumentației pentru canonizarea cunoscutului domn sunt numeroase: Neagoe nu a stat departe de acțiunea de tipărire a primelor cărți în spațiul românesc; de asemenea, a fost ctitorul uneia dintre cele mai însemnate monumente de artă ecleziastică, mănăstirea Argeșului, „creație" ce s-a transformat în legendă cu profundă semnificație mistică.

Stătător în scaunul voievodal de la Târgoviște, între 23 ianuarie 1512 și 25 septembrie 1521, Neagoe Basarab este unul dintre puținii conducători români care, având o domnie liniștită în plan intern și extern, a putut să ridice cultura la un nivel de excepție.

Neagoe Basarab a fost fiul lui Basarab Țepeluș și al Neagăi din Hotărani, soția marelui vornic

> „Prin Curtea de Argeş şi prin Învăţăturile către fiul său Teodosie, Neagoe, voievod Basarab, şi-a câştigat un loc veşnic viu în istoria, cultura, civilizaţia şi conştiinţa românilor." (Mitrop. Antonie Plămădeală)

Pârvu Craiovescu. Neagoe primește încă de mic o educație deosebită de la călugărul Macarie, de la patriarhul Nifon al Constantinopolului și de la Maxim Brancovič. S-a căsătorit cu Elena (Despina Milița), fiica despotului sârb Iovan Brancovič, în 1504, cu care a avut șase copii. A luat parte, se pare, alături de călugărul Macarie, la tipărirea *Liturghierului slavon* (1508), a *Octoihului* (1510) și a *Tetraevangheliarului* (1512). Ca mare boier, Neagoe urcă treptele rangurilor în puțini ani: în ianuarie 1501 este postelnic, iar în decembrie devine mare comis, rang păstrat și în anii 1510 și 1511. După moartea lui Vlad cel Tânăr, cu sprijinul lui Mehmed bey, aliatul Craioveștilor, Neagoe a fost înscăunat pe tronul Țării Românești, la 23 ianuarie 1512.

Domnia sa a marcat pentru Țara Românească un oarecare echilibru social-politic. A încurajat dezvoltarea comerțului și meșteșugurilor, iar pe plan diplomatic a încercat să mențină relații de prietenie cu Ungaria. A practicat o politică de echilibru, căutând să contrabalanseze suzeranitatea turcească prin legături diplomatice cu puterile creștine. A mai încercat să stabilească relații diplomatice deopotrivă cu Veneția și Roma, și chiar să medieze conflictul dintre creștinii ortodocși și catolici. Susține apariția *Evangheliarului* conceput de Macarie și *Viața patriarhului Nifon* a lui Gavril Protul, care relatează și despre activitatea a patru domni munteni: Radu cel Mare, Mihnea cel Rău, Vlad cel Tânăr și Neagoe Basarab.

De numele său se leagă înălțarea mănăstirii de la Curtea de Argeș, cu hramul Adormirea Maicii Domnului, o capodoperă arhitectonică a acelor timpuri, păstrată până astăzi, care adăpostește și osemintele regilor României. Sfințirea acestei mănăstiri s-a făcut la 15 august 1517, în prezența unor reprezentanți de seamă ai lumii ortodoxe de atunci, ca patriarhul ecumenic Teolipt I și Gavriil, protosul mănăstirilor athonite.

Neagoe Basarab este autorul uneia dintre cele mai vechi capodopere ale literaturii vechi sud-est europene, *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie* (1519-1521). Prin condeiul său, Neagoe, în „învățăturile" sale către fiul său Teodosie, a așternut pe hârtie nu numai principii de guvernare politică a statului, principii morale de educare a tineretului, ci și principii de îmbunătățire spirituală, care oferă celor ce le vor urma moștenirea adevăratelor valori, cele duhovnicești.

Cel care a fost supranumit „Marc Aureliu al Țării Românești, principe, artist și filosof" (B. P. Hașdeu), „domn cu apucături împărătești" (Nicolae Iorga) sau „unul dintre cei mai culți domni ai noștri din vechime" (Ioan Bogdan), s-a stins după o lungă și grea suferință, la 15 septembrie 1521 (39 de ani), fiind înmormântat la Argeș. A fost canonizat la 9 iulie 2008, cu zi de prăznuire la 26 septembrie. ■

Alexandru Lungoci

200 de ani de la mişcarea revoluţionară a lui Tudor Vladimirescu

În urmă cu două secole, în luna ianuarie a anului 1821, în Țara Românească se desfășura un eveniment care avea să determine o adâncă schimbare a istoriei naționale, contribuind totodată și la determinarea identității naționale. Promotorul mișcării revoluționare din anul 1821 a fost Tudor Vladimirescu.

Revoluția de la 1821 avea ca scop restituirea libertăților cetățenilor din spațiul românesc, care se aflau încă sub conducerea Înaltei Porți. Tudor Vladimirescu s-a răsculat, de fapt, împotriva regimului domniei fanariote, un regim care nu era permisiv cu cetățenii. Așa cum afirma A.D. Xenopol, Vladimirescu ar fi dorit „mântuirea poporului din robia boierului". Născut și crescut în rândul țărănimii, Vladimirescu ajunge la scara de mijloc a societății prin iscusință, devenind, astfel, un mic boier. În acest context, el a fost capabil să înțeleagă nevoia de emancipare și dezvoltare a societății românești, fiind împuternicit să ia atitudine împotriva problemei subjugării otomane.

La începutul lui 1821, ultimul domn fanariot, Alexandru Suțu, moare, iar la 23 ianuarie, Tudor Vladimirescu a expus la Padeș „Proclamația către țară", după care a constituit „Adunarea norodului". Această adunare avea rol de a informa populația că mișcarea împotriva domniilor fanariote a început, dar, cel mai important, era o invitație pentru cei care doreau să se alăture. Cu această adunare, Tudor a trezit multe spirite din Țara Românească, care au fost pregătite să i se alăture. Documentul intitulat: „Cererile norodului românesc" este considerat a fi documentul programatic al Revoluției din 1821.

Un alt element încurajator al Revoluției este mișcarea eteristă care decide să îi acorde sprijin lui Tudor. Această mișcare lupta împotriva dominației otomane în Europa, iar cel mai vizat era spațiul balcanic. Mișcarea eteristă era condusă de Alexandru Ipsilanti, general în armata rusă și nepot de fiu al voievodului cu același nume. La scurt timp după proclamația de la Padeș, țăranii s-au adunat repede, înarmați fiecare cu ce avea. Tudor a izbutit în scurtă vreme să ocupe întreaga Oltenie, ca mai

apoi să pornească asupra Bucureștiului.

Între timp, Alexandru Ipsilanti a trecut Prutul, iar împreună cu o oaste a înaintat spre București. Totuși, Tudor Vladimirescu a fost confirmat de Divanul boieresc, astfel că în 21 martie 1821 a intrat în București nu ca un răsculat, ci în calitate de conducător legitim al unei oștiri legitime. În momentul în care ajunge la București, Tudor uită de motivele sociale care l-au împins până acolo și ajunge la un pact cu boierii prin care jură „vremelnica stăpânire a țării", primind, la rândul său, din partea boierimii, un jurământ de credință și supunere. Printr-o proclamație la 20 martie, Tudor amână promisiunea de libertate pe care o făcuse țăranilor. Prin această proclamație, Vladimirescu le cerea țăranilor să „cunoască stăpânirea și boierimea, anerisind (anulând) cele dintâi împotriva boierilor publicații ale sale". Tudor a rămas în București până în data de 15 mai. Situația se complicase prin faptul că două oștiri turcești trecuseră Dunărea, pentru a lupta cu eteriștii.

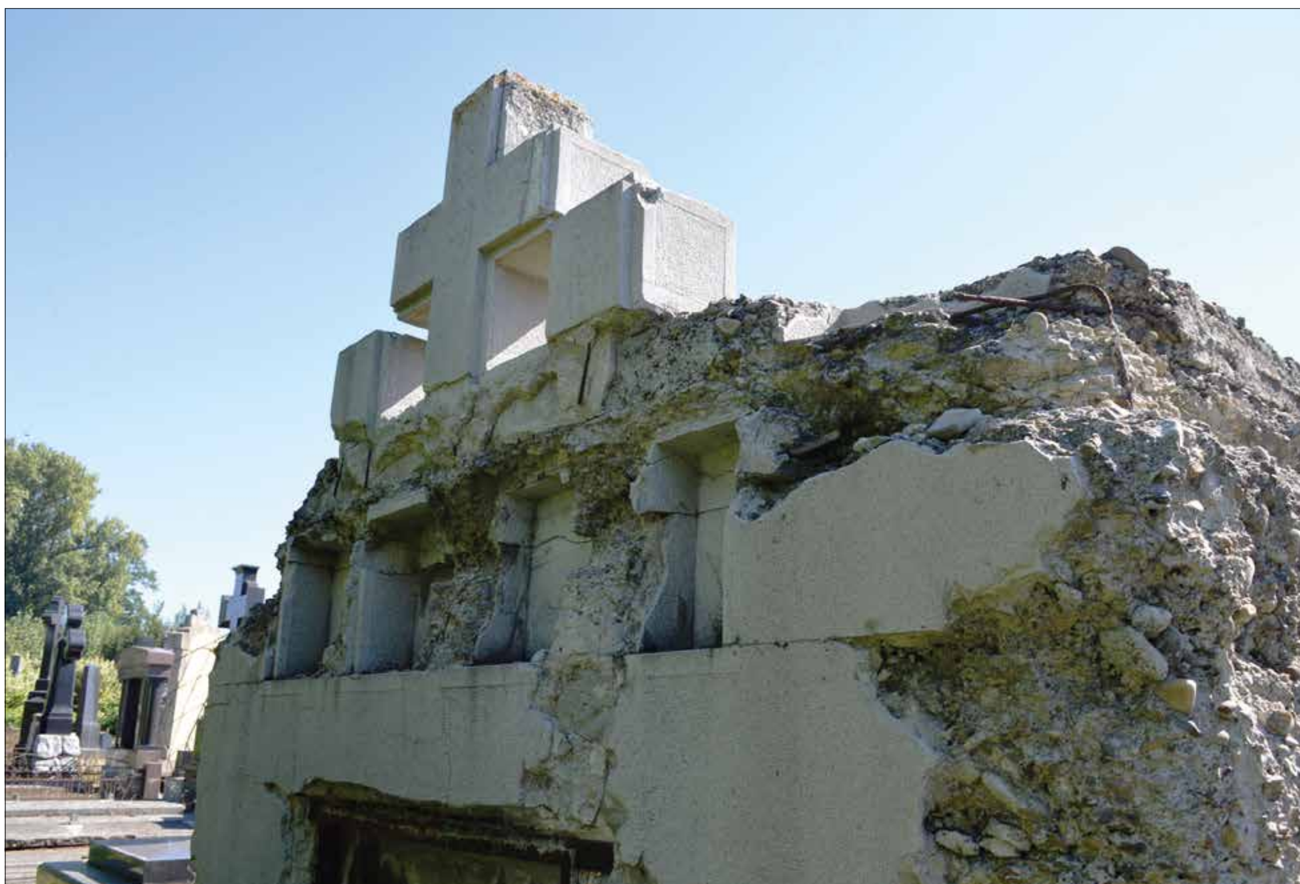
Tudor Vladimirescu nu a vrut să lupte de partea niciunei părți și a decis să se retragă în Oltenia, unde dispunea de fortificații unde putea rezista, după estimările sale, doi sau trei ani, timp în care credea că marile puteri vor lua o decizie prielnică românilor. Doar că a fost trădat de ai săi și răpit de eteriști în 21 mai. În noaptea de 27 spre 28 mai a fost ucis, iar trupul său aruncat într-o fântână. Lipsită de conducător, oastea pandurilor s-a destrămat. Revoluționarii pierd în fața turcilor, iar același lucru i se întâmplă și armatei eteriste, fiind înfrântă de turci la data de 7 iunie 1821. Deși Tudor Vladimirescu a fost învins, revolta acestuia a rămas în istorie, fiind și principalul factor care a înlăturat regimul fanariot și a readus domniile pământene.

Anul 2021 este „Anul Tudor Vladimirescu", potrivit unei legi promulgate de președintele României. Potrivit actului normativ, Tudor Vladimirescu este recunoscut „Erou al națiunii române", „pentru rolul marcant, curajul, eroismul și sacrificiul lui din timpul Revoluției din 1821". Cu acest prilej, autoritățile administrației publice centrale și locale, precum și instituțiile publice de cultură din țară și din străinătate pot organiza programe și manifestări cu caracter cultural-științific. Evenimentele organizate în cadrul „Anului Tudor Vladimirescu" sunt „menite să marcheze aspecte cu ocazia împlinirii a 200 de ani de la Revoluția de la 1821 condusă de Tudor Vladimirescu și care a fost unul dintre evenimentele ce au marcat începutul procesului de renaștere națională a României". ■

Alexandru Lungoci

Cimitirul românesc din Cernăuți – un muzeu în aer liber

Marin Gherman

Cimitirul vechi din Cernăuți, capitala Bucovinei istorice, loc de odihnă a elitelor neamului românesc, este un adevărat muzeu, o mărturie a trecutului nostru național.

Din păcate, partea românească a acestui cimitir este amenințată cu dispariția, din pricina vandalizărilor și a furturilor. Comunitatea românilor din Cernăuți a atras de nenumărate ori atenția că dăinuirea acestuia depinde de implicarea fiecăruia.

Printre morminte se regăsesc cel al lui Aron Pumnul, primul profesor al lui Mihai Eminescu, morminte ale membrilor renumitei familii Hurmuzachi. Aici se găsesc cei mai mulți români iluștri înhumați într-un singur cimitir, printre care și 12 foști membri ai Academiei Române. Istoricii din Cernăuți îl consideră un muzeu în aer liber, datorită arhitecturii criptelor și valorii istorice inegalabile.

Orașul Cernăuți este important pentru românii de pretutindeni pentru spiritul viu al românismului și pentru că a reprezentat a doua casă a poetului național Mihai Eminescu. În cimitirul istoric se găsesc mormintele mai multor apropiați ai scriitorului, personalități marcante ale veacului său. Unul dintre cele mai importante morminte este cel al Aglaiei, sora mai mică a poetului. De asemenea, cripta impresionantă a lui Zaharia Voronca, membru al societății „Arboroasa", luptător pentru limba și cultura română în Bucovina.

Istoricul cernăuțean Dragoș Olaru lucrează asupra unui album al acestui cimitir, proiect care trebuie susținut financiar, pentru ca fotografiile și hărțile cu descrieri ale obiectivelor muzeului în aer liber să fie tipărite. „Cimitirul este într-o stare deplorabilă, sunt foarte multe morminte ale multor personalități marcante. Pe locurile lor se înmormântează noi oameni care mor aici, la Cernăuți", precizează istoricul.

Mormântul lui Aron Pumnul

Cercetând mormintele românești, Dragoș Olaru a găsit inscripția: „consilierul consistorial Zaharia Voronca (30.9.1851 † 17.7.1920) – Detrunchiatul: Dormi ticnit în Arboroasa/ Nu mai suntem detrunchiați!/ Te-au închis c-ai plâns pe mama,/ Azi la sînu-i adunați”. Istoricul român susține că starea monumentului este deteriorată, lipsesc detaliile din metal, medalionul din centrul compoziției și o parte din stâlpii din beton ai gardului.

Monumentul numit „Detrunchiatul”, ridicat în 1921 pe mormântul lui Zaharia Voronca, este lucrarea sculptorului Vladimir Mironescu, originar din Siret. Monumentul reprezintă un arbore viguros cu câteva ramuri din care se evidențiază una, având pe ea încrustat anul 1775, alta cu anul 1812, ramuri ce sunt trase cu un lanț de fier spre tulpină, pe care este încrustat anul 1918. A fost înconjurat de un frumos gard din fier cu stâlpi din beton din care au rămas numai câțiva cu fisuri și crăpături adânci. E o întruchipare simbolică a României, a trecutului și prezentului ei, prezentul fiind, desigur, cel de la 1918. Necrologul lui Z. Voronca, semnat de preotul Constantin Morariu, a apărut în „Glasul Bucovinei” din 20 iulie 1920. Fiecare mormânt românesc are o istorie a sa, fiind o cronică a vieții cultural-spirituale a Cernăuțiului de altădată.

Membrii Societății „Golgota” a românilor din Ucraina încearcă în fiecare an să readucă în atenția tuturor necesitatea păstrării acestui cimitir. Președintele acestei societăți, Vasile Rauț, a anunțat că deocamdată s-a încheiat prima etapă documentară pentru restaurarea a 16 morminte și cripte. Printre ele se numără mormântul lui Aron Pumnul, profesorul lui Mihai Eminescu și cărturar român care și-a legat viața de Cernăuți și Bucovina, Aglaia Eminovici-Drogli, sora mai mică a marelui poet național, dar și criptele familiilor Hurmuzachi, Sbiera etc.

Societatea „Golgota” a subliniat că procesul de restaurare a mormintelor istorice este unul foarte dificil și costisitor, existând și unele neconcordanțe legislative, care nu permit realizarea unor lucrări directe de către sponsorii din România.

Din păcate, fondurile necesare pentru conservarea cimitirului românesc din Cernăuți nu au putut fi obținute de nicăieri, până în prezent. Există diferite inițiative locale, însă fără o abordare sistematică din partea autorităților regionale și a celor românești va avea loc o deconectare a memoriei istorice a românilor din Ucraina de la înaintașii lor, despre care nu se spune mai nimic la orele de istorie în școlile cu predarea în limba română. ■

Monumentul *Detrunchiatul*

Monumentul Căpitanului Ionel Epure, Cosăuţi

Războiul Monumentelor – campania de restabilire a monumentelor interbelice din Basarabia

Iulian Rusanovski

Drumul restabilirii monumentelor a început în 2009, la îndemnul Părintelui prof. Mircea Bejenaru din parohia Tișăuți, Suceava, când am participat la instalarea unei troițe din piatră de Viștea în orașul Sângerei, în amintirea martirilor Vasile și Valeriu Gafencu. Atunci, părintele mi-a cerut să îl ajut cu documentația necesară devamării și instalării acelei troițe, după care mi-a venit ideea că fiecare sfânt basarabean ar trebui scos din anonimat prin edificarea unor astfel de însemne comemorative.

Ulterior, alături de tinerii din ASCOR, au fost edificate troițele din piatră de la Pepeni (în cinstea Mitropolitului Iosif Naniescu), la Edineț (în amintirea părintelui Sofian Boghiu), Baurci-Moldoveni (în memoria soților Doina și Ion Aldea-Teodorovici și a deținutului politic Andrei Ciurunga), Cuhureștii de Jos și Hâncești (în cinstea Mitropolitului Gurie Grosu). Între timp, sculptorița Silvia Radu din București m-a îndemnat să instalez la Bălți bustul Mitropolitului Visarion Puiu, oferindu-mi gratuit matrițele pentru a reduce la maxim costurile pentru turnarea în bronz a monumentului. După aproape doi ani, bustul a fost instalat la Bălți în curtea Catedralei *Sfinții Împărați Constantin și Elena* – ctitorie a Mitropolitului Visarion Puiu.

Fiind student în anul trei, citeam cartea *Basarabia Necunoscută* a maestrului Iurie Colesnic.

Alteța Sa Regală Principele Radu Duda la bustul Regelui Ferdinand, Țepilova Mare, 6 mai 2017

La un moment dat, am observat un monument închinat celor trei martiri din Chișinău – preotul Alexei Mateevici, juristul Simion Murafa și mecenatul Andrei Hodorogea –, și deodată m-a străfulgerat un gând că acest monument trebuie restabilit. În aceeași seară am cerut binecuvântarea Starețului Mănăstirii Putna – Arhimandritul Melchisedec Velnic, și astfel, având convingerea că voi reuși, i-am comunicat lui Iurie Colesnic ideea respectivă. Câteva zile mai târziu, m-a contactat vice-ministrul Dumitru Godoroja, care a susținut financiar întreaga reconstituire a Monumentului.

În perioada cât m-am documentat cu privire la aspectul estetic al Monumentului celor Trei Martiri și la locul unde fusese amplasat (prin arhivele de la București, Iași, Vaslui, Chișinău ș.a.), am identificat diferite documente, fotografii și alte mărturii scrise despre monumentele ridicate în perioada interbelică în cinstea Regelui Ferdinand I în Basarabia. Iar de aici a pornit o altă epopee cu restabilirea celor șase busturi ale Regelui Ferdinand I din Nisporeni, Ialoveni, Țepilova Mare, Lipceni, Rezina, Varnița și Verejeni, acțiune realizată alături de Casa Regală a României și Primăriile respective. Am rămas surprins când, prin documentele de arhivă, am găsit liste de subscripție cu ajutorul cărora au fost colectați banii de edificare a busturilor în perioada interbelică. Nici un monument românesc din Basarabia nu a fost ridicat la indicația Guvernului de atunci, ci dimpotrivă, la inițiativa preoților și a învățătorilor care au format comitete de inițiativă, au adunat mijloacele financiare necesare, manifestându-și astfel dragostea cordială pe care o purtau față de Regele Întregitor.

Între timp, am început să identific material istoric despre alte patru monumente care au existat pe malul Nistrului în memoria grănicerilor români uciși de bolșevici pe timp de pace. La Cosăuți, spre exemplu, am restabilit monumentul Căpitanului Ionel Epure, care fusese ucis de bolșevici în iunie 1940 fiindcă le-a cerut acestora din urmă să respecte termenul de 3 zile anunțat pentru evacuarea trupelor române. Tatăl lui Ionel Epure – Generalul Traian Epure – a ținut piept armatelor germane la Siriu, în Primul Război Mondial, iar Ionel a udat cu sânge pământul scump al Basarabiei.

La Olănești am restabilit monumentul închinat grănicerului Aurelian Mihăilescu, ucis în 1923 de bolșevicii care aduceau clandestin armament în sudul Basarabiei pentru pregătirea revoltei de la Tatarbunar, în încercarea disperată de a legitima o eventuală ocupație a Basarabiei de către Imperiul sovietic.

La Rezina am reușit să restabilim monumentul eroilor români din Primul Război Mondial, monument distrus împreună cu cimitirul eroilor români și Biserica veche din apropiere. La Mălăiești a fost ridicat, în baza unei singure fotografii de epocă, monumentul grănicerului Petre Marcu, ucis și el mișelește în 1923 pe malul Nistrului de către o bandă de bolșevici care culegeau informații operative din Basarabia.

Distrugerea acestor monumente după 1945 a făcut parte din politica comunistă de

Monumentul eroilor români din Primul Război Mondial, Rezina

Bustul Regelui Ferdinand, Rezina, 1938

Bustul regelui Ferdinand, Rezina

deznaționalizare a românilor basarabeni, fiind astfel declanșat un război cultural, pe care noi l-am numit *Războiul Monumentelor*. Începând cu 2009, am început o campanie legitimă de recuperare a memoriei prin restabilirea și refacerea operelor comemorative de război și a monumentelor edificate în perioada interbelică. Nu a fost inaugurare de monument la care să nu vină martori care plângeau atunci când monumentul era dezvelit, fiindu-le răscolite amintirile.

În fiecare localitate din Republica Moldova există eroi peste oasele cărora călcăm zilnic fără să bănuim. Spre exemplu, în localitate Pârjota, raionul Râșcani, am restabilit monumentul eroilor români căzuți în Cruciada împotriva comunismului în vara anului 1941. Atunci când am săpat fundația monumentului am găsit oasele unor eroi, o tăblița a unui soldat și nasturi de la haina militară. În orașul Leova am refăcut două parcele ale eroilor români din cele două războaie mondiale, iar mormintele lor cu greu mai puteau fi identificate. În comuna Mereni am restabilit, alături de Asociația *Tighina,* crucea de mormânt a plutonierului Ioan Căplescu, jandarm omorât de banditul Grigore Kotovschi, care venea de la Tiraspol spre Chișinău pentru a jefui localnicii.

Îmi aduc aminte cu ce emoții am descoperit în cimitirul orașului Soroca cenotaful Generalului Stan Poetaș, care fusese parțial distrus și era împrăștiat în locuri diferite din cimitir. Generalul Stan Poetaș a fost ucis în ianuarie 1919 pe malul Nistrului de către o bandă de bolșevici care provocaseră răscoala de la Hotin. Statuia Generalului, ridicată în 1923 la Soroca, a fost topită în 1945, monumentul funerar distrus în 1992–1993, iar peste osemintele sale a fost înhumat un basarabean de etnie rromă. Ocupanții s-au preocupat îndeaproape de distrugerea memoriei noastre, pentru

Morminte ale eroilor români, Leova, 20 octombrie 2019

Dezvelirea Monumentului Funerar Stan Poetaș, Soroca, 13 martie 2018

Statuia Reginei Maria ce urmează a fi amplasată în scuarul Liceului Gheorghe Asachi din Chișinău

mancurtizarea și înstrăinarea tinerei generații.

În perioada interbelică orașul Chișinău a avut foarte multe monumente românești. Am reușit să edificăm la Chișinău un bust în memoria lui Vespasian Erbiceanu – primul președinte al Curții de Apel Chișinău și cel care a introdus limba română în instanțele de judecată din județele basarabene. A fost restabilită crucea de mormânt a preotului Alexandru Cristea – cel care a scris linia melodică a Imnului de Stat al Republicii Moldova, și am reușit să edificăm un monument pe locul unde fusese Biserica *Sfântul Ilie*, monument lucrat în piatră de Vratza la Cluj-Napoca. De doi ani de zile lucrăm asupra restabilirii Cișmelei Generalului Georgescu Pavel Ion, care va fi închinată eroilor români căzuți la Mărășești și victimelor regimului sovietic împușcate în subsolul Consulatului italian din Chișinău în iunie 1940 de către NKVD. De asemenea, în Chișinău va fi ridicată și statuia Reginei Maria, o idee apărută în 1939, însă care nu a fost realizată din cauza războiului. Monumentul va fi amplasat în scuarul Liceului *Gheorghe Asachi*, instituție care a purtat numele Reginei Maria în perioada Regatului României.

Anul 2021 fiind declarat de către Patriarhia Română anul omagial al pastorației românilor din afara României și anul comemorativ al celor adormiți în Domnul, am încercat să repunem în valoare câteva monumente închinate eroilor români căzuți pentru reîntregirea țării. Drept urmare, a fost restabilită troița eroilor români de la Mănăstirea Rudi, ridicată în 1936 de către Episcopul Hotinului, Visarion Puiu. De asemenea, la 18 iunie am reușit să finalizăm edificarea unei opere comemorative de război la Fălești, pe locul unde la 30 mai 1943 fusese inaugurat un cimitir al Armatei Române unde se odihneau 299 de eroi români, cimitir distrus în 1954 pentru a se face loc școlii cu predare în limba rusă *Alexandr Pușkin*. Tot anul acesta sperăm să finalizăm restabilirea monumentului eroilor români de la Balatina (pe malul stâng al Prutului) și bustul Sfântului Valeriu Gafencu de la Sângerei.

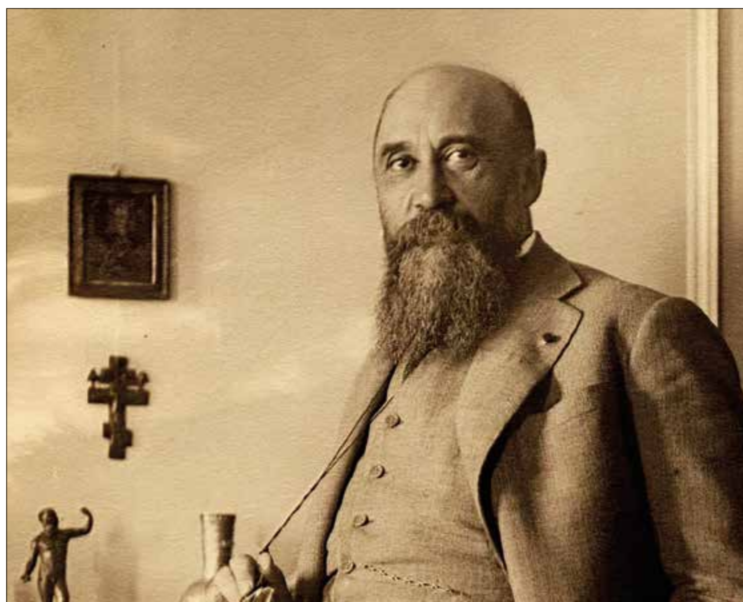
Toate aceste acțiuni reprezintă o încercare de punere în valoare a patrimoniului cultural național, de cinstire a jertfei supreme a eroilor români căzuți în cele două războaie mondiale, dar și de mărturisire a credinței ortodoxe și a adevărului românesc din estul României (Basarabia).

Așa să ne ajute Dumnezeu! ■

Bustul lui Vespasian Erbiceanu – primul preşedinte al Curţii de Apel Chişinău

Nicolae Iorga – 150 de ani de la naştere

Anul acesta se împlinesc 150 de ani de la naşterea unuia dintre cei mai mari istorici români, Nicolae Iorga (1871–1940). Rolul său în edificarea evoluţiei istoriei noastre naţionale, a conştiinţei şi a demnităţii româneşti şi în afirmarea marilor personalităţi ale poporului nostru este neegalat. În refugiul guvernului la Iaşi, în 1916, Iorga a ţinut o cuvântare în faţa Parlamentului, care a reînsufleţit pe Regele Ferdinand şi pe guvernanţi. Ionel Brătianu a cerut să fie tipărită şi răspândită în ţară, mai ales în tranşee, lucru care a redat încrederea soldaţilor în victoria finală.

Dacă vom voi, suntem în stare să fim mai buni. Nicio biruință omenească nu valorează decât prin două elemente: prin cât suflet a fost pus într-însa și prin cât suflet se aduce de la dânsa înapoi acasă.

Oriunde am fi, oricum am fi, suntem hotărâți să mergem până la capăt, în credința că nu se poate să piară drepturile unui popor de a trăi pe pământul în care nu este un fir de țărână care să nu fie acoperit de cel mai nobil sânge.

A fost o vreme când vorbeam aici cu mândrie de Ștefan cel Mare: mare pentru talentul lui militar și pentru energia lui nebiruită; mare printr-o încordare care a izbutit să oprească în loc acea putere a barbariei.

Când vom trece de aceste greutăți, vom putea cuprinde trei mari icoane în cadrul trecutului nostru: icoana întrupată în ființa lui Ștefan cel Mare. Apoi icoana, mare, frumoasă, întreagă în mucenicia ei, dureroasă a eroului pe urmele căruia am mers în suferințe și mergem astăzi la întregirea biruinței și la răsplata suferințelor: Mihai Viteazul. Dar a treia figură va fi a aceluia care în 1916 s-a învins pe sine, rasa sa mândră, secole întregi de strămoși legați de alt pământ, pentru a ne oferi nouă nu numai persoana sa, dar sacrificiul tuturor strămoșilor săi: Regele Ferdinand.

Dacă sunt timpuri imorale, este imposibil ca omenirea să nu-și vină în fire și să nu fixeze pentru fiecare acea judecată care se cuvine devotamentului, sacrificiului, jertfei de sine, de care fiecine a fost capabil.

În trecutul nostru mulți oameni au suferit. Dacă suntem ceva, nu suntem prin biruința strămoșilor noștri, ci suntem ceva numai prin suferința lor. Toate puterile noastre nu sunt altceva decât jertfa lor, strânsă laolaltă și prefăcută în energie. Și unul dintre acești strămoși, mare, fiindcă a fost nenorocit și el, într-o clipă de supremă restriște, când i se zicea: lasă țara și du-te sub jug, el, Gheorghe Ștefan, din părțile unde luptă ostașii noștri la Oituz, a strigat: decât să plec pentru totdeauna de aici, „mai bine să mă mănânce câinii pământului acestuia”. Au trecut trei veacuri de la 1650, când Gheorghe Vodă Ștefan spunea celor mai vechi această hotărâre a sa și față de care nici noi nu putem spune altceva decât: „să ne mănânce câinii pământului acestuia mai curând decât să găsim fericirea, liniștea și binele din grația străinului dușman”.

În colțul acesta unde ne-am strâns, să păstrăm cu scumpătate sământa de credință, și vom vedea și noi la rândul nostru dispărând negura stăpânirii străine, și vom putea zice ca Petru Rareș, fiul lui Ștefan, că „vom fi iarăși ce am fost, și mai mult decât atâta”. ■

Iași, 14 decembrie 1916

IPS Iosif, Mitropolitul Europei Occidentale şi Meridionale şi PS Marc Nemţeanul alături de credincioşi

Cum îşi trăiesc românii credinţa în diaspora

Diaspora, o călătorie către noi înșine

Unicitate. Acesta este numitorul comun în străinătate, acolo unde Biserica este punctul de reper al românilor plecați din țară, locul care unește și întărește credința ortodoxă!

În ultimii ani, tot mai mulți tineri au plecat din România. Printre ei m-am numărat și eu, când am decis să plec singură la studii, în urmă cu mulți ani. La 19 ani, dorințele și visurile erau multiple: călătorii prin lumea întreagă, studii, un job bine plătit și cât mai multe lucruri ce aduceau un confort cotidian. Toate acestea s-au diluat cu trecerea anilor. Puzzle-ul era incomplet, sufletul gol, multe sentimente de culpabilitate și o mare neîmplinire sufletească. Mult timp am avut dubii, remușcări cu privire la plecarea mea, considerând că dorul de familie, de țară, de limba maternă mi-au provocat acest sentiment.

Regretele au dispărut odată cu integrarea într-o comunitate românească, din regiunea Provence-Alpes-Côte d'Azur. Parohiile românești înființate aici s-au sudat armonios de-a lungul anilor, datorită părinților slujitori din orașele: Marseille, Aix, Avignon, Toulon și Nice.

În această frumoasă și mare comunitate am început să descopăr cu adevărat omul și sensul vieții mele. Familiarizarea, timpul petrecut cu românii de aici, sărbătorile și tradițiile românești m-au apropiat din ce în ce mai mult de România, dar și de Dumnezeu. Aici am întâlnit și foarte mulți tineri români muncitori, sensibili, educați și foarte responsabili. Toate aceste calități întâlnite la ei m-au format, maturizat și au ajutat la creșterea mea duhovnicească. Am învățat să trăiesc responsabil în Hristos, în comunitate, în Biserică! Cu timpul, a venit și mulțumirea, bucuria și pacea sufletească.

Acum, când vremurile ne fac să ne simțim atât de singuri, să întindem harta Ortodoxiei în întreaga lume, iar Biserica să devină principala noastră moștenire, atât în străinătate, cât și în România!

Cu bucurie, Luiza Moșteanu
Paris, 30 mai 2021

Biserica a devenit de facto familia noastră

Românii din diaspora își trăiesc credința firesc. Cel puțin acesta este cazul nostru. Am fost inițiați în tainele bisericii încă din copilărie. Astfel, atunci când am ajuns într-o țară nouă, cu repere culturale diferite, Biserica a devenit de facto familia noastră, acel cadru familiar care îți permite să trăiești sentimentul de împlinire și de ocrotire pe care îl resimte pruncul la sânul mamei.

Comunitatea care se strânge în jurul unei parohii tipice diasporene are în comun durerea părăsirii locurilor natale și dorul de familia rămasă acasă. Dar pentru un diasporean, *acasă* înseamnă și comunitatea din noua parohie de care aparține. Dincolo de trăirile duhovnicești din cadrul Sfintei Liturghii, agapele, serbările copiilor sau aniversările înmulțesc bucuria comuniunii. Dorul se estompează și devine tolerabil. *Acasă* capătă un nou sens în Biserica din afara granițelor. *Acasă* nu mai este limitat la un singur loc, căci bucăți de *acasă* se găsesc în fiecare comunitate.

Societatea occidentală în care trăim ne provoacă continuu când vine vorba de trăirea și manifestarea credinței. Antagonismul dintre duhul lumii care este „izolare” și duhul Bisericii care este „comuniune” apasă, poate mai mult ca niciodată, asupra echilibrului tânărului diasporean. Biserica rămâne reper central și liman mai ales pentru cei mai fragili dintre noi. Biserica a fost singura care nu a încetat să ofere spațiu de întâlnire tuturor, indiferent de contextul istoric sau geografic.

Diaspora renaște cu fiecare generație și Biserica rămâne un reper de identitate pentru cei născuți în țara de adopție. Întâlnirile dintre diasporă și românii de acasă sunt emoționante, dar mai ales necesare păstrării unei continuități a legăturii diasporei cu acel *acasă* al părinților ei.

Florina Hoza, Franța

Pr. Iulian Nistea alături de credincioși

Odată ajunși în diaspora, am simțit nevoia să căutăm o biserică ortodoxă. Tocmai această dorință a adus la suprafață un lucru pe care poate nu îl exprimam înainte, acela că însăși credința în Dumnezeu este cel mai important reper în viața noastră. Într-o societate atât de diversificată ca cea a Parisului, este o adevărată bucurie să întâlnim alți ortodocși care împărtășesc aceeași credință ca și noi. Prin intermediul asociației Nepsis – asociația tinerilor din Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale și Meridionale – am avut ocazia să mergem la mănăstiri ortodoxe și pe urmele sfinților ortodocși din Franța și din întreaga Europă. Aceste întâlniri au alinat dorul de pelerinajele făcute în România și, totodată, ne-au permis să descoperim bogăția spirituală din acele locuri. Cel mai important este să trăim și să ne comportăm creștinește, astfel încât și cei din jur să înțeleagă de ce reperul nostru în viață este credința în Iisus Hristos.

Cristina și Eugen, Paris

La fel ca și în România, românii din diaspora își trăiesc credința ortodoxă prin rugăciune, post și participarea la Sfintele Taine și slujbe. Deși Ortodoxia a fost introdusă în America în ultimele secole, se găsesc totuși biserici și mănăstiri unde creștinii ortodocși își pot trăi și întări credința. Familia noastră a petrecut ultimii 14 ani în nordul Californiei, foarte aproape de catedrala din San Francisco, unde se găsesc moaștele Sfântului Ioan Maximovici. Aici am avut marea binecuvântare să putem să ne trimitem copiii la St. John of San Francisco Orthodox Academy, una dintre puținele școli ortodoxe din America cu program de la grădiniță până la liceu. Programul școlii include ore de religie și de strană, iar copiii participă cu toată școala la Sfânta Liturghie în zilele de sărbătoare.

O mare parte din trăirea unei vieți ortodoxe au constituit-o pelerinajele în America, România, Grecia, Israel. Una dintre mănăstirile cele mai apropiate de sufletul familiei noastre este Mănăstirea Izvorul Tămăduirii din Dunlap, CA. Este o mănăstire grecească de maici unde am petrecut multe vacanțe cu copiii, făcând diferite ascultări și arătându-le copiilor ce înseamnă o adevărată trăire ortodoxă, chiar în mijlocul unei țări care se axează din ce în ce mai mult pe o viață seculară.

De asemenea, am participat activ în viața parohiilor din care am făcut parte și i-am încurajat și pe copii să fie implicați: băieții ajutând în Sfântul Altar, iar fetele cântând la strană sau ajutând la organizarea meselor parohiale. Una dintre activitățile la care copiii participă cu mare drag este pregătirea prescurilor împreună cu PS James (Corazza), la vechea catedrală a Preasfintei Fecioare din San Francisco. Aceasta este o oportunitate deosebită de a petrece timpul într-o atmosferă de rugăciune și de a fi în comuniune cu alți tineri din parohie.

Cristian și Diana T., ingineri la Google, SUA

M-am născut în România și am fost botezată acolo în pruncie. Cu toate acestea, familia mea a început să meargă regulat la biserică în duminici abia în America. Aveam nouă ani atunci. Am mers la școala duminicală și am învățat despre credință atât acasă, cât și la biserică. În același timp, am intrat în contact și cu viața secularizată din America, mai ales la liceu și la facultate. Cu toate acestea, de fiecare dată când eram smulsă din mediul creștin ortodox, de tot atâtea ori îmi găseam drumul înapoi către credință. Ca și creștin ortodocși, inimile noastre tânjesc să trăiască o viață centrată pe Dumnezeu. Și acest lucru poate fi împlinit oriunde.

Cu toate că America este secularizată și proslăvește credințe care sunt străine de Biserica noastră, eu cred că a trăi aici ca și creștin ortodox nu este foarte diferit de a trăi astfel într-o țară majoritar creștin-ortodoxă. Este adevărat, lumea de aici nu prea știe despre Ortodoxie, despre obiceiurile noastre și mulți dezaprobă credința noastră. Dar tocmai din cauza aceasta cred că alerg către credința noastră în fiecare zi pentru îndrumare. În plus, există și o frumusețe legată de a trăi ca și creștin ortodox în diaspora: prețuiești mai mult relațiile pe care le ai cu alți creștini ortodocși.

Lorena Alexandra Chelaru, SUA

De vreo trei ani mergem duminica la o biserică aproape de noi, a cărei comunitate include în majoritate americani, dar și ruși, greci, polonezi și doar două alte familii de români. Prima dată când am mers acolo, am fost foarte emoționați să-i auzim cântând Trisaghionul în românește. Cu accent american, bineînțeles, dar cu atât mai plăcut urechilor noastre. Văzându-ne zâmbind și cântând cu ei, și-au dat seama că suntem români. cumva onorabilă, tocmai adevărul că Biserica suntem noi, oamenii, mădularele sale din toate colțurile lumii, cu limbă și obiceiuri diferite, dar toți zidiți după chipul și asemănarea Făcătorului nostru. România este și va rămâne acea *acasă* unică și preaiubită, pe care niciun loc de pe pământ nu o poate înlocui, dar suntem *acasă* în orice biserică ortodoxă cu veșminte preoțești și limba dulce a Sfintei Liturghii.

La sfârșitul Liturghiei ne-au înconjurat cu toții, urându-ne bun venit în biserica lor. Ne-au invitat la agapa de după slujbă și ne-au întrebat politicos lucruri despre familia noastră. Ne-am simțit acasă pentru că ne-au înconjurat cu dragoste frățească. De fapt, asta a și fost marea mea descoperire – Biserica este cu adevărat *acasă*. Multă vreme pusesem semnul egal între Ortodoxie și tot ce-i românesc (limbă, tradiții, cultură) și țineam morțiș la ideea că trebuie să merg neapărat la o biserică românească. Denaturasem, deși dintr-o pornire

Acum mi-e destul că băiatul cel mare se bucură de scrierile lui Caragiale, fetița mijlocie vorbește cu perfectul simplu oltenesc al Gorjului meu natal și hăulește ca Maria Lătărețu, iar cea mică adoarme în fiecare seară după ce mai întâi cântă „Lumină lină". Am pace în suflet: ori că spunem „Doamne, miluiește!", ori „Lord, have mercy!", firul care ne unește pe toți și ne ține *acasă* este Domnul Hristos. Pe El să nu-L pierdem niciodată!

Mădălina-Daciana Reznic, SUA

Practicând credința într-o lume străină

Este greu să trăiești în America fiind copil de imigrant. Și este și mai greu să fii un imigrant care prețuiește tradiția și credința mai presus de orice. A fi copil a doi imigranți români cu idealuri conservatoare poate fi o mare provocare câteodată, mai ales în cazul Americii, care este încontinuu împinsă înainte de progresiști care încearcă să aducă alte idei. Ceea ce mi-a adus pacea a fost istoria. Îmi trăiesc credința prin cunoașterea și înțelegerea istoriei și imitarea vieților marilor sfinți și dumnezeiești Părinți care au trăit înaintea mea.

Admir faptele și virtuțile marilor conducători români și văd ca scop al vieții mele să păstrez cele mai prețioase credințe ale lor. Mi-am făcut o datorie din a participa la cât mai multe slujbe ale Bisericii. Pentru că aceasta îmi permite să intru în legătură cu Dumnezeu.

Lumea este prinsă de depravare și știu că singur nu pot să îi fac față. Prețuiesc familia și prietenii mai mult ca orice. Îmi trăiesc viața ca o umilă parte a istoriei americane, dar nu pot să-mi neg rădăcinile și chemarea strămoșilor. ■

Robert Belibrov, SUA

Ortodoxia este o taină adâncă

Paul Kingsnorth

Paul Kingsnorth, autorul unor romane de excepţie şi fost activist ecologist, s-a botezat ortodox la începutul acestui an la mănăstirea românească din Shannonbridge, Irlanda. Într-un interviu în care am discutat despre ecologie, tehnologie şi Ortodoxie, el ne-a mărturisit că în Ortodoxie se simte ca acasă. Paul Kingsnorth s-a născut în 1972 în Worcester, în sud-estul Angliei. Este căsătorit cu o indiancă, Navjot, şi împreună au doi copii: Leela şi Jeevan. De câţiva ani locuiesc în Irlanda, unde au o mică fermă, şi îşi educă ambii copii acasă.

Cum vă caracterizați?

Sunt scriitor, tată, creștin și am o mică fermă. Sunt întotdeauna foarte ocupat, am multă energie, nu prea stau într-un loc, nu mă odihnesc foarte mult, dar meditez foarte mult și mereu sunt în căutare de ceva, întotdeauna am căutat adevărul.

Este omul stăpân al creației, așa cum spune Dumnezeu în Sfânta Scriptură?

Noi suntem lăsați stăpâni asupra lumii, ni s-a dat să o conducem, și uitați-vă ce am făcut! E ca și cum ai fi lăsat pe cineva să aibă grijă de casa ta și te-ai întoarce din vacanță găsind-o arsă. Noi asta am făcut. Mi se pare că e vorba de relație aici, deoarece noi nu vedem natura ca pe un organism viu alcătuit din ființe diferite, cu care trebuie să avem o bună relație, ci o vedem – din cauza capitalismului, globalismului, modernității – ca o sumă de resurse pe care le putem folosi după bunul plac. În orice societate tradițională sau indigenă, oamenii nu se comportau așa, ci încercau să trăiască în echilibru cu natura. Își luau cât le trebuia și trăiau simplu. Exact așa cum ne învață Hristos: este vorba despre simplitate, smerenie și problema sărăciei sau a bogăției. Când cauți bogăția se distruge creația, și aici am ajuns noi.

Nu putem privi lumea și să afirmăm că suntem buni stăpâni ai ei în acest moment.

V-ați numit cândva un „ecologist în recuperare". Ce înseamnă aceasta?

Nu prea mi se mai potrivește. M-am recuperat deja! Era vorba despre campaniile ecologiste. Încercând să văd lucrurile în ansamblu, am realizat că acest tip de acțiuni nu prea își au rostul. De atunci am pornit într-o călătorie care nu știam că mă va duce până la Ortodoxie, dar aici m-a dus.

Care ar fi motivul pentru care nu funcționează campaniile ecologice?

Dacă vă uitați, de exemplu, la campania în jurul schimbării climei, sunt multe așteptări, mult activism care nu are efect. Mulți încearcă să facă lucruri imposibile și consider că este important să-ți dai seama ce e posibil și ce nu. Clima se schimbă și nu putem opri aceasta. Trebuie să învățăm să ne descurcăm cu o asemenea situație. Nu înseamnă că nu trebuie să facem nimic, însă unele lucruri sunt mai pregnante decât altele. Cred că aceasta m-a dus la Ortodoxie, faptul că lumea modernă este într-o criză și problemele ecologice sunt un simptom al crizei. Eu cred că soluția este una spirituală. Ține de felul în care trăim, de relația noastră cu Dumnezeu, cu creația și unii cu alții. Nu prea poți vorbi despre acestea în mișcarea ecologică.

În cele din urmă, trebuie să începi cu tine însuți. O luptă spirituală este în fiecare. Aceasta e altă problemă pe care am văzut-o la mulți activiști. Dacă nu te cunoști pe tine, nu știi ce te conduce și ce se petrece înlăuntrul tău, poți răspândi neorânduiala ta în lume. Vezi multe probleme și crezi că toate sunt în afara ta, dar multe sunt înlăuntrul tău. Sunt mulți activiști care nu-și văd neorânduiala spirituală și cred că ceea ce-i face nefericiți este guvernul, sau altceva de felul acesta, dar nu-i asta. Ni se cere cunoaștere de sine. Mi-a luat mult timp să învăț aceasta.

Cum poate criza spirituală să afecteze criza ecologică?

Dacă vă uitați la criza ecologică, ce implică și schimbarea climei, veți vedea că rădăcinile ei sunt lăcomia, mândria, ambiția, egoismul, iar acestea sunt, în fond, probleme spirituale. Criza ecologică este alimentată în special de unele țări din lume, din cauza lăcomiei, a dorinței de îmbogățire, mai ales prin crearea de bunuri de care nimeni nu are nevoie. Întreaga economie modernă e bazată pe lăcomie inutilă. Nu este un proces gândit să furnizeze bunuri după nevoile fiecăruia. Lumea e plină în același timp de sărăcie, suferință și bogăție excesivă. Aceasta este o criză spirituală, pentru că dacă am fi urmat învățăturile predicii de pe munte a lui Hristos, dacă am fi încercat să trăim precum El ne-a învățat, nu am fi fost în această situație. Mi-a luat mult timp să-mi dau seama că rădăcinile crizei sunt unele spirituale. Noi nu acordăm atenție acestor învățături deoarece nu mai credem în ele, nici în Dumnezeu. Credem doar în om ca centru a toate și hrănim încontinuu patimile noastre. Deci, soluția acestei crize poate părea dură – înfrânarea patimilor. Cine ar vrea să și-o asume? În lumea occidentală, în special, noi nu învățăm despre aceste lucruri, nu gândim în acest fel. Vedem că lucrurile nu merg bine și credem că aceasta se datorează economiei sau politicii. Nu spun că acest aspect nu contează, însă am construit o societate ce are la bază un mare gol și aceasta este de fapt problema cu care ne confruntăm. Mulți sesizează acest aspect, că ceva esențial lipsește în cultura noastră. Am discutat cu tinerii și am observat că valorile în care au fost crescuți nu sunt decât progresul și banii. Dar ele nu mai ajută, sunt chiar dăunătoare.

Mi se pare că prima parte a vieții dumneavoastră a fost ca o lecție de smerenie cu privire la limitele omului. Vă simțiți într-un oarecare fel smerit de calea aceasta?

Da, cred că a fost. Dar nu sunt așa de smerit pe cât aș putea fi. Sunt, totuși, mai smerit decât înainte. Când ești activist, vrei să schimbi totul, simți că o poți face și îți dorești mereu să ai controlul. Acesta poate fi un instinct bun, o dorință de a îmbunătăți lucrurile, însă poate fi și unul foarte arogant. Ajungi să crezi că tu trebuie să schimbi lumea, să o reconstruiești mai bine decât este și să o controlezi. Cred că mișcarea ecologică a fost dintotdeauna despre limite. Le spuneam oamenilor:

trebuie să trăiți încadrându-vă în limite. Era o atitudine monahală într-un fel, pentru că te învăța să trăiești simplu, într-o comunitate, și să respecți natura. Trebuie să trăim conform măsurii noastre și a naturii, lucru pe care societatea noastră nu-l face. „Mișcarea verde" de azi, din păcate, a uitat aceasta și crede că poate rezolva problemele prin tehnologie. După mine, totul se reduce la smerenie. Trebuie să trăim smeriți unii față de alții, dar și față de natură, să trăim cu mult mai puțin decât avem acum. Din păcate, cred că majoritatea oamenilor nu vor să facă acest lucru.

Am creat o imensă rețea tehnologică, o capcană de care suntem dependenți.

Sunteți o persoană anti-tehnologie?

Totul se rezumă la o viață simplă, trăită între limite. Nu sunt împotriva tehnologiei, dar cred că tehnologia este o capcană pentru noi. Construim o rețea imensă de tehnologie, care se presupune că ne va face viața mai ușoară și totul mai accesibil. De fapt, devenim dependenți de ea; oamenii nu pot trăi fără ea, sunt controlați și urmăriți, le este luată întreaga informație în schimbul unor cadouri gratuite. Suntem pe cale să creăm o mașinărie enormă în jurul nostru, care devine o capcană pentru noi, este incredibil de distructivă pentru pământ și face aproape imposibilă viața fără ea. Este puțin mai bine aici la țară, unde locuiesc, dar în orașele din vest oamenii stau tot timpul pe telefoane. Sunt dependenți de ele. Statele dețin multă informație despre tine în acest fel.

Ni se pare că, pentru a salva problemele globale, este necesar să avansăm în tehnologie, dar aceasta nu ne va salva, ci ne va atrage și mai adânc în rețeaua de tehnologii de care suntem deja dependenți. Situația e pe cale să se agraveze. Ne îndreptăm spre inteligența artificială, încercând să recreăm mintea umană. Cred că faptul este unul foarte periculos și puțin diabolic, privind direcția spre care merge. Odată ce am început să vorbim despre transferul minții umane în mediul digital pentru a trăi veșnic, cred că ne aflăm pe un teritoriu periculos.

Pentru mine, acestea îmi par chiar antihristice, pentru că Îl înlocuiesc pe Dumnezeu. Încercăm să fim mai buni decât Dumnezeu, ca și cum am construi Turnul Babel din nou. Credem că nu mai avem nevoie de El și de Împărăția Sa pentru că putem transfera mințile și să ne creăm propria împărăție. Cred că există anumite duhuri periculoase în jurul acestor tehnologii, duhuri într-un sens pe care nu îl pot explica. Cred că nici măcar nu știm de ce facem aceasta.

Ne facem o viață artificială, și unul dintre motive e credința că putem crea o lume fără suferință, o viață paralelă unde lucrurile vor fi simple și fără durere, dar întotdeauna există una. Nu există vreun profesor care să ne învețe cum să depășim suferința, cum să o abordăm și să o transpunem

într-o viziune spirituală: poartă-ți crucea! Nici nu mai gândim în acest fel, ci încercăm să-l evităm.

Ați descris lumea drept un capitalism tehno-feudal. Puteți dezvolta?

Există o nouă generație de oameni, cei care dezvoltă aceste tehnologii și conduc corporațiile care le gestionează. Sunt enorm de înstăriți și foarte influenți în politică. Prăpastia între bogați și săraci se lărgește rapid, iar implicarea în economie se schimbă mult, de asemenea. Ne dezvoltăm foarte repede spre o automatizare în majoritatea profesiilor umane. Sunt predicții conform cărora, în 10–20 de ani, aproape toate locurile de muncă vor fi automatizate, cu excepția celor mai complexe. Foarte multe lucruri vor fi executate de mașinării. Pentru aceasta există inteligența artificială. E și mai ieftin, desigur. Astfel, vor exista o mulțime de oameni care nu vor avea de lucru și, mai important cred eu, nu își vor găsi un sens, deoarece orice faci în viață îți dă un sens și o direcție. Există deja o diferență majoră între un grup de oameni care nu au niciun scop, drepturi sau implicare, și oamenii de la cel mai înalt nivel, care dețin majoritatea lucrurilor și controlul. Acesta este felul de tehno-feudalism despre care vorbeam.

Ce v-a făcut să alegeți Ortodoxia?

Cred că am fost *condus* către ea. Pe de o parte a fost o alegere, iar pe de altă parte n-a fost. Dacă aș fi fost raționalist, nu cred că aș fi fost creștin. De fapt, în nicio religie nu poți fi raționalist, deoarece religia este mai presus de rațiune. Ești *condus* pe o cale și eu simt că am fost condus de către Hristos la Ortodoxie. Căutam adevărul, însă nu l-am căutat în creștinism deoarece nu am crezut că-l voi găsi aici. Și tocmai aici l-am găsit! A fost ceva la care am fost condus. La un moment dat, m-am gândit: „Îmi trebuie o biserică”. Ar trebui, probabil, să fiu anglican, pentru că sunt englez, dar consider Biserica Anglicană foarte lumească. Taina a dispărut din ea. Trăiesc în Irlanda, care este foarte catolică, și cam același lucru este valabil și pentru Biserica Catolică. Așa că m-am rugat foarte mult și am descoperit că locuiesc lângă o mănăstire ortodoxă nou înființată, prima din Irlanda. Mă rugam de mult timp lui Dumnezeu să-mi trimită un preot. I-am spus: „Dacă vrei să mă alătur unei Biserici, atunci găsește-mi un preot”. I-am făcut o provocare și am găsit un preot la mănăstire. Am început să vorbim și acum îmi este duhovnic: părintele Tudor Ghiță de la Mănăstirea ortodoxă Izvorul Tămăduirii, unde am descoperit Ortodoxia și unde m-am botezat. De fapt, mai citisem despre Ortodoxie și mă gândeam: „ce interesant!” Cu cât citeam mai mult, cu atât mai mult mă gândeam: „este ceva aici ce n-am mai întâlnit până acum în creștinism”.

> I-am spus lui Dumnezeu: „Mă poți schimba în orice fel. Este în regulă”.

Nu eram prea sigur ce putea fi. Mergeam spre mănăstire și mă gândeam: „nu sunt sigur dacă va fi pentru mine, deoarece nu sunt român și poate nu-i locul meu aici. Este o credință străină, dar merg oricum să văd”. A fost o experiență impresionantă și oamenii au fost foarte prietenoși și foarte primitori cu mine. Cu cât am participat mai mult la liturghie și cu cât am citit mai mult, cu atât mai mult am realizat că în Ortodoxie este o taină adâncă pe care n-o poți găsi în creștinismul apusean. Mai este și puterea slujbelor, care nu mai există la fel în creștinismul apusean deoarece, când am avut Reforma, am scos tot ritualul. Am înlăturat pe Maica Domnului, pe sfinți, monahismul, și am făcut din biserică o simplă clădire unde mergi să citești evanghelia și să asculți câteva rugăciuni. Simți că lipsește ceva esențial. Nu mi-am dat seama că în creștinism există o asemenea cale tainică oferită de Ortodoxie. Era ca și cum am descoperit din nou creștinismul, privind către cel răsăritean. Consider că până nu privești spre credința ortodoxă, nu realizezi ce s-a pierdut în apus, pentru că aveam și noi aceasta cândva, nu? Eram cu toții ortodocși cândva. Englezii erau ortodocși, irlandezii la fel, toți făceam parte din Biserică. Și m-am gândit: „aici este locul meu”. Era ciudat, mă simțeam ca și cum veneam acasă,

deși în multe privințe era destul de străin pentru mine. Simțeam totuși că venisem acasă.

Este un lucru să fii conștient de adevărul din Ortodoxie și cu totul altul să-ți asumi viața ortodoxă. Ce v-a determinat să vă asumați viața ortodoxă pe deplin?

Am căutat adevărul. Cred că am ajuns la punctul în care a ajuns și părintele Serafim Rose. Întâi și-a zis: „trebuie să văd adevărul”; apoi, după ce l-a găsit: „o voi face cum trebuie”. Nu mai este un exercițiu intelectual. Poate un timp chiar s-a simțit ca un exercițiu intelectual, dar m-am gândit: „mi s-a întâmplat ceva foarte măreț”. Mă simt ca și cum L-am întâlnit pe Hristos și chiar asta mi s-a întâmplat. Am fost adus în Biserică și cred că adevărul este în ea. Iar eu trebuie să fac tot posibilul ca să trăiesc frumos, deoarece adevărul nu înseamnă nimic dacă nu-l trăiești. Am vrut să trăiesc diferit, să fiu provocat și să fiu schimbat. I-am spus lui Dumnezeu: „Mă poți schimba în orice fel. Este în regulă”. M-am gândit: „Nu voi întineri. Am aproape 50 de ani. Vreau să descopăr ce este adevărul și apoi să încerc să-l trăiesc”.

Nu mi-am dat seama că în creştinism există o asemenea cale tainică oferită de Ortodoxie.

Cum vă simțiți în Biserică? Ce înseamnă Biserica pentru dumneavoastră?

Este o comunitate. Biserica de aici a fost foarte primitoare față de mine. Majoritatea sunt români, dar mai sunt și englezi, irlandezi, georgieni și alții care mai vin. Este un loc foarte primitor, dar mai mult ca orice este locul unde Îl întâlnesc pe Hristos. Liturghia încă este o noutate pentru mine, ceva puternic și de fiecare dată învăț ceva nou. Când particip la ea, ceva puternic se întâmplă, pe care nu-l pot explica. Liturghia este inima tuturor slujbelor și mă schimbă de fiecare dată. Este un proces treptat.

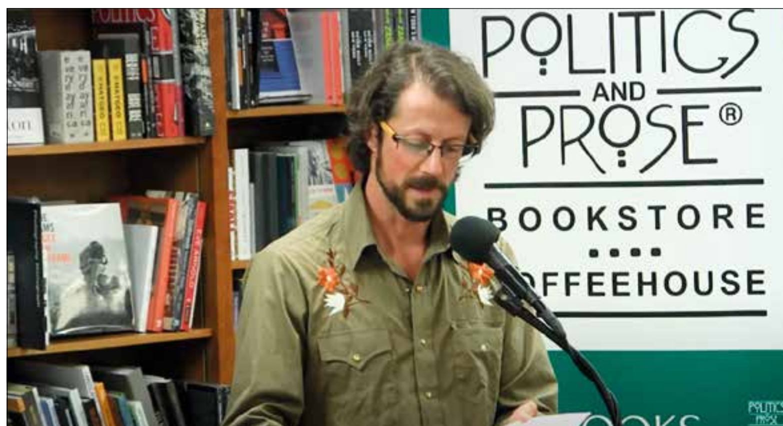
Cum este relația cu părintele duhovnic?

El este un om foarte bun, interesant și amuzant. Îmi place foarte mult de el, e cu picioarele pe pământ, foarte practic și reușește mereu să mă domolească. Eu întotdeauna vreau să merg la viteză maximă și el îmi spune: „Ia-o ușor! E mult de lucru, nu te grăbi, nu crede că vei ajunge sfânt în câteva săptămâni”. Este unul dintre lucrurile pe care le căutam. Chiar aveam nevoie de un duhovnic bun. De aceea avem Biserica, de fapt. Întotdeauna mă pot sfătui cu el dacă nu sunt sigur ce trebuie să fac într-o zi.

Cum vă rugați?

Mă rog de trei ori pe zi. Folosesc cartea de rugăciuni. Mă rog dimineața, la prânz și seara și fac o sută de metanii pe zi. Spun rugăciunea lui Iisus cât pot de mult în timp ce lucrez. Încerc să mă obișnuiesc făcând aceasta zilnic. Nu-mi pot imagina, acum, o altfel de viețuire. Și simt că este un lucru pe care ar fi trebuit să-l fi făcut de mult. Este ca apa care modelează piatra: te schimbă treptat, însă o simți de fiecare dată.

Credeți că Ortodoxia este capătul căutărilor dumneavoastră sau un simplu pas printre altele?

Sper că e sfârșitul! De fapt, sunt sigur că acesta e sfârșitul. M-ar surprinde mult dacă n-ar fi așa, deoarece mă simt acasă. Este foarte ciudat. Nu mai simt ca și cum mai caut ceva. Mă simt de parcă știu ce am găsit și acum trebuie să lucrez. Sunt pe treapta cea mai de jos, deci am mult de urcat.

Cum ați ajuns să scrieți?

Nu știu. Mi-a plăcut dintotdeauna să citesc. Gândul că mi-ar plăcea să scriu cărți a venit când eram copil. Nu știam pe nimeni care să fi scris vreo carte. Era doar un lucru pe care mereu mi-am dorit să-l fac și am început să-l practic în școală. Am continuat de-a lungul facultății și am văzut că sunt destul de bun la asta. Sunt mai bun la a transmite ceva prin scris, decât prin a vorbi cu oamenii. E o vocație. E unul dintre acele lucruri pe care fie trebuie să le faci, fie nu. Nu-mi pot imagina că nu-l fac. Am încercat să mă opresc din a-l face uneori și nu am putut, deci a trebuit să continui.

Ați scris trilogia Buckmaster, care trage multe semne de alarmă, unde vă imaginați cum ar putea fi viitorul, prezicând și avertizând în același timp. Vă identificați cu locul din Scriptură care vorbește despre profetul care predică în deșert, dar nimeni nu ia aminte?

Cred că am petrecut o mare parte din viața mea făcând acest lucru. Scriptura e plină de astfel de profeți, nu-i așa? Cred că aceasta este poate definiția unui profet: el trebuie să spună ceea ce oamenii nu vor să audă. Nu m-aș considera pe mine un profet, evident, dar dacă ești la marginea unui lucru, ai o imagine mai clară despre acel lucru. Ieșind puțin din societate, poți vedea mai clar decât dacă ești înlăuntrul ei. Așa poți vedea ce nu merge bine, poți întrezări pericolele. Dar dacă oamenii sunt în mijlocul societății, nu vor să audă nimic, deoarece trebuie să trăiască în ea. Dar da, îmi recunosc postura, cu siguranță.

Care este părerea dumneavoastră acum despre puterea cuvintelor?

Am trecut printr-o criză acum câțiva ani. Nu mai credeam deloc în scris deoarece nu știam dacă el descoperă lumea sau o tăinuiește; dacă ascunde realitatea. Mi-am dat seama că vedeam doar scrisul, nu și lumea, deci mi-am pierdut cumva credința în el. Privind în trecut, acum, văd acest fapt ca o parte a crizei mele spirituale, care m-a îndreptat spre Dumnezeu. Am fost golit de toate. Am fost atras spre biserică, lovind și țipând. Nu am scris nimic pentru mai bine de un an. Dar, după convertire, am realizat că trebuie să scriu din nou, pentru că nu pot să nu scriu. Soția mea m-a făcut să realizez aceasta, pentru că e mai înțeleaptă decât mine; ea spune că, dacă ai un dar, trebuie să-l folosești, deoarece îți este dat de Dumnezeu. Tot ea spune că poți folosi scrisul ca un act de slujire, făcând ceva folositor pentru oameni, și nu pentru tine. Aceasta încerc și eu să împlinesc. Deci, încerc să înțeleg ce se întâmplă în lume și ce trebuie făcut legat de acest lucru.

Cum s-a schimbat relația dumneavoastră cu scrisul și cuvintele în general, odată cu întâlnirea Cuvântului celui Viu?

Cred că aceasta este adevărata poveste. Mă verific mereu, deoarece simt că dacă Îl urmezi pe Hristos, ești mereu vegheat. Mă gândesc: „Asta e ceea ce vrea El ca eu să fac sau să spun?” Nu înseamnă că voi scrie despre creștinism mereu, ci ceea ce fac trebuie să urmeze învățătura lui Hristos. Aceasta e calea pe care încerc să o urmez. E un exercițiu folositor. Te stăpânește dar, de fapt, te oprește din a scrie dinspre ego-ul tău prea mult. Astfel, încă se schimbă lucruri. Nu sunt sigur unde se va termina. ■

Emma-Mfon Irina Uko alături de comunitatea Parohiei Dobroteasa, Bucureşti, Praznicul Naşterii Domnului, 2017

Nu ai nevoie de explicații atunci când crezi

Emma-Mfon Irina Uko s-a născut în Nigeria, din tată nigerian şi mamă româncă. A locuit în Eket până la 17 ani, când a decis să vină să studieze în România, unde a şi rămas. Lucrează la Staţiunea Balneară de Recuperare de la Amara şi duce o viaţă firească în Biserică, atât de firească încât i-a devenit taină.

Vorbește-ne despre credința și viața în Nigeria.

Tatăl meu este luteran. În Nigeria jumătate sunt creștini, majoritatea viețuind în partea de sud a țării, iar cealaltă jumătate musulmani, care trăiesc în nordul țării. Dintre creștini, cei mai mulți sunt protestanți, ortodocșii sunt foarte puțini. Creștinii protestanți au multe beneficii materiale; la ei, mai important este să cauți bunăstarea. Ei spun că Dumnezeu ne vrea pe toți bogați și de aceea să ne rugăm pentru aceasta. Tatăl meu nu era de acord să merg la biserică, pentru că se practicau multe lucruri care îi displăceau. De exemplu, faptul că mulți pastori încep o biserică din nimic și după aceea își iau o mașină foarte scumpă.

Părinții mei nu au reușit să mă boteze la o vârstă mică, deoarece nu au putut la luterani. Pentru că au intervenit și alte lucruri, mama s-a gândit că mai bine așteaptă să ajungă în România ca să mă boteze.

Crescând între două culturi, africană și europeană, nu prea ai o identitate, ci ai tendința să vezi intenția celuilalt. De exemplu, când eram mică, în mașină toți copii veneau și se uitau la mine. Era

nepoliticos, dar, totuși, ei nu mai văzuseră un om alb. Și atunci, observi omul.

Când te-ai apropiat, de fapt, de Biserica Ortodoxă?

Am fost botezată în Biserica Ortodoxă la șase ani. Dar pot spune că Dumnezeu vine în viața ta treptat. Când am venit în România la studii, totul era frumos. Mergeam la o biserică mesianică (protestantă) și făceam parte din Asociația Creștinilor Mediciniști. Cu toate acestea, eram tulburată și nu îmi găseam locul. Atunci a început căutarea. Mi-am zis: hai să văd ce zic și alții. Așa am ajuns la o conferință ortodoxă despre spiritualitate, meditație, puterea rugăciunii și m-am convins că erau oameni mai profunzi. Ceea ce m-a fascinat la acea conferință a fost că Hristos era centrul, iar aceasta căutam – pentru că ținta fiecărui creștin este Hristos. Aveam 24 de ani, iar întoarcerea mea către ortodoxie a fost lentă, din 2012 până în 2016. Acum mă aflam între ortodocși și protestanți. Am fost și la Mănăstirea Antim, unde ni s-a citit o rugăciune la finalul anului universitar. Apoi am ajuns la o biserică baptistă, dar eu îmi doream în continuare să merg la o biserică ortodoxă. Mi-era însă frică să mă duc în Biserica Ortodoxă, pentru că știam ce înseamnă să ai un duhovnic, adică ascultarea de Hristos.

În Nigeria, 1993

Și nu voiai acest lucru?

La noi, în Nigeria, sunt foarte mulți oameni care zic că sunt profeți, dar sunt falși profeți. Și mi-era teamă să nu se profite de mine. Aveam nevoie să cunosc intenția omului. Nu îmi era teamă să fac ascultare de Hristos, pe cât îmi era teamă ca preotul să nu fie un profet fals. Apoi, mai aveam teama să nu mi se impună ascultări peste puterile mele.

Între timp, mi s-au întâmplat lucruri foarte interesante, dar care au evoluat încet. De exemplu, la un moment dat, când eram la piscină, am simțit îndemnul: îmbracă-te și du-te la Maslu. De multe ori îmi venea în minte Psalmul 15, 10: „Că nu vei lăsa sufletul meu în iad, nici nu vei da pe cel cuvios al Tău să vadă stricăciunea”.

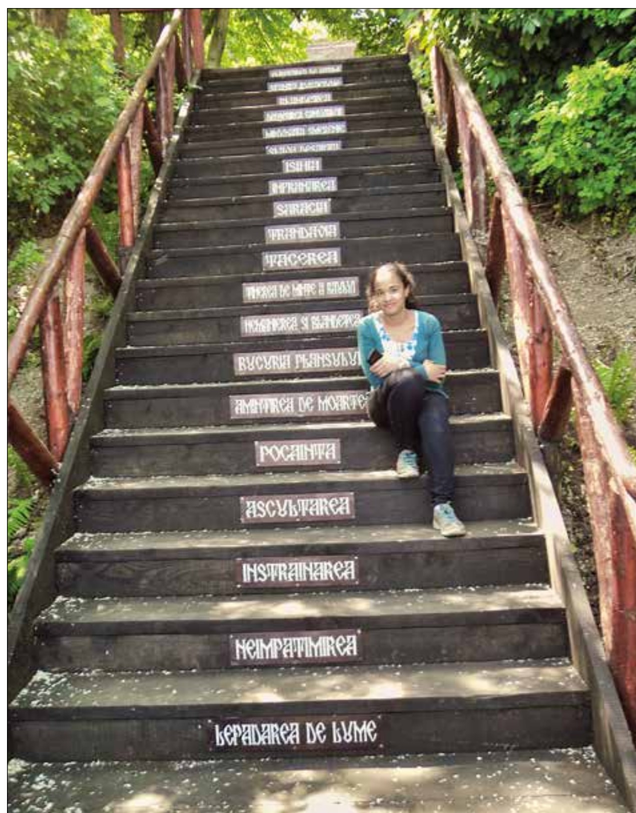
Prima slujbă ortodoxă la care am mers a fost Sfânta Liturghie, dar nu am stat la toată slujba, pentru că gândul meu era: Ce faci în acest loc păgân? Fugi de aici! Dar, în același timp, era și un alt gând: Nu vei ști ce se întâmplă aici, dacă nu rămâi până la sfârșit. Și atunci era o luptă: îmi ziceam că nu mă închin la icoane, eu mă închin doar lui Hristos. Însă am început să îmi fac cruce ca să nu fiu privită cu suspiciune. Iar apoi semnul crucii a venit ca un dar, de fiecare dată când făceam semnul crucii am simțit un har.

De ce voiai să intri în Biserica Ortodoxă, te atrăgea ceva?

Eu nu am vrut. A fost, de fapt, curiozitatea. Apoi a venit și credința în Maica Domnului. Eram în cameră și am simțit prezența reală a Maicii Domnului în toate. A fost ca o iluminare că există. Nu pot să explic această stare. Eu eram în Biserica Ortodoxă, dar tot la protestanți mergeam. Iar când se spunea la Liturghie: „toată viața lui Hristos Dumnezeu să o dăm”, eu eram foarte încântată. După aceea, a fost convingerea legată de cei adormiți. Eu știam că, după moarte, ori te duci la ceruri, ori în iad. Nu credeam că ajută rugăciunile pentru morți. Și mi-am zis: dar dacă este adevărat ce zice creștinul ortodox? Poate că lucrul acesta este singura șansă pentru cel din iad, să ajungă în rai. Poate este adevărat și eu nu am făcut nimic pentru cei dragi care au murit. Așa a început, apoi te obișnuiești cu pomenile și toate celelalte.

Cum ai caracteriza Ortodoxia față de protestantism?

Ortodoxia este completă și mult mai profundă. Cred că un lucru minunat în Biserica Ortodoxă este că există nădejde peste tot, chiar și pentru cei din iad, datorită pomenirii lor. Iar pentru cei în viață există posibilitatea de a ne ridica, oricât de mult am cădea. În rugăciunea de pomenire îi amintim și pe cei pe care nu are cine să-i pomenească. În plus, rugăciunea se face împreună cu

La Comana, 2015

sfinţii. Chiar dacă eşti singur în biserică, eşti cu sfinţii la rugăciune.

Cum a fost cu duhovnicul?

Cu duhovnicul a fost un proces lung, pentru că atunci când am crezut că mi-am găsit duhovnic, eram nehotărâtă. Să fie chiar el? Cu toate acestea, eu făceam rugăciune de găsire a unui duhovnic. Am zis că e o greşeală, că uneori el se îngrijora pentru noi, aşa cum o mamă se îngrijorează pentru copiii ei, şi uneori copilul nu vrea să fie constrâns. Eu mă îndepărtasem de protestanţi şi acesta a fost un proces gradual, pentru că maturizarea este dificilă, ca în orice creştere. Când alegi duhovnicul potrivit, el nu mai scapă de tine până când creşti şi îţi dai seama că trebuie să răsufle şi el. Duhovnicul este un dar care trebuie căutat.

Cât de important este să mergi regulat la biserică, nu doar de Paşte şi Crăciun?

Pentru cineva din afara Bisericii, acest lucru poate părea absurd, dar pentru cei credincioşi – „nebuni pentru Hristos" – nu este, deci nu poţi merge doar de Paşte sau când eşti aproape de moarte. Nu este nevoie de explicaţii atunci când crezi. Este ca un măr: dacă eu îl mănânc, tu nu ai de unde să ştii ce gust are. De aceea, e ceva ce trebuie să trăiască numai persoana respectivă. Cel care crede că pierde timpul la biserică, să realizeze că acesta nu este pierdut, ci osteneala lui va fi răsplătită de Dumnezeu. Pentru efortul tău, Dumnezeu te binecuvântează. Chiar dacă te duci şi nu eşti cu gândul acolo, totuşi puteai merge la plimbare, dar ai ales să mergi la biserică.

Spune-mi, cum crezi că pot fi atraşi tinerii la biserică?

În primul rând, să ne rugăm pentru ei, să ştim cum să acţionăm, să nu forţăm o persoană. Duhovnicul mi-a spus că Lucifer a fost creat de Dumnezeu, dar a zis că are de toate şi nu îi mai trebuie nimic, deci nici Dumnezeu. Şi dacă stai să te gândeşti, satana este o lumină, un fel de chip îngeresc, dar când scoţi lumina, rămâne întunericul. Mă gândesc şi la ce a zis Sfântul Pavel: azi sau mâine poate nu vei crede, dar mă rog ca tu să crezi.

Ce faci când nu eşti dispusă să te rogi acasă?

E greu, dar tot citesc rugăciunile. O fac silit şi devine obişnuinţă, ceva mecanic. Dar dacă tot sunt mecanic, să fiu pentru Hristos. Mulţi văd rugăciunea ca pe ceva lung, dar mai folositoare sunt cuvintele puţine şi concentrate. De aceea şi duhovnicul spune să le faci pe toate cu ascultare. ■

Alături de părintele duhovnic Gheorghe Sima

ATOS – familia cea mare a tinerilor

Cu Dumnezeu în suflet, tinereţea e frumoasă!

Pr. Justinian-Remus A. Cojocar
președinte și membru fondator al Asociației Tinerilor Ortodocși Suceveni

Asociația Tinerilor Ortodocși Suceveni (ATOS) este o organizație de tineret, o familie de tineri empatici și credincioși, mărinimoși, cu dragoste de Dumnezeu, Biserică și țară. ATOS este o asociație vie, activitățile și proiectele ei fiind apreciate și promovate de comunitate, autorități și media.

Asociația Tinerilor Ortodocși Suceveni a fost înființată în anul 2019 în cadrul Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Pimen și a Preasfințitului Părinte Damaschin Dorneanul.

Deși este o organizație tânără, ATOS a reușit să-și creioneze un anumit specific. Activitățile și proiectele derulate au reușit să adune în număr mare pe tineri, iar această izbândă se datorează lucrării lui Dumnezeu.

În ATOS, tinerii au descoperit cu adevărat frumusețea tinereții. Doar cu Dumnezeu în suflet și în inimă, tinerețea e frumoasă. Tinerețea nu are vârstă, pentru că a ști să trăiești frumos este o artă pe care doar omul optimist și plin de credință în Dumnezeu o are.

Așadar, este mereu actuală și urgentă nevoia de a-i atrage, de a-i captiva, de a-i apăra și de a-i menține pe tineri aproape de Biserică.

Iată doar câteva dintre proiectele de suflet derulate de către Asociația Tinerilor Ortodocși Suceveni:

1. Proiectul „Ne pasă! Vă suntem alături! Cu noi este Dumnezeu!" a debutat în perioada incipientă a pandemiei, acțiunea continuând și în prezent. Prin intermediul acestui program, până în acest moment, au fost ajutate 771 de familii din Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților. Tinerii voluntari au dat dovadă de dragoste creștinească și solidaritate, ajutând persoanele în vârstă și pe cele aflate în dificultate, făcându-le cumpărăturile și procurându-le medicamentele necesare. Mai mult, aceștia le-au fost alături celor singuri și deznădăjduiți printr-o vorbă bună și printr-un cuvânt de folos, pentru a-i ajuta să treacă mai ușor peste această perioadă dificilă. Pandemia, cu încercările ei, a fost o adevărată pedagogie. De mare ajutor a fost campania ATOS-ului din perioada pandemiei, a carantinării Sucevei, martie-mai 2020. Tinerii voluntari ATOS au sărit în ajutorul persoanelor aflate în nevoie, în suferință, în vârstă, bolnave și a oamenilor izolați, carantinați (au cumpărat alimente și medicamente). Au avut 171 de solicitări duse la bun sfârșit și au împărțit aproximativ 1250 de pachete. Tinerii au colaborat bine cu Primăria, Poliția Locală și ONG-uri.

2. Un alt proiect foarte important a fost „Caravana medicală". Activitatea dedicată îngrijirii sănătății copiilor s-a desfășurat în parteneriat cu proiectul „Caravana cu medici", precum și cu ajutorul Asociației Culturale „Sfântul Mitropolit Dosoftei". 25 de medici voluntari au consultat gratuit 190 de copii din localitatea Sucevița. Aceștia au beneficiat de consultații generale, pediatrice, stomatologice și oftalmologice.

3. Campania „Sunt voluntar, sunt responsabil!" (începută în iunie 2020) este un program de responsabilizare socială. „Lucrul de care te poți lipsi e de mare nevoie și de folos altuia care e în lipsuri!" Așa au pornit tinerii și până în prezent au

fost ajutate 55 familii cu bunuri și alimente în valoare de 40.000 lei. S-a reușit construirea a trei case pentru oameni necăjiți. Alte 60 de familii din Mușenița, localitate aflată la granița României cu Ucraina, au beneficiat de pachete cu alimente înainte de Crăciun și de Sfintele Paști, iar aproximativ 160 de familii de la blocurile sociale din municipiul Suceava și aproximativ 70 de familii de rromi din comunitatea Șcheia au beneficiat constant de ajutoare în alimente și haine.

4. Proiectul „Dăruiește o pâine!" (început în ianuarie 2021) este proiectul dragostei tinerilor care pun mână de la mână și cu bănuții strânși cumpără pâine și o dăruiesc oamenilor sărmani. 750 de pâini au fost dăruite până acum la aproximativ 230 de familii numeroase, cu mulți copii, cu o situație materială precară.

5. Proiectul „Pentru noi!" a fost gândit de la început să fie dedicat activităților recreative și distractive, pentru umplerea timpului liber. Sportul și mișcarea sunt prioritare: ciclism, fotbal, rafting, alpinism, paintball, săniuș. Mai mult, pentru a cultiva munca în echipă, pentru o mai bună cunoaștere și consolidarea relațiilor dintre voluntari, s-au organizat seri de film, jocuri de societate, drumeții, excursii și tabere.

6. Atelierele de Artă Populară, desfășurate în fiecare sâmbătă, au scopul de a-i face pe tineri să întreprindă meșteșugurile populare. În felul acesta se păstrează și se transmit mai departe generațiilor viitoare tradițiile populare. Tinerii au cusut semne de carte și săculețe pentru anafură, au confecționat ornamente de Crăciun, brodate manual cu modele tradiționale, stele de Crăciun și chiar lucrează să-și coasă singuri cămeși tradiționale cu motive originale țărănești. Șezătorile la care au fost tinerii, alături de meșteri populari, au însemnat un prilej de a descoperi tradițiile vechi, cu cântecele și meșteșugurile originale.

7. Corul misionar al tinerilor ATOS a concertat în multe locuri, la diferite ocazii și a participat la slujba Sfintei Liturghii în comunitățile eparhiei, de cele mai multe ori în zone izolate, unde tinerii sunt din ce în ce mai puțini. La strană, îmbrăcați frumos, tinerii promovează totodată portul popular.

8. Piesa de teatru „Ne pasă!" a fost foarte apreciată. Au fost implicați 60 de tineri. Mesajul transmis a fost puternic, împotriva bullying-ului atât de prezent în unitățile de învățământ, împotriva violenței, prejudecăților și etichetărilor sociale.

9. „Compuneri în Pandemie: Sănătatea – cea mai mare bogăție a omului". Așa s-a numit proiectul în cadrul căruia membrii ATOS și elevi de la Colegiul Național „Petru Rareș" din Suceava au redactat 200 de compuneri, evidențiind valoarea mare a sănătății, ca dar al lui Dumnezeu.

10. „Tinerii în slujba vieții – La Suceava", Marșul pentru viață (27 martie 2021) a fost unul original. Tinerii din ATOS au făcut o promenadă cu

bicicletele prin Municipiul Suceava. Ei au purtat tricouri albe pe care erau inscripționate mesaje Pentru viață: „Viața e darul lui Dumnezeu!”, „Prețuiește viața!”, „Viața începe în momentul concepției!”, „Trăiește viața frumos!”, „Viața e libertate!”, „Apără viața!”, „Să ne bucurăm de viață!”, „Să cinstim părinții care ne-au dat viață!”. Pe pista specială pentru biciclete, tinerii au parcurs aproximativ 15 km cu bucuria transmiterii mesajului vieții.

11. Campaniile de împădurire, de ecologizare, de muncă la culturile ecologice, la sortarea și distribuirea cartofilor către Spitalele din județul Suceava și Căminele de bătrâni i-au sensibilizat pe tineri, i-au responsabilizat și au reușit să scoată la lumină mărinimia lor.

12. Parteneriatul ATOS cu Muzeul Național al Bucovinei a însemnat nenumărate vizite tematice la Muzeul de Istorie, la Muzeul Satului Bucovinean, la Cetatea de Scaun și valorificarea unor expoziții (Proiectele Lecția de 10, Stema Moldovei – Descoperiri arheologice aflate în colecțiile Muzeului Național al Bucovinei).

13. Tinerii noștri au fost de mare ajutor Bisericii la sărbătorile mari când au împărțit agheasmă (Bobotează, Izvorul Tămăduirii), lumânări de Înviere și la slujbele de pomenire a Înaltpreasfințitului Părinte Pimen. Îmbrăcați în portul popular, au ținut făclii aprinse în Săptămâna Patimilor și au înconjurat biserica, alături de soborul de slujitori sfințiți și de ceilalți credincioși, au rânduit coșurile la sfințit și au ajutat la bucătărie, preparând bucate și aranjând mesele, simțind cu adevărat bucuria că sunt de folos și munca lor e apreciată.

14. ATOS a adoptat 8 km din vestitul traseu Via Transilvanica, din Putna, de la kilometrul 5, spre Sucevița, până la kilometrul 13. Via Transilvanica leagă Mănăstirea Putna de Dunăre. Ca niște părinți adoptivi adevărați, periodic, tinerii îngrijesc bornele, din kilometru în kilometru, le pun în valoare, amenajând un spațiu în jurul lor din verdeață și pietre atent alese și vopsite, refac și împrospătează marcajele, iar la fiecare bornă au pregătit și au montat plăcuțe cu texte din părinții sfinți ai Bisericii și alți gânditori minunați ai lumii, pentru folosul călătorilor care vor trece pe traseu.

Asociația Tinerilor Ortodocși Suceveni numără în prezent peste 600 de tineri din întreaga Arhiepiscopie a Sucevei și Rădăuților. Prin Departamentul Activități Tineret din cadrul Sectorului de Misiune al Arhiepiscopiei noastre, tinerii participă la activitățile și proiectele din cadrul Centrului de Tineret de la Parohia „Sf. Ap. Petru și Pavel” din Sfântu Ilie, Suceava, a Centrului de Tineret de la Boroaia și a Centrului de Tineret de la Parohia „Nașterea Maicii Domnului” din Câmpulung Moldovenesc. ■

Ioan Alexandru

EPITAF

Din loc în loc când şi când
Te-arăţi nemuritoare dar plângând
Unde-i iubire este şi durere
Amândouă ţin de Înviere
Nu numai eu de lacrime străpuns
Şi paradisul e scăldat de plâns
Înnoi-se-vor toate mâine
Dar puterea lacrimii rămâne
Lacrima uneşte nu desparte
Îngerii-s în ea fără de moarte
Nu cad din eternul bine
Prin lacrimă se leapădă de sine

„Uniţi pentru viaţă”, o chemare adresată tuturor românilor de a se uni în sprijinul vieţii

Luna pentru viaţă 2021 s-a desfăşurat în perioada 1-31 martie, iar tema din acest an a fost „Uniţi pentru viaţă”. Prin alegerea acestei teme, organizatorii au dorit să adreseze o chemare românilor din ţară şi din diaspora pentru a se uni în sprijinul vieţii şi al femeilor care se confruntă cu o criză de sarcină. Punctul culminant al Lunii pentru viaţă a fost Marşul pentru viaţă 2021, aflat la a XI-a ediţie naţională, ce a avut-o ca invitat special pe Charlotte Pence Bond, fiica fostului Vicepreşedinte al SUA, Mike Pence.

În luna martie, asociațiile România pentru viață și Studenți pentru viață au organizat numeroase webinarii, traininguri și acțiuni caritabile, având scopul de a le prezenta oamenilor ce înseamnă criza de sarcină, cum poate fi ajutată o femeie să depășească un astfel de moment, dar și cum aceștia s-ar putea implica în organizarea activităților pro-viață.

Luna pentru viață a debutat cu Leapșa pentru viață, provocare lansată oamenilor de a răspunde, într-un clip postat pe Facebook, la întrebarea „Ce înseamnă pentru tine «Uniți pentru viață»?”, provocare la care au răspuns persoane din toate colțurile țării.

Pe 2 martie, a fost lansată Campania caritabilă „Sprijin pentru viață”, în cadrul căreia s-au colectat scutece și lapte praf, ce au fost dăruite femeilor în criză de sarcină pentru copilașii acestora.

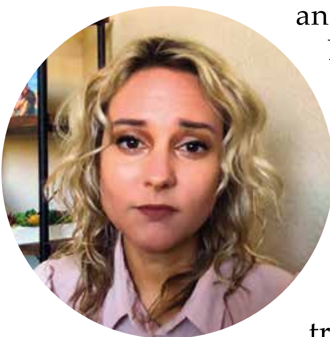
Tot în cadrul Lunii pentru viață, Asociațiile România pentru viață și Studenți pentru viață, în colaborare cu ASCOR București, au organizat târguri caritabile de mărțișoare și prăjituri, banii strânși în

urma donațiilor fiind direcționați către Asociația pentru sprijinirea femeii însărcinate și a familiei.

Principalul eveniment destinat tinerilor a fost Congresul Tinerilor Pro-viață, avându-l invitat special pe Calum Miller, medic pro-viață, absolvent al Facultății de Științe Medicale, Medicină și Chirurgie din cadrul Universității Oxford.

Marșul pentru viață 2021 „Uniți pentru viață" a fost organizat de către asociațiile România pentru viață și Studenți pentru viață, în data de 27 martie, și a fost transmis live pe paginile de Facebook Marșul pentru viață România și Republica Moldova și Trinitas TV. Ca și în anul precedent, din cauza condițiilor impuse de pandemie, acesta s-a desfășurat online.

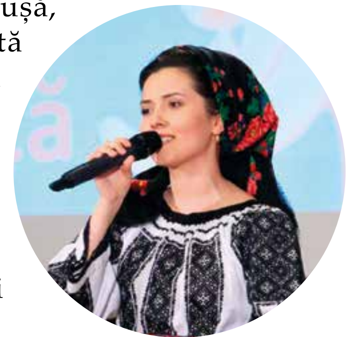
Invitatul special din acest an a fost Charlotte Pence Bond, fiica fostului Vicepreședinte al SUA, Mike Pence, care în 2017 a devenit primul Vicepreședinte american care a susținut un discurs, fiind prezent în persoană, la Marșul pentru viață din Washington, DC. Charlotte Pence este o importantă voce pro-viață în SUA.

Aceasta le-a transmis susținătorilor vieții din România: „Este necesar să vorbim pentru cei care nu se pot exprima, deoarece copiii nenăscuți nu pot vorbi pentru ei înșiși. Dar să facem aceasta cu bunătate. Pentru mine este foarte încurajator să știu că sunt oameni ca voi în toată lumea, care fac zilnic aceasta. Nu uitați că ceea ce faceți este important. Poate că aveți doar o voce, dar aceasta se aude foarte-foarte tare și se împletește cu multe altele."

Alexandra Nadane, Adelina-Elena Militaru, Iustina Irimia Cenușă, Lavinia Stan, Nadeja Usatîi și Gabriela Iliescu au vorbit în cadrul Marșului pentru viață 2021 despre propriile experiențe și mărturii, subliniind importanța ocrotirii vieții.

Alexandra Nadane, Președinte al Asociației România pentru viață: „Este chemarea generației noastre de a pune lumina vieții la loc de cinste, de a reda speranța viitorului femeilor în criză de sarcină și copiilor lor nenăscuți."

„Frații mei pe care nu i-am cunoscut niciodată au murit din cauza lipsei de sprijin și a presiunilor la care a fost supusă mama", a spus Adelina-Elena Militaru, Președintele Asociației Studenți pentru viață, prezentând mărturia personală despre cum mama ei, după două avorturi, a ales viața pentru ea.

Iustina Irimia Cenușă, preoteasă și interpretă de muzică populară, a subliniat importanța adopției, povestind drumul pe care ea și soțul ei l-au parcurs pentru a deveni părinții adoptivi ai micuței Parascheva.

„Orice mamă care alege să aducă copilul la viață găsește toată puterea în ea să-și facă treaba până la capăt", a transmis Lavinia Stan, mamă a 6 copii.

Nadejda Usatîi, Președintele Asociației Moldova pentru viață: „Să avem curajul să înmulțim binele, să îmbrățișăm fiecare viață care pâlpâie și vrea să vadă lumina zilei, să-și cunoască potențialul, să-l dezvolte, să se împlinească și așa se vor bucura strămoșii, contemporanii și urmașii noștri!"

Gabriela Iliescu a vorbit despre accidentul vascular cerebral pe care l-a suferit atunci când era însărcinată în 7 săptămâni și despre rolul important pe care l-a jucat medicul ginecolog de la spital, sfătuind-o pe aceasta să nu avorteze, când medicul neurolog a pus problema avortului considerând că viața îi este în pericol – ceea ce s-a dovedit fals.

Momentele artistice din cadrul Marșului pentru viață au fost susținute de Iustina Irimia Cenușă, Ioana Picoș și Maria Coman. ■

Adelina-Elena Militaru

Ilinca: un copil iubit. Și născut, împotriva tuturor

„Bine ai venit, Ilinca!", a rostit preotul înainte să înceapă slujba, privind-o pe fetița care urma să fie botezată în zi de mare sărbătoare, de Sfântul Dumitru. Dar adevărul e că Ilinca nu a fost de la început bine-venită. Când mama ei a rămas însărcinată, avea deja un băiat pe care îl creștea singură. Tatăl copilului își îndeplinea obligațiile de părinte doar la fără, fără… frecvență. Și nu dădea semne că ar fi vrut să devină vreodată o prezență constantă în existența celor doi. În plus, bucățile de timp pe care le împărțea sporadic cu aceștia nu aveau în ele mai nimic folositor.

Acum, în viața mamei își făcea apariția un nou prunc, al unui alt bărbat, de care sufletește ea nu se legase prea mult. De aceea, când a aflat că urmează să aibă un al doilea copil, singurul lucru de care s-a temut a fost că nu va putea niciodată să îl iubească așa de mult cum își iubea întâiul născut. Cu toate acestea, tânăra mamă nu s-a gândit nicio clipă să avorteze.

Însă în locul ei s-au gândit alții. Membri ai familiei care i-au spus că această nouă sarcină e o mare dezamăgire. Pe unul îl îngrozea gândul că lumea o va bârfi, când va afla că va naște iar, deși nu-i măritată. Altul o lămurea că avortul nu e mare lucru; că mii de femei fac avort; că un avort în primele luni de sarcină oricum nu contează, deoarece ea, mama, nu omoară un copil, ci scapă de un boț de carne, de o adunătură de celule.

Pe această femeie hăituită de toți cei care ar fi putut să o sprijine am cunoscut-o în plină criză de sarcină. Era derutată. Nu mai ieșea din casă. Nu avea putere nici să se pieptene dimineața. Avea zile în care le ținea piept tuturor celor ce o încredințau că avortul este, pentru ea, cea mai bună soluție.

Și zile în care era convinsă că decizia de a păstra copilul este o mare prostie. Vorbea mult. Plângea și mai mult. Se enerva din orice. Apoi se liniștea. După aceea, iar intra în panică, simțind că nu are niciun ajutor.

Eu am întâlnit-o datorită Alexandrei. Au fost ore, zile, nopți, luni în care cei de la Centrul „Sfânta Alexandra Împărăteasa" și alții i-au fost

alături, unii doar vorbind cu ea la telefon, până ce Ilinca a venit pe lume.

Ieri, la botez, Ilinca a plâns mult în brațele nașei. Mai tare decât ea a plâns (de bucurie? din remușcare?) doar persoana care cândva se împotrivise cel mai mult nașterii sale, temându-se de gura lumii… Împreună cu ele, am plâns și eu, gândindu-mă că această fetiță a fost cât pe ce să ajungă printre deșeurile medicale ale unei clinici oarecare, alături de zeci de trupuri chiuretate. Am plâns amintindu-mi și de teama mamei că nu o va putea iubi așa cum își iubește copilul mai mare.

Eu cred că Ilinca a fost un copil iubit din primul moment în care mama ei s-a împotrivit primului îndemn de a renunța la sarcină. Că dragostea mamei a crescut cu fiecare clipă în care i-a apărat viața: cu încredințarea că face lucrul cel bun. Cu o nebunească îndârjire.

Așa a ajuns Ilinca în brațele nașei și în apa cristelniței, așa am ajuns să plâng când am auzit: „Se botează roaba lui Dumnezeu…” ■

Ioana Revnic

De atunci, nimic nu a mai fost ca mai înainte. O femeie nu uită niciodată acest moment

Atunci când un om vrea să traverseze o stradă, dar vede o mașină venind în goană, instinctul de supraviețuire se declanșează și, deși am pus piciorul pe carosabil, ne oprim și așteptăm să treacă mașina (pericolul), după care ne reasigurăm și traversăm strada.

Dar un copil, care încă nu a ajuns să distingă între ce este pericol și ce nu este pericol, are nevoie de mamă, de tată, pentru a fi protejat de pericol, pentru a fi atenționat, pentru a fi îndrumat. Cu toții știm asta, evident! Cel mic are nevoie de ajutor și de suport! Și cel puțin unul din părinți este acolo să i-l acorde. Însă vine întrebarea: Cum rămâne cu viața pruncului aflat în pântecele unei mame, al unei mame care începe să se întrebe și să se problematizeze: „Ce să fac? Nu e momentul potrivit, nu am cu ce să-l cresc, partenerul de viață nu ar fi de acord și o să mă părăsească”. Și este o conversație care se naște în mintea unei mame aflată în criză de sarcină, o conversație interioară care continuă și se dezvoltă în mintea ei.

Femeie care, în loc să fie în firescul naturii umane și să aducă bucuria odată cu aflarea veștii că pântecele ei adăpostește viața, ea aduce – odată cu genul acesta de gânduri – tristețe, împotrivire, teamă și chiar furie. Teama ei nu este îndreptată direct împotriva copilului, teama ei are legătură cu circumstanțele de viață în care se află și care în mintea ei nu-i permit să se bucure și să dea viață micuțului. Cu cât dialogul interior este întreținut, cu atât micuțul din pântecele ei nu poate fi auzit sau simțit. Sau, chiar dacă la un moment dat ea simte, teama va izola orice formă de simțire, pentru că mintea femeii este mult prea preocupată de circumstanțele de viață și de conflictul proaspăt apărut în interiorul ei.

Femeia aflată în acest context de viață, pe care noi am numit-o criză de sarcină, are nevoie de suport mai mult ca oricând, pentru că dacă ea e bine, și micuțul va fi bine. Femeia aflată în criză de sarcină nu distinge între dialogul ei interior, care devine realitatea ei, și responsabilitatea pentru viața și evoluția micuțului ei, așa cum o leoaică se luptă pe viață și pe moarte pentru viața puilor ei.

Acum 22 de ani, mă aflam fix în acest dialog interior. Îmi făcusem un test de sarcină

care arăta pozitiv, mintea mea inițial a respins această realitate, am început să plâng. Plânsul meu nu avea nicio legătură cu micuțul care se afla în pântecele meu, plânsul meu avea legătură cu ceea ce mintea mea începuse să livreze: „Ce o să fac acum?" Mă gândeam că nu o să mai pot continua facultatea, mă gândeam că eu nu vreau să rămân cu tatăl copilului și el sigur nu va vrea copilul, mă gândeam că părinții mei nu vor fi de acord și mă vor bate dacă vor afla și chiar mă vor da afară din casă. Și mă gândeam cu ce să îl cresc.

Aveam 19 ani atunci și acestea erau gândurile mele. Mi le aduc aminte astăzi, ca și cum ar fi fost ieri. Mă zbăteam ca un leu în cușcă. Discursul meu de atunci nu avea nicio legătură cu copilul, discursul meu avea legătură doar cu ceea ce îmi imaginam eu că o să pățesc și începuse să se contureze ideea unui „Eu nu pot să merg mai departe pentru că… mama… facultatea… partenerul" și așa mai departe.

Era despre mine acel dialog. Viitorul meu, așa cum îl imaginam eu atunci, am crezut că a fost spulberat de două liniuțe ale unui test de sarcină. Pe de o parte, puneam mâna pe pântecele meu și simțeam cum ceva se întâmplă acolo, iar pe de altă parte mintea mea spunea „NU". Aveam impresia că viața mea era amenințată. Și numai la asta mă gândeam: că viața mea era amenințată, că visele mele erau amenințate. Din păcate, nu am avut curajul să vorbesc cu părinții mei, cum nu am avut curajul să îi spun partenerului meu de atunci decât decizia finală pe care eu am luat-o și i-am spus să nu își facă griji.

Practic, i-am anulat orice replică din start. În capul meu, toate replicile de până la acel moment se derulaseră cu toți cu care trebuiau să se deruleze. Și, în mintea mea, toți dăduseră verdictul: „Dacă vrei să îți fie bine, faci avort!" Zbucium interior mai mare ca atunci nu aveam să mai trăiesc vreodată.

Așa am ajuns, la îndrumarea unei colege de serviciu (mă angajasem atunci, imediat după liceu), să merg la o clinică privată și să cer avortul, crezând că asta e singura soluție viabilă. Credeam că astfel viața mea va reveni la normalul din capul meu. Și, în ciuda faptului că, în ziua programată, Dumnezeu mi-a trimis așa, providențial, două măicuțe în sala de așteptare, care mi-au spus atunci să aleg să merg mai departe și să dau naștere, eu nu auzeam decât dialogul din capul meu, care era despre ce rău ar fi putut să îmi fie mie dacă alegeam aceasta. Era un dialog al supraviețuirii într-o poveste țesută de frica mea. Și frica a învins, cu promisiunea pe care eu mi-am dat-o atunci că totul va fi ca mai înainte. Și aș îndrăzni să folosesc metafora asta, că am intrat la „măcelărie" și am ieșit de acolo cu un urlet surd, pe care doar eu îl auzeam.

De atunci, nimic nu a mai fost ca mai înainte. Nimic. O femeie nu uită niciodată acest moment.

Din acel moment, am început să urăsc. Din acel moment, am început să îi învinovățesc pe părinții mei, pe partenerul meu, pe medic, pe colega mea de serviciu și, cumva, prin ei, lumea întreagă, care permite să se întâmple aceasta. Anii au trecut, eu m-am refugiat în studiu, în muncă și în alte activități care să mă țină departe de la a mai simți ceva. Și aproape în fiecare an mă gândeam la copilul meu care ar fi putut să aibă un an, doi ani, trei ani și astăzi 21 de ani.

Am urmat apoi Facultatea de Psihologie, o formare de patru ani în psiho-socio-somato-terapie și ani de terapie… ani de terapie. În urmă cu 15 ani, l-am întâlnit pe duhovnicul meu, într-un context în care aveam eșec după eșec în relațiile de cuplu și eram epuizată fizic de orele multe de muncă pentru că trebuia să uit ceva, nu? Am vrut să mă trezesc. Acela a fost momentul în care m-am trezit și mi-am dat seama că așa nu se mai poate și că, din toată nebunia în care mă aflam eu atunci, numai Hristos mă poate scoate. Însă, liniștea cu adevărat și eliberarea de vinovăția pe care o simțeam, culmea, au venit acum doi ani și jumătate. Calvarul meu interior, început în urmă cu 22 de ani, s-a încheiat când am ajuns să mă iert pe mine și mi-am asumat responsabilitatea pe deplin a ceea ce a fost.

Asta a făcut posibil ca eu să pot să vorbesc despre ce a fost atunci, inclusiv cu părinții mei, care, până acum un an, nu știau nimic despre momentele prin care am trecut la 19 ani. Aceasta a făcut posibil ca eu să aleg să mă dedic consilierii femeilor aflate în criza de sarcină și să creez Asociația Life Call și să fiu pentru femei un suport în acest proces în care mintea nu mai distinge între povestea din capul nostru și realitate.

Am ales să fiu lângă aceste femei și să le susțin, pentru ca ele să vadă ce este posibil și să-și continue viața personală și visele pe care le au chiar și cu un copil alături. Probabil, printre voi, se află femei care, la un moment dat, au fost în criză de sarcină și s-au confruntat cu același dialog ca și mine. Și care, în final, fie ați ales viața pruncului, fie ați ales să dați crezare minții voastre și ați decis ce am decis și eu, cu urmările aferente.

Pe voi, acestea din urmă, care ați fost în situația mea, vă invit să îmbrăcați posibilitatea de a fi curaj și responsabilitate și de a contribui lumii prin mărturia voastră. Cu cât vocea voastră va fi mai auzită, cu atât femeile vor fi mai prezente la acest dialog interior, vor putea distinge că sunt în criză de sarcină și vor cere sprijin mai întâi.

Fac un apel la susținere dintr-un spațiu de compasiune, iubire și respect! Pentru că fiecare om are nevoie de aceasta, mai ales când se află într-o criză de sarcină! ■

Adelina Fronea

Mărturii despre criza de sarcină, Editura ProValori Media, București, 2021

Medicina – efort personal și ajutor de la Dumnezeu

Oana-Ilona David,
medic chirurg la Spitalul Bagdasar-Arseni din București

Care au fost oamenii și modelele duhovnicești în viața dumneavoastră și cum v-au ajutat?

Sunt atât de multe încât nu aș avea cum să le enumăr pe toate. Mi-a fost dat să am parte de oameni care m-au îndrumat pe calea cea bună și m-au inspirat la fiecare pas, făcându-mă să înțeleg importanța efortului personal, dar și a ajutorului lui Dumnezeu.

Din experiența personală, care sunt limitele medicinei și cum ați cunoscut lucrarea lui Dumnezeu în actul medical?

Limitele medicinei sunt multe, iar cea mai dureroasă parte este în momentul pierderii unui pacient. Lucrarea lui Dumnezeu și minuni există la fiecare pas, fie că le realizăm, fie că, în graba momentului, nu le conștientizăm sau le punem pe seama a altceva. Vindecarea unui pacient fără șanse după logica medicală clasică e dovada cea mai clară că medicina nu este exclusiv responsabilă de evoluția bolnavilor.

Care este relația dintre știința medicinei și credință în actul vindecării?

Medicina nu este nici pe departe o știință complet elucidată. Suntem într-o

etapă avansată a descoperirilor medicale și a progreselor, dar încă întâlnim cazuri în care vindecarea survine fără explicație științifică. Întrebarea care se pune este dacă într-adevăr este vorba de informații încă necunoscute sau vorbim de participarea unei entități mai presus de ceea ce poate explica o știință exactă, respectiv ajutorul divinității, fie că aceasta apare ca urmare a credinței pacientului sau a medicului (sau a ambilor). Acest fapt rămâne să fie judecat de către fiecare dintre noi, medici sau pacienți. Cert este că cei care au suferit sau au tratat suferinzi știu foarte bine că medicina fără credință este în dezavantaj.

Luând în considerare jurământul Sfântului Luca al Crimeei, „promit să nu operez doar pacienții cu speranță de viață ori de vindecare", precum și cuvântul său, „sunt obligat să denunț comportamentul lipsit de etică al colegilor mei", considerați că eutanasia poate avea vreun fundament etic, indiferent de condiții?

Respectarea principiilor morale într-o profesie în care este foarte ușor să te lași pradă vanității și în care dilemele morale sunt infinite este de importanță indubitabilă.

Eutanasia este un subiect de mare controversă globală, din perspectivă morală, bioetică, teologică și, nu în ultimul rând, legală. Argumentele teologice ce susțin că viața este un dar divin, cele filosofice precum respectul pentru umanitate, viața umană fără preț, cele legale (dreptul la viață, posibilitatea încălcării dreptului la liberă opțiune, posibilitatea unui abuz criminal), reprezintă toate argumente contra eutanasiei.

Argumentele pro-eutanasie de tipul compasiunii pentru agonia pacientului și durerea acestuia, respectarea autonomiei acestuia și a dreptului la o moarte demnă nu pot fi considerate fundamente etice, motiv pentru care societatea românească nu acceptă în momentul de față moartea ca un calcul aritmetic, indiferent de condiții.

Dacă medicina susține că viața omului începe în momentul fecundării ovulului, că omul nu devine un individ separat de părinți doar după naștere, de ce totuși, prin avort, rupe firul vieții fătului înainte să se nască?

Nu medicina în sine acceptă ideea de avort și o susține, ci aceasta a devenit de-a lungul timpului o chestiune juridică bine reglementată la nivel național și internațional, medicina devenind un instrument. Manevrele medicale permit întreruperea unei sarcini, dar să nu uităm că medicii sunt susținători ai vieții. Astfel, nu numai că există medici care refuză efectuarea de avorturi, dar și cei care acceptă de multe ori o fac din considerente medicale și/sau juridice. Rămâne însă dilema soluționării conflictului dintre dreptul la viață al fătului și dreptul la viața privată a mamei, ce presupune inclusiv dreptul la autodeterminare (de a dispune de propriul corp), dreptul la integritate psihică și fizică. Modul de înclinare a balanței în soluționarea acestui conflict reflectă viziunea statului asupra acestei probleme și nu viziunea medicinei și a practicanților acesteia.

Să nu uităm că medicii nu pot practica medicina în afara legilor statului în care activează, chiar dacă opinia lor personală este împotriva efectuării unor manevre cum este și cea despre care discutăm. Etica și moralitatea personală și etica profesională sunt deseori blamate fără a vedea în fapt imaginea de ansamblu și toți factorii care contribuie la anumite conduite ale medicilor.

Astăzi observăm împărțirea medicilor sub pretext științific și al onestității. Care sunt criteriile științei autentice?

Medicii sunt și au fost dintotdeauna împărțiți în diverse categorii, pe criteriul competenței științifice, dar nu numai. Calitățile individuale sunt și ele de mare importanță într-o meserie în care interacțiunile interumane sunt indispensabile. Onestitatea și empatia sunt activ căutate de către pacienți, făcându-i să tolereze mai ușor contactul cu mediul spitalicesc sau cu boala. Astfel, un medic bun devine, dintr-o persoană inabordabilă deținătoare a adevărului incontestabil, având atitudine eminamente patriarhală, un profesionist absolut cu capacitate de autoasimilare cu pacientul. ■

Cu fața spre Dumnezeu și în rugăciune se rezolvă totul

Ilie şi Floarea-Doina Nichiforel, din Horodnicu de Sus, au împreună zece copii: Maria-Elisa, Ştefan, Anastasia, Teodora, Ioan, Andrei, Irina, Parascheva, Antonia şi Nicolae. În cei 21 de ani de la cununie, au învățat să rămână fideli dragostei de la început, să crească în ea şi să ofere copiilor şi unul altuia un loc de pace, de linişte, de echilibru, precum şi o direcție sănătoasă în viață. Aceasta este familia lor!

Cu ce gânduri ați pornit atunci când v-ați căsătorit?

El: Cu gânduri bune! Să ne înțelegem, să avem o familie frumoasă. Bineînțeles că eu mi-am dorit copii mulți, pentru că mi-au fost dragi copiii tot timpul. Noi lucram în Germania. Nu prea eram noi apropiați de Biserică, la început. Abia după ce s-a născut Ștefan ne-am apropiat mai mult de Biserică.

Ea: Nici nu mi-am pus problema că o să vină atâția copii. Îmi doream copii, dar nu m-am gândit că o să fie așa mulți. Când ne-am căsătorit, eu aveam 21 de ani, iar soțul 24.

Acum, după 21 de ani, după ce ați trecut prin atâtea și văzând cum au evoluat lucrurile, care credeți că ar fi secretul bunei înțelegeri în familie?

El: Să fie respect între unul și celălalt tot timpul, să lase unul de la altul, căci lăsând de la tine faci pace, iar făcând pace nu ai probleme. La noi însă, așa a dat Dumnezeu, că având copii, mai ales când sunt mici, și să vrei nu poți să te cerți, pentru că încep să plângă. Și să fie încredere unul față de celălalt, pentru că acesta e cel mai frumos lucru și așa ești fericit. Numai așa poți fi fericit, făcând

pace și având dragoste reciprocă.

Ea: Cel mai bine am început să ne înțelegem după ce am descoperit Biserica. Am devenit amândoi mai buni, nu ne-am mai certat, am lăsat unul de la altul. Și, în general, nu au fost certuri la noi. Doar discuții. Cu fiecare copil venit, s-a înmulțit și darul în casă. Niciodată nu a lipsit ceva. La prima fetiță, mergeam în Germania, veneam și niciodată nu ne ajungeau banii. Când am avut al doilea băiețel, ne-am stabilit în România și lucrurile s-au așezat. Fiecare în parte are altceva. Fiecare are valoarea lui. Și Dumnezeu dă putere pentru fiecare copil.

Ce ați spune unor cupluri care cred că dacă se vor căsători vor fi nefericiți?

El: Eu știți ce le spun acestor cupluri? Îmi pare rău că nu m-am căsătorit mai repede! Asta le spun. Chiar e cea mai mare greșeală pe care o pot face tinerii din ziua de astăzi: nu merg în viața de familie. Acesta e cel mai frumos lucru pentru mine.

Ea: Concubinajul este provocarea cea mai mare. E foarte greu, eu îmi dau seama ce trăiesc, pentru că ei trăind împreună încep să aibă un timp în care se gândesc că, dacă se cunună, după aceea nu le va mai merge bine. Am auzit de multe ori lucrul acesta. Dar când Îl ai pe Dumnezeu alături, când ești unit prin Biserică, nu are cum să nu fie bine.

Dacă ar fi vorba chiar de copiii dumneavoastră? Vedeți că unul stă cu cineva, dar nu se căsătorește. Ce ați face?

El: În primul rând, nu aș fi de acord. Noi i-am învățat pe copii și i-am crescut și le-am explicat. Avem fata cea mare care are prietenul ei, dar eu sunt convins că ea a înțeles ce înseamnă curățenia și fecioria, că asta le explic fetelor. Stau de vorbă cu fetele. Nu trebuie să ne ascundem. Trebuie să stai de vorbă cu ei, să le spui ce e bine și ce e rău, ca să știe. Ei merg la liceu și după aceea, neștiind de acasă ce se întâmplă, pot să dea de alte probleme, de alte necazuri sau intră în anturaje rele prin care ajung imediat la relații nesănătoase.

Adică vă asumați lucrul acesta de a vorbi cu copii despre aceste probleme intime, despre problemele adolescenței?

El: Sigur că da. Și trebuie vorbit chiar din fragedă copilărie cu ei. De pe la 12–13 ani. Fetele, mai ales, trebuie să știe, și e bine să știe. Și am pretenția să respecte ceea ce le-am învățat eu, iar ele știu că m-aș supăra foarte tare să văd că am vorbit degeaba, și ele fac total invers, chiar dacă ar cunoaște băieți foarte buni. Nu contează asta, că ei promit marea cu sarea. Și eu le sfătuiesc să își caute tot timpul băieți din Biserică, sau băieți apropiați care au o relație cu Dumnezeu, au o rânduială în viața lor. Și așa vor avea pace și în familie, toată viața. Să aibă și răbdare – noi avem exemplu la fata cea mare care, până la 18 ani, nu a avut niciun prieten. Dumnezeu îți dă omul potrivit, dar tu ar trebui să vezi situația asta, să te smerești când alegi, nu să vrei ceva mai presus decât îți dă Dumnezeu. Mulți aici greșesc. Dumnezeu îți dă chiar omul potrivit, dar tu, neacceptând, vrei altceva și tot cauți ceva mai bun mereu și astfel găsești la toți numai defecte. Smerindu-te, ajută foarte mult, și la muncă și orișiunde.

Cum ați depășit temerile pe care le-ați avut în momentele grele, sau chiar sentimentul de neputință din acele momente?

Ea: Cel mai mult ne-a ajutat rugăciunea. Tot timpul ne-am întors cu fața spre Dumnezeu și am cerut ajutorul. După ce a venit al treilea băiat, Ștefan, care a avut probleme foarte grave chiar de la naștere, ne-am întors fața spre Dumnezeu și, în rugăciune, s-a rezolvat totul. Noi ne-am iubit copiii, și asta cred că face cel mai mult pentru copii, să fie iubiți. Copiii iubiți au altă stare. Celor care nu sunt iubiți le lipsește încrederea.

Ea: E și greu, e și frumos. Eu sunt împlinită prin faptul acesta și mulțumim lui Dumnezeu că avem copiii sănătoși, cuminți, care ne bucură crescând mari și ascultători. Ne bucură prin faptul că învață și ascultă. Eu duc foarte greu sarcina, stau mai mult pe canapea și atunci ei fac mâncare, fac curat. Mai ales fetele. Băieții, cât sunt de mici, vin și mă ajută, mă întreabă: „măcar un pahar cu apă, mama, să-ți dau". Și te bucuri că vezi că sunt așa cum i-ai dorit. Bine, nu le arătăm noi totdeauna, dar mulțumim lui Dumnezeu.

Ce înseamnă că sunt cuminți copiii?

Ea: Adică liniștiți. Ei sunt mai iuți, mai activi, se joacă, dar sunt liniștiți. Unde am mers, au ascultat. Le-am zis: „să nu se întâmple să vorbiți urât". Un copil cuminte și liniștit nu e un copil care nu este activ. Tot timpul i-am încurajat să se joace, să iasă afară, să nu stea pe telefon. Copiii când stau pe telefon au alt comportament. Sunt mai agitați, mai nervoși, se depărtează de noi, așa îi simt. Îi simțim dacă stau prea mult pe telefon.

Copiii: Dacă stai toată ziua pe telefon, când vei fi mare nu vei putea să cari o găleată cu apă. Când stai pe telefon, pierzi timpul.

Cum trăiți relația cu Dumnezeu în familie?

El: În general, căutăm să facem și rugăciuni comune. În casă se țin toate posturile, că așa e rânduiala la noi, toți copiii trebuie să țină post. Și posturile mari, și miercurea, și vinerea. Asta-i ceva obișnuit. Ei, dacă merg la alte case, nu vor să mănânce de frupt în zi de post. De exemplu, una dintre ele a mers la bunicul și el i-a dat carne. Iar ea plângea că o pus moșu' să mănânce de frupt.

De la ce vârstă i-ați învățat să postească?

Ea: De la 6–7 ani încep să se obișnuiască. La noi în casă nu se mănâncă de frupt și atunci ei nici nu simt nevoia și se ambiționează unul după altul. Când sunt mai mari, vor să mai țină post negru. Dar le-am zis: „să faceți tot cu ascultare, nu de capul vostru, că nu-i bine". Și cer binecuvântare de la duhovnic.

Ce ați spune totuși unei familii care se află în pragul divorțului? Nu știu dacă ați avut vreodată gândul acesta.

El: Noi nu, dar am avut cunoscuți care erau în pragul divorțului. Am discutat și au reușit să-și revină. Le-am explicat cât de mare e păcatul. În primul rând, ei fiind cununați în Biserică, rup Taina Cununiei. Apoi, cât de greu va fi pentru copiii lor? Și le-am explicat că, tot din cauza aceasta a mândriei și nefăcând pace, neiertând unul pe celălalt, se ajunge aici. Iertând unul pe celălalt orice ar fi greșit, ca să fie înțelegere și pace, poți depăși momentele grele și tentația divorțului. O noapte întreagă am stat cu ei, chiar am și plâns cu ei – că erau hotărâți să se despartă, nu vorbeau unul cu altul – și a dat Dumnezeu că s-au împăcat și după aceea au mai făcut doi copii. Acum au 4 copii și sunt bine. Le-am mai spus: „În loc ca voi să fiți o familie frumoasă, de invidiat, voi așa vă destrămați din niște probleme, nu? Ce fac copiii voștri după aceea?" Din cauza asta mulți, săracii copii, suferă. Că toți copiii își iubesc părinții, oricum ar fi, și despărțindu-se, îi pun în mare dificultate pe copii și aceștia suferă toată viața.

Și încă ceva, prin greșelile acestea de desfrânare a unuia dintre soți, îți bagi blestem în casa ta. Eu, chiar dacă înainte nu aveam treabă cu Biserica, dar aveam pe tata care ne spunea când eram mici un cuvânt foarte înțelept: ce ție nu-ți place, altuia nu-i face. Cuvântul acesta îți ajută la multe lucruri în viață. Dacă ție nu ți-ar plăcea să-ți greșească cineva, așa ia aminte și tu.

Cum e să aveți zece copii?

Cum ați făcut și cum faceți să transmiteți și copiilor credința?

El: Copiii prima dată văd ce fac părinții. Ne uimește cea mică atunci când o vezi că se trezește din pat și se pune în genunchi și caută să facă și ea cruciță cum poate. Vă dați seama, când îi vezi pe aceștia mici că fac o rugăciune, tu ce să mai zici! Deja îți dau ție un exemplu. Te îndeamnă ei pe tine acum. Vin și la biserică, deși au și ei treburile lor, dar nu-i forțăm. Bineînțeles că dacă noi mergem, ei nu au ce face, trebuie să vină cu noi. Dar nu i-am forțat niciodată. Să stea acasă dacă nu vor să vină. O singură dată au vrut doi dintre ei și au rămas acasă. I-am lăsat, și de atunci nu au vrut să mai rămână.

Eu îi îndemn să citească. Cititul e cel mai bun lucru pe care pot să-l facă. Copilul este definit de anturaje. Eu am trecut prin ceea ce trec ei, știu cum era și aș vrea mai bine să nu cadă în anumite ispite, că e foarte greu dacă intră în anumite anturaje rele. Mai ales acum. Căci intrând, nici nu mai stau de vorbă. Comunicarea cu ei face mult, să stai de vorbă cu ei, să discuți.

Ce altceva încercați să le mai transmiteți copiilor ca precepte de viață, ca atitudini, ca învățături?

Ea: Ne-am obișnuit să-i învățăm să fie darnici, să nu țină pentru ei. Nu pierzi nimic. Pentru mine

a fost foarte important acest lucru. Chiar nu mi-a plăcut niciodată să aibă ceva și să nu împartă.

Da, este o atitudine care poate schimba societatea. Căci, la urma urmei, egoismul e cel care duce societatea în rău și, dacă te-ai izbăvit de egoism, atunci poți să oferi.

Ea: Și chiar s-a văzut la copii, chiar au văzut fetele, Anastasia și Elisa, când au avut probleme la școală și le-am zis „lasă...”. Colegi care le-au făcut poate rău, și eu le-am zis să facă bine. Și dacă nu și-au făcut singure dreptate, a venit Dumnezeu și a ajutat.

Cum ați dori să-i vedeți pe copiii dumneavoastră peste zece ani de zile, astfel încât să vă simțiți împliniți ca părinți?

Ea: Soțul i-ar vedea în mănăstire pe toți!

El: Nu numaidecât în mănăstire! Bineînțeles că mi-aș dori să văd că sunt în mănăstire, dar să știe pentru ce merg acolo. Adică, dacă merg la mănăstire, să meargă cu adevărat pentru Dumnezeu, nu pentru alte scopuri. Eu asta mi-aș dori, să-i văd credincioși, adică să-i văd că sunt cu adevărat într-o relație frumoasă cu Dumnezeu. Asta e pentru mine cea mai mare dorire. Nu financiar, asta nu mă interesează, căci spune „Căutați mai întâi cele ale lui Dumnezeu, că toate celelalte vi se vor adăuga vouă”; și asta e sigur.

soția mă așteaptă cu drag – asta e o mare bucurie. Și de o notă bună ne bucurăm, că învață bine, o parte dintre ei. Cei care nu învață bine, lucrează bine. Toți au darul lor.

Ea: Da, tot așa. Ne trezim dimineața și știm că sunt copiii sănătoși, totul e bine, mulțumim lui Dumnezeu. Ne bucurăm așa. Pentru noi bucuriile sunt simple, nu trebuie să fie ceva extravagant. Văzând atâtea probleme la alte familii, noi ne bucurăm de simplul fapt că avem copii sănătoși și putem fi o familie normală. Nu vrem nimic ieșit din comun. Cel puțin pe mine mă apasă când deja merge prea bine și vin prea multe lucruri și deja simți liniștea dinaintea furtunii.

Ea: Cea mai mare bucurie a noastră ar fi să-i vedem că au o legătură cu Dumnezeu și își rânduiesc viața frumos, cu Dumnezeu. Și că merg în viață după rânduiala Bisericii, cât se poate, fără să se lase duși de valul care e acum. Să facă cele de folos spre mântuire. Să le dea Dumnezeu putere, că asta este important. Restul, nimic. Vedeți că timpul trece foarte repede pentru toată lumea. Să rămână ceva după tine, faptele cele bune. Că ai făcut bani, că ai făcut averi, acestea nu te însoțesc dincolo.

El: Oricât de mult ai avea, niciodată nu ești mulțumit. Mare lucru este să te mulțumești cu ce ai tot timpul, să dai slavă lui Dumnezeu pentru tot ce ți-a dat.

Învățați ceva de la copiii dumneavoastră?

Ea: Da, cum să nu? Primim lecții. Una dintre lecții este când ne bucurăm că o vedem pe cea mică, pe Antonia, că nu mănâncă până nu se ridică în picioare să facă rugăciunea. Seara și dimineața, toți se trezesc și își fac o cruciță și se roagă. Jertfa lor ne ajută. Foarte mult se jertfesc copiii pentru casă și tot timpul sunt dispuși să ajute. Dacă e nevoie să lase ceva de la ei și să ajute, o fac fără să se supere. Noi încercăm după aceea să îi și răsplătim. Osteneala să nu fie în zadar.

Dincolo de jertfa aceasta, pe care o faceți ca părinți – și față de copii, dar și unul față de altul – care sunt bucuriile ca soț și ca părinte?

El: Pentru mine e bucurie mare tot timpul când vin de la muncă și îi găsesc pe toți sănătoși, fericiți,

Ați simțit vreodată, după căsătorie, că v-ați reîndrăgostit unul de altul. Adică v-ați reîndrăgostit de mama sau de tatăl copiilor dumneavoastră?

Ea: Nu știu. La mine cel puțin nu a fost niciodată. Pentru că nu a fost niciodată mai puțin ca la început. Întotdeauna am fost aceeași.

El: Poate chiar mai mult ca la început.

Ea: Nu a intervenit o rutină sau o slăbire. N-am avut problemele acestea. Ne-am legat, Dumnezeu a dat așa. Cred că și copiii ne-au unit foarte mult. Când se naște un copil este o legătură pe care nu o poți explica. O trăim noi în casă, dar, ca și cu mâncarea: dacă nu o guști, nu știi ce gust are. Și credința, dacă nu o guști, nu ai cum să o simți, să guști din bucuria lui Dumnezeu. Adică, dacă nu cauți pe Dumnezeu, nu ai de unde să-L găsești. Așa-i și taina familiei, frumoasă, și o recomand la toată lumea. Bineînțeles, ori la mănăstire, ori în familie – pentru mine sunt doar aceste două variante. Dar trebuie să fii hotărât.

Ca soț și ca părinte, care credeți că e rolul bărbatului și al femeii în familie? Unul față de altul, dar și față de copii, în creșterea copiilor?

El: Eu asta vreau, să muncesc, să pot să le ofer, să aduc ce le trebuie, să aibă soția tot ce are nevoie pentru ea și pentru copii. Să ne respectăm unul pe

celălalt, să avem comuniune. Ca părinte, să le dau o educație bună copiilor, să stau de vorbă cu ei, să le spun ce e bine și ce e rău. Copiii, cred eu, mai tare țin la ceea ce spune tatăl. Și la ceea ce spune mama, însă ei sunt obișnuiți cu ea zi de zi și nu prea țin cont mereu.

Ea: Da. Rutina de zi cu zi. Dacă vine tata și spune odată așa, așa rămâne.

El: Și e valabil și pentru băieți și pentru fete. Ca tată, consider că ar trebui să vorbesc mai mult cu fetele, iar mama, cu băieții.

Ea: Soțul stă întotdeauna la discuții cu fetele, întotdeauna lui i-au plăcut fetele și de mici a stat și a vorbit. Chiar Anastasia mă întreabă ce înseamnă anumite lucruri – că tata îmi spune, dar eu nu știu ce înseamnă: „Mama, ce înseamnă să fii fecioară? Tata tot îmi spune și nu știu". Dar foarte mult a stat de vorbă, așa s-a deschis.

El: Și ce valoare are fecioria. Eu atât le spun fetelor, orice băiat o să vă aprecieze toată viața pentru treaba asta. Ferice de cei ce se cunună curați! Le va merge bine toată viața. Asta recomand eu să aibă, că în ziua de astăzi cred că e o jertfă mare pentru cei ce reușesc să treacă peste momentele astea, să ajungă să se cunune curați. Și vor avea răsplată, nu va fi în zadar.

Ea: Eu de multe ori mi-am dorit în toți anii aceștia, după ce a crescut un copil mai mare, să merg la un serviciu, că e greu și să stai acasă. Dar soțul niciodată nu a fost de acord. Și se pare că a fost cel mai bine. Căci stând între copii, imediat îi simți când au o problemă, simți starea lor. Cu toate că uneori e greu și în casă și vrei să ieși, dar am ajuns la concluzia că nu merită să lași copiii să crească singuri.

Care credeți că e rolul duhovnicului pentru familie, și pentru părinți și pentru copii?

Ea: Cel mai important rol îl are duhovnicul în familie. El ne-a modelat și ne-a obișnuit cu Dumnezeu și cu Biserica.

El: Noi am și cerut ajutor, când am avut o problemă, am vorbit cu duhovnicul și am cerut un sfat. Am considerat tot timpul că duhovnicul îți poate da cuvânt de la Dumnezeu. El îți dă siguranță. Cum ne-a spus să facem, așa am făcut și a fost cel mai bine.

Nu v-a fost greu să faceți ascultare față de duhovnic, să împliniți cuvântul lui?

El: Nu, chiar din contră, te întărește. Când îți spune „așa fă", ai alt spor. Aici e lucrarea lui Dumnezeu, se vede că iese bine, nu se poate să nu iasă bine. Când familiile au relație cu duhovnicul, asta-i cel mai bine. Din cauza asta cred că mulți nu se înțeleg în familie, pentru că nu au o relație cu un duhovnic sau le e rușine să spună duhovnicului, pentru că se gândesc că nu trebuie să știe părintele tot ce se întâmplă la ei în casă. Dar e bine să știe.

Cât de mult contează pentru copii să aibă și ei duhovnic?

Ea: Contează foarte mult. Tot timpul când au un examen vorbesc cu părintele, îl sună, îl roagă să-i pomenească. Și se vede ajutorul lui Dumnezeu tot timpul. Când vezi că iese bine, te întărești, te încredințezi că faci bine. Noi i-am învățat tot timpul, ca atunci când au o problemă, să vorbească mai întâi cu duhovnicul.

El: Atunci e familia împlinită, când vezi că Dumnezeu le dă copiilor tăi niște oameni alături de ei care sunt tot încredințați de Dumnezeu în duhul lor, pe aceeași linie de gândire și simțire. Mai mare bucurie nu îți trebuie ca părinte. ■

Şcoala trebuie să cultive, deopotrivă, ştiinţa, conştiinţa, credinţa

Prof. Constantin Cucoș

Profesor universitar de mare eleganță, domnul Constantin Cucoş activează în cadrul Departamentului pentru Pregătirea Personalului Didactic, Iaşi. În interviul care urmează ne-a surprins plăcut prin răspunsurile concentrate, pline de tâlc şi cu nuanţă aforistică. Domnia sa este şi unul dintre cei mai avizaţi pedagogi în privinţa educaţiei religioase, iar studiile şi cărţile sale reflectă o gândire cuprinzătoare şi profundă.

Vorbiți-ne despre familia și despre copilăria dumneavoastră.

Am avut parte de o copilărie frumoasă, într-un sat din lunca Jijiei, nu departe de Iași, în care referențialul familie a constituit matricea care m-a format, m-a „mobilat" valoric, m-a propus spre lume. Mă refer, desigur la mama, la tata, la cei doi bunei și cele două bunici, la ceilalți doi frați, dar și alte rude. De la fiecare am avut de învățat: de la mama rigoare, respect și gust pentru învățare, de la tata meșteșug, pricepere, dibăcie – el tâmplar fiind, de la bunei smerenie, cumpătare, pregustare a dumnezeirii, de la celelalte

rude fel de fel de rituri, atitudini, viziuni despre oameni, situații, evenimente. Cu bunica, cred, am fost dus la biserică pentru prima dată, cu ea am mers la mănăstirile din Iași. Nu pot să uit adăstarea noastră la Mănăstirea Cetățuia, asistarea la slujbe, dormitul pe covoarele din lână, alături de zeci de pelerini, în sala cea de la etaj, slujba de la miezul nopții, dejunul pe pajiștea din larga curte. Am trecut chiar și prin „crize" mistice, imitând-o pe bunica în ce privește datul de pomană sau în a mă juca „de-a preotul", cu un batic al mamei după gât, în chip de veșmânt preoțesc, îngropând, după un ritual după ureche, în cutii de chibrituri, fluturi sau alte gângănii prin grădină. De câteva persoane aproape că nu mai aveam aer când mă intersectam pe ulițele satului: cu părintele Hadârcă, care mă și botezase, cu doamnele învățătoare Lazăr și Moraru, cu domnul diriginte Ghițun. Dar nu toate cele ce țin de devenirea mea au avut tangență cu credința. M-am format în deceniile de acută propagandă ateistă și de punere la colț a spiritualității, de ocultare a ceea ce înseamnă conștiința sau practica religioasă. Sălile de clasă erau plasate la circa treizeci de metri de biserică. Între școală și biserica din satul meu apăruse un gard despărțitor. În zilele de sărbătoare, din timpul săptămânii, peste zicerile profesorilor se suprapuneau, ca ceva misterios, cântările bisericești. Un dor metafizic se năștea tocmai prin această decizie, dezicere, interzicere. Poate de aici și „răscumpărarea" de mai târziu, de a mă ocupa, ca pedagog, de statutul educației religioase.

Care v-au fost modelele formative în copilărie și în tinerețe?

Formarea este un fapt de relație, o construcție ce pune față în față persoane, comportamente, gânduri, trăiri. Nu informațiile sunt cele ce instituie educație, ci felul cum ne raportam la cei ce le caută, și le însușesc, le transformă în propriile lor

valori. Am avut parte de oameni deosebiți, de la învățătoarea care mi-a pus, la propriu, tocul de scris în mână, la dragii mei profesori din gimnaziu, mulți dintre ei trăind la sat, până la o serie de profesori din liceu printre care, la loc de frunte, aș situa-o pe profesoara de istorie, doamna Bârlădeanu, o ființă de o rară generozitate cu care mă aflu într-o relație aparte și acum. De asemenea, dintr-un punct de vedere intelectual, academic, fac o reverență profesorilor din facultate, cu unii dintre ei devenind, mai târziu, colegi, printre care aș îndrăzni să enumăr pe regretații Adrian Neculau, George Văideanu, Teodor Dima sau profesori pensionari precum Ștefan Afloroaei, Petru Ioan, Luminița Iacob etc. Dincolo de modelele concrete, reperabile – cele mai multe constituite din dascăli, aș mai aduce în atenție și modele livrate de către experiența literar-artistică și de către spiritualitatea religioasă – pe aceasta descoperind-o, din păcate, mai târziu.

Spuneți-ne câte ceva despre marii pedagogi pe care i-ați cunoscut în viață.

Am apucat să cunosc, la universitatea ieșeană, câțiva profesori formați în perioada interbelică, de la care venea o adiere de altă lume, una culturală, normală, onorabilă. L-aș invoca pe profesorul Ilie Grămadă, cu studii inclusiv de Teologie la Cernăuți, pe profesorul Gheorghe Platon, pe profesorul Vasile Pavelcu ș.a. Dincolo de scrierile lor, am reperat o serie de vectori atitudinali ce respirau delicatețe, respectabilitate, generozitate.

Cât de important este actul pedagogic pentru o societate sănătoasă? Și ce ar însemna o societate sănătoasă?

O societate dăinuie și sporește datorită educației. Actul pedagogic reprezintă cureaua de transmisie a moștenirii culturale, dar și o cale sigură de extensie a ei în timp și spațiu. Este cel mai important instrument al predării ștafetei, al mersului înainte al persoanelor și comunității. Comunitatea are un mare atu: că filtrează și decantează în timp ceea ce îi face bine sau nu, validează ceea ce este de folos și descurajează sau aneantizează ceea ce nu-i priește. Prin diferite tipuri de instituiri, aduse de biserică, școală, alte modalități de agregări grupale, apar mecanisme interne de igienizare, de reparare atunci când lucrurile par a o lua razna. Astfel de foruri nu acționează concurențial, eficiența formării este adusă de rezonanță, conlucrare, suplinire ocazională a unei instanțe când aceasta intră în criză. E ca

un sistem cu vase comunicante: când viața politică sau școala trece printr-o criză, e bine ca celelalte foruri să intre în funcțiune, să suplinească posibile carențe sau deraieri. Sănătatea lumii întregi este dată și de felul cum fiecare parte își face datoria sau ajută, la nevoie, pe această dimensiune substitutivă, integrativă.

Care ar trebui să fie raportul dintre familie – școală – biserică în formarea copilului? Care este rolul pedagogic specific fiecărui tip de instituție?

Unul de cooperare, de completitudine, de rezonanță pe linie de responsabilități sau competențe. Există o zonă comună, de coerență de acțiune, dar și „specializări", de îndeplinire a unor roluri specifice, unice. Ce nu poate face școala poate face familia sau biserica. Carența educației din familie poate doar parțial să fie „reparată" de implicarea celorlalte două. Iar ce este în zona de competență a bisericii nu poate fi intervenit din partea celorlalte. Și tot așa. Există și zone care nu pot fi suplinite niciodată. Țesutul afectiv din familie nu poate fi replicat de nicio instanță, de pildă. E bine să existe coerență și concordie valorică din partea tuturor, în sensul că ce se susține în școală,

de pildă, să fie în consens cu ce ni se spune în familie și în biserică. La fel și cu celelalte două. Apar și situații anomice, când dacă o instanță intră în disoluție sau este confiscată de mai știu ce interese, celelalte instanțe să vegheze și să intervină. Cuplajele sunt dinamice iar proporțiile diferite, depinde de situațiile concrete.

Poate fi educația de stat un mijloc de manipulare a elevilor, de călăuzire pe un anumit tipar ideologic? Dacă da, care ar fi soluțiile de apărare?

Da, se poate întâmpla și la noi, dar și la „case mai mari”. Iar istoria recentă poate da mărturie. Depinde de stat sau de puterea politică instituită la un moment dat. Tentația ideologizării educației instituționalizate poate plana peste tot și în orice timp. Regimul de dinainte de anii 90 demonstrează acest lucru. Într-o societate normală, este bine ca frâiele educației să nu fie cedate total doar unei singure instanțe. E de preferat să fie asigurate autonomii de intervenție pe linie formativă, la nivel comunitar, din partea mai multor foruri pe linia valorilor lor emblematice. De pildă, misiunea învățătorească a bisericii nu trebuie să se diminueze, ci dimpotrivă, să se întărească, chiar dacă avem de a face cu o pluralizare a factorilor educativi. Ceea ce face biserica, sub aspect formativ – nu intru în detalii acum, doar ea este îndrituită și poate să facă acest lucru.

Ar putea fi educația religioasă una care duce la îndoctrinare și discriminare? Poate fi ea altfel decât confesională?

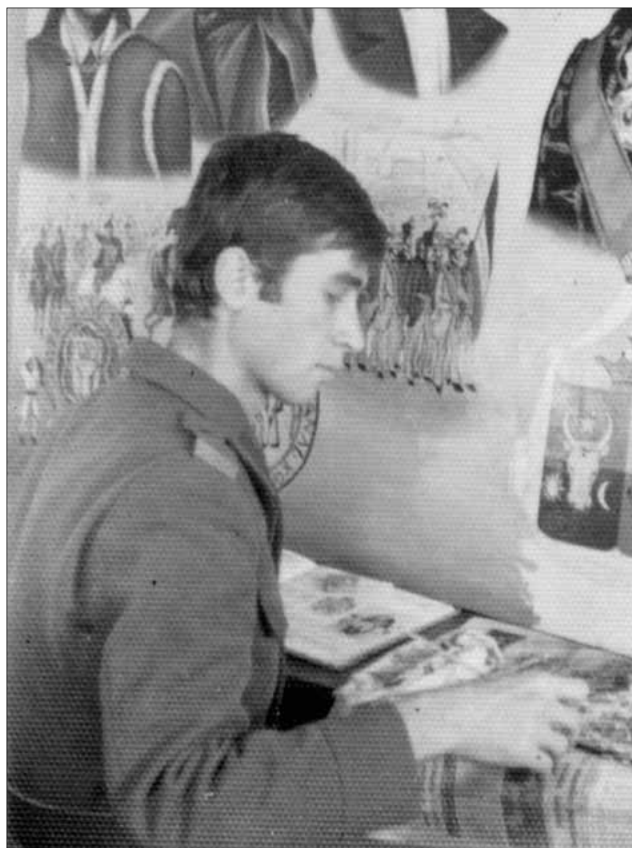
În niciun caz. O educație religioasă profesionistă, în care fidelitatea față de propriul cult este completată inteligent cu abordarea culturală, interdisciplinară, pluri-referențială, conduce la o bună instalare în propria spiritualitate fără temeri sau atitudini discriminatorii. Normal că o educație religioasă trebuie centrată spre propriul perimetru spiritual. Pledez, desigur, pentru o formare religioasă confesională. Ca și învățarea limbii sau istoriei, e obligatoriu să ne interiorizăm propriile referințe religioase. Și mai apoi ne îndreptăm atenția spre alții. De aici trebuie pornit în orice demers paideic: de la ceea ce suntem noi la ceea ce sunt alții, de la trecut la prezent, de la apropiat la îndepărtat, de la valori identitare la valori universale, de la noi la semeni.

De ce credeți că alături de Biologie, Chimie, Fizică etc. trebuie să coexiste și Religia, Literatura, Muzica etc., așa cum ați afirmat într-un articol?

Pentru că omul este o ființă integrală, e mobilată cu minte, trup, suflet, inimă, aspirație, credință și toate trebuie să fie vizate sau cultivate prin educație. Realitatea nu se restrânge doar la un fapt concret, ea este și țintire, trăire, visare, proiecție, nădăjduire. Uneori mai important decât prezentul este viitorul. Mai sporitoare și plinătoare sunt speranța și mântuirea. Școala trebuie să le aibă în vedere pe toate. Să cultive, deopotrivă, știința, conștiința, credința.

Finalitatea autentică a educației stă în pregătirea persoanei pentru a sesiza semnificațiile adânci ale realității. A realității de lângă noi, dar și din noi înșine.

Cum vedeți implicarea laicatului în Biserică și a clerului în viața socială?

Laicatul e o parte importantă a Bisericii, fața, corespondența și expresia prezenței sale socio-cumunitare. Nu este opusă clerului, ci constituie „brațul" ei prelungit în lume. Cred că se poate face mai mult la nivelul acestei implicări, atât normativ cât și prin fapte concrete, într-un context în care asistăm la un adevărat „bruiaj" în ce privește vocea și revendicările „societății civile". O revizuire a cadrului ei implicativ nu ar strica. Ce poate face sau susține laicatul nu poate face clerul, și invers, cu condiția ca clerul să fie mai încrezător în laici, iar laicatul mai onest, mai dedicat, mai determinat.

O educaţie care nu se adresează interiorităţii rămâne incompletă şi chiar nocivă.

Care este condiția mersului înainte în educație, în special, și în viață, în general?

Consecvență în centrarea către valorile autentice, adaptabilitate fără sacrificarea unor repere validate de timp și de comunitate, încredere în perfectibilitatea omului și mersului spre bine al umanității.

Parcurgem de ceva timp o criză a modelelor valorice. Care sunt mijloacele prin care să le redescoperim și, eventual, să le reintegrăm în educația formală?

Raportarea la modele este o ipostază prin care se poate face educație de bună calitate. Trebuie să ai un referențial, o călăuză stabilă la care să te raportezi pentru a spori sub aspect comportamental. Într-adevăr, asistăm la o bulversare a modelelor și a ierarhiei valorice, la o fluidizare a punctelor de sprijin, la o deconstruire a modelelor vechi, la o întronare a unor modele circumstanțiale, la un bruiaj modelator fie prin carență, fie prin supralicitare, fie chiar prin impunere a unor repere discutabile. Media de toate felurile și spațiul virtual actual abundă în astfel de vectori ce pot debusola. De aceea, la nivelul educației formale trebuie exersate raportările la modele veritabile, scopul fiind „vertebrarea" valorică a persoanelor și câștigarea unei autonomii sau competențe axiologice astfel încât individul, de unul singur, să se descurce în noianul de modele livrate de alții, să devină imun față de falsele sau periculoasele incitări.

O mare problemă epistemologică astăzi este inflația de informație, inclusiv de informație falsă. Cum ne putem descurca în această situație pentru a ne forma ca cetățeni liberi, responsabili și onești?

Școala trebuie să ofere elevilor nu (numai) informații, ci (și) moduri de identificare, întrebuințare și semnificare a cunoașterii. Construim conținuturi ale învățării mai mult centrate pe date, pe informații, și nu pe metodologii sau căi de procesare a acestora. O școală veritabilă va pune accentul pe învățarea valorizării cunoașterii și nu pe învățarea acumulării cunoașterii. O școală te formează cu adevărat când nu mai ai nevoie de ea, când te desprinzi, pe baza unei libertăți bine antrenate, de tutelare, de dirijismul acestei autorități, hotărând de unul singur, în cunoștință de cauză, ce e bine, frumos, adevărat etc. Fără a neglija știința, acumularea unor informații bazale, trebuie să mergi mai departe pentru a transcende „a ști" în „a fi", adică în a activa, la modul tău propriu – prin atitudini, conduite etc. știința care rămâne moartă dacă nu e reflectată la nivelul propriei tale structuri de personalitate.

Anul acesta se împlinesc 150 de ani de la Prima Serbare a tuturor românilor, organizată în 1871 la Putna. Generația de atunci a

avut un ideal. Astăzi, putem vorbi de un ideal al educației, care să fie reper al oricărui plan de învățământ?

Da, e un punct nodal al istoriei noastre care ar trebui să ne amintească de faptul că un popor se edifică și prin idealurile care îl animă și le pune în practică. Ceea ce suntem acum se explică prin ceea ce au fost sau au făcut înaintașii noștri. Avem nevoie de un referențial al înaintării, de un ideal atât în plan social, cât și educațional. Istoria noastră – mai veche sau mai nouă – ne arată că prin idealuri am înaintat sau am răzbit în timpuri mai mult sau mai puțin prielnice. Da, avem un ideal al educației configurat oarecum dublu: unul formal, politic, declamat în documentele școlare – a se vedea Legea Educației Naționale, și unul „real", activat la modul oarecum concret, zi de zi, tacit, de către fiecare actor care face la propriu educație: cel al modelării unei persoane capabile să evolueze, să răspundă convenabil la solicitările vremii, să se culturalizeze în raport cu o zonă de identitate dată, stabilă, dar și de zare de universalitate valorică, să fie implicat în treburile cetății, să se proiecteze într-un viitor mai bun.

Cât de importante considerați că sunt întâlnirile tinerilor și ce ar trebui să urmărească ele, care ar trebui să fie finalitatea lor?

Structurile asociative la nivel de tineret sunt necesare, chiar obligatorii, pentru învățarea socială, pentru bucuria inter-cunoașterii și coparticipării, pentru cimentarea unității comunitare de acum sau de mai târziu. Prețuiesc foarte mult întâlnirile tinerilor sub spectrul spiritualității religioase – de tipul ATOR-ului sau ASCOR-ului, cu toată pleiada de activități culturale, misionare, caritabile, civice, recreative, cu rol benefic atât pentru ei, cât și pentru diferite categorii de persoane. E un semn de normalitate și libertate, de implicare creativă, de ieșire la rampă a unei generații, de împlinire a unei misii specifice vârstei. Și de ce nu, un mediu în care se leagă prietenii pe viață, se pun temelii ale unor viitoare familii, se construiesc relații pe linie empatică, afectivă, motivațională.

Ce ați dori generației tinere de azi?

Să fie conectați la marile valori ale trecutului, să le reînvie și să le exemplifice necontenit prin fapte de viață, să fie conștienți că pentru unitate trebuie acționat pe mai departe în fiece zi, că nu există viitor fără trecut, că ce va fi mâine depinde cum valorizăm clipa de față.

Un îndemn pentru adolescenții și tinerii care, peste câtiva ani, se vor afla în pragul întemeierii unei familii.

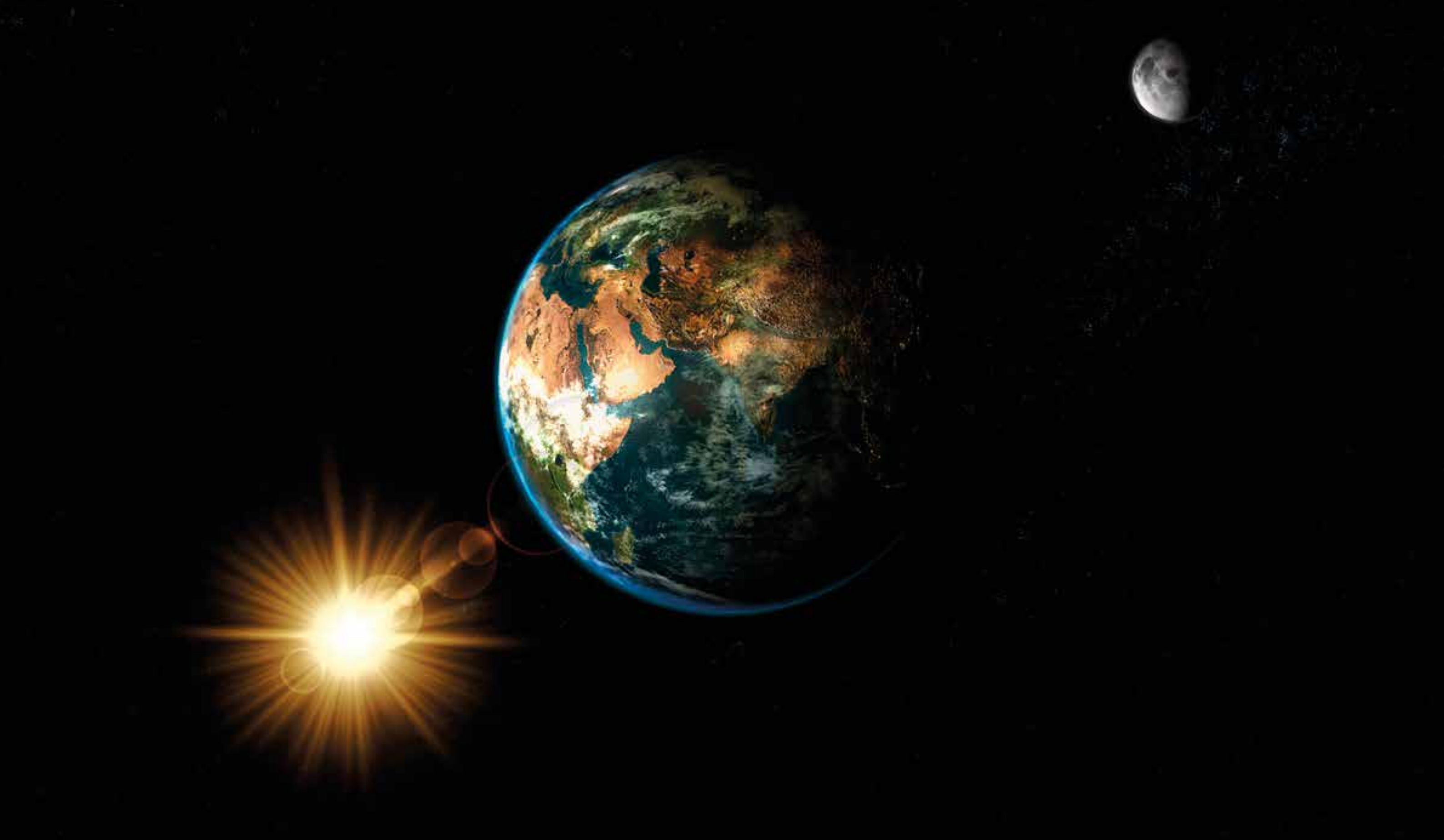
Adolescenții și tinerii să se bucure de avântul și frumusețea vârstei, să fie încrezători în viitorul lor, să și-l construiască tenace și responsabil, să fie generoși între ei și respectuoși față de antecesori, să își cultive pe mai departe spiritul și mintea, să țintească lucrul bine și la timp făcut!

Un sfat pentru cei care vor deveni educatori, învățători, profesori.

Să își aleagă acest drum dacă îl resimt ca o chemare, ca o vocație, ca o cale de împlinire prin dăruire și nu ca o simplă meserie, ceva ales la întâmplare sau din rațiuni ce nu țin de propriul acestui exercițiu. O astfel de vocație are o dimensiune aproape sacră, se aseamănă cu lucrarea preotului – desigur, altele fiind mijloacele, procedeele, țintele, cadrul de mișcare.

Un citat care vă place!

Revenim la Eminescu: „Caracterul unei școli bune e ca elevul să învețe în ea mai mult decât i se predă, mai mult decât știe însuși profesorul". ■

Oglindă Îți e Creația, Dumnezeule!

Nevoia de explicare a necunoscutului prin încercarea de a pătrunde misterul lumii în mod raţional, de a înţelege tainele lumii, face parte din căutarea omului după un sens al existenţei sale. Deşi mulţi au ales să nu strivească în vreun fel „corola de minuni a lumii", totuşi descifrarea tainelor universului a condus pe mulţi la o mai mare apropiere de taină şi, mai ales, de izvorul tainelor, care este Dumnezeu.

Detectiv de Dumnezeu

Cunoscut pentru seriile *The Case for…*, „detectivul" pe urmele Creatorului, jurnalistul american Lee Strobel, inițial ateu convins, mai apoi creștin auto-convins, pornește o investigație care se va dovedi pe cât de surprinzătoare, pe atât de revelatoare.

Filmul *The Case for a Creator*, ce mi-a servit drept inspirație, surprinde acest efort al jurnalistului de a intervieva diferiți oameni de știință, trecând prin filtrul tuturor domeniilor relevante teorii și experimente menite să întărească viziunile evoluționiste și naturaliste.

După ce trece în revistă teoria Universurilor paralele, din care află că un univers atât de „fin reglat" precum al nostru poate apărea doar dintr-o întâmplare, cu o șansă dintr-un număr foarte mare de încercări, Strobel lasă în urmă toată această „loterie cosmică", îndreptându-și privirea către planeta mamă.

„Când a făcut lumea, o Persoană S-a gândit la altă persoană" (Sfântul Maxim Mărturisitorul)

Legătura ce a uimit și a reprezentat un motiv de contemplare generală în istoria umanității este alinierea între **Soare – Pământ – Lună**. Pentru ca viața să fie posibilă pe Pământ,

trebuie îndepliniți mai mulți factori deodată. Mă voi limita să prezint doar șapte dintre aceștia:

1. *Localizarea în Zona Locuibilă Galactică* – Soarele nostru este la o distanță ideală față de centrul galactic; în orice alt loc ar fi, acesta ar fi expus la supernove sau la atracția găurilor negre;
2. *Distanță sigură față de steaua sa* – la o distanță medie de 149,6 milioane km față de Soare, Terra este păstrată necontenit în zona îngustă locuibilă a stelei sale. O diferență în plus sau în minus de 5% ar conduce fie la îngheț, fie la un efect intens de seră, neprimitor;
3. *Viteză de rotație corespunzătoare* – necesară pentru un timp rezonabil de 24 de ore zi-noapte, aceasta este o viteză corectă, echilibrată;
4. *Apă* – necesară în abundență și la temperaturi favorabile, apa trebuie să fie suficient de pură pentru a susține viața;
5. *Atmosferă cu o cantitate adecvată de oxigen* – dispunând de un raport perfect de gaze ce susțin viața, atmosfera ne protejează și de radiații sau de vântul solar;
6. *Masă potrivită a planetei* – influențând gravitatea, masa Pământului beneficiază de limite corespunzătoare pentru a păstra o atmosferă bogată în oxigen și a nu exercita o presiune zdrobitoare care ar face ca întreg pământul să fie acoperit de ocean;
7. *Satelit de nădejde* – necesară pentru viață, Luna stabilizează axa Pământului, contribuie la formarea mareelor ce au rol în vitalitatea ecosistemului marin; totodată, luna poate provoca eclipse totale de soare, care ajută la dezvoltarea astronomiei.

Când fiecare criteriu pe care planeta noastră îl îndeplinește este catalogat drept „esențial", „ideal" sau „favorabil", mai poate încă rămâne loc pentru o perspectivă de tip „par hasard"?

Născuți din Iubire

Nu putem căuta dovadă mai clară a originii creației decât in iubirea dumnezeiască. Ghid și mărturie găsim în cuvintele Psalmistului, căci „de la marginea cerului ieșirea Lui, și oprirea Lui până la marginea cerului; și nu este cine să se ascundă de căldura Lui" (Psalm 18, 7). Să nu ne fie deci adumbrire studiul lumii, căci din Iubire s-a ridicat și tot prin aceasta dăinuie de peste veacuri, chemați fiind și noi să luăm parte, după măsura ce ni s-a dat, la sporirea actului creator.

> „O, Doamne, de am fi avut noi inima Psalmistului și mintea lui Kepler ca să Te contemplăm pe Tine!" (Albert Einstein)

Există în lume o frumusețe care poate părea inutilă pentru legile fizice sau pentru pragmatismul tehnologic, însă acest lucru Îl arată pe Creator ca având un simț estetic extraordinar.

Dumnezeu, prin dragostea fără margini și arătată pretutindeni, ne cheamă să fim martori ai Frumosului Său, pe care unii au ales să îl reproducă, alții să îl vestească, iar alții să se minuneze înaintea lui, întrezărind în rânduiala-i pe Marele Rânduitor.■

Teodora Mosor,
Facultatea de Inginerie Aerospațială, București

Nu te teme, stau eu cu tine

Ieromonah Savvatey (Ageev)
Mănăstirea Sfântul Dimitrie din Tesalonic
Framingham, Massachusetts, SUA

În iunie 2017, în drum dinspre New York spre Massachusetts, am ațipit pe scaunul din dreapta șoferului. La un moment dat, șoferul a frânat brusc și neașteptat pentru a evita un accident. Centura de siguranță mi-a presat abdomenul și mi-a vătămat peretele abdominal și organele interne, dar eu n-am știut. Curând după acest incident, am plecat într-un pelerinaj în Rusia. Înainte de a pleca, m-am simțit foarte rău, slăbit și adesea mi-era sete. După ce am terminat pelerinajul, am mers să-mi văd părinții în Irkutsk.

Odată ajuns în Irkutsk, condiția mea a început să se deterioreze rapid. Abia

puteam să mă mișc și în seara de 28 iulie mi-am pierdut cunoștința în casa părinților mei – am avut ruptură de splină cu 50% pierdere de sânge. Am auzit o voce care îmi spunea să nu adorm, să mă ridic, să lupt cu slăbiciunea mea. Mi-am recăpătat cunoștința în ambulanță, unde mi se făcuse o injecție cu adrenalină în inimă. Doctorul de pe ambulanță mi-a spus că inima mi se oprise timp de un minut.

Înainte de operație, la spital, eram jumătate adormit, un întuneric adânc a căzut peste mine și am auzit un zgomot puternic de geamuri sparte. Din acel moment nu am știut ce s-a mai întâmplat. După operație, am avut dureri mari, timp în care mi-am pierdut cunoștința pentru mai multe ore sau chiar zile. Am trăit ceea ce se cheamă moarte clinică, ieșire din trup. M-am găsit într-un loc frumos, de fiecare dată același. După ce mă întorceam în trup, de fiecare dată simțeam o bucurie interioară adâncă și aveam o rugăciune curată plină de lacrimi, fără împrăștiere.

Când am fost afară din trup, m-am găsit într-un loc necunoscut, dar foarte frumos, ca o pădure. Nu era o sursă de lumină sau umbre, dar totul era plin de lumină și de înțelesuri și de cunoaștere. Câteodată lumina devenea atât de strălucitoare încât trebuia să-mi închid ochii. În timpul acestor trăiri afară din trup am vorbit cu monahii de acolo, care mi-au îngăduit să pun întrebări. Multe din întrebările mele erau personale, dar sunt câteva lucruri pe care pot să le împărtășesc. Am întrebat de ce a venit un așa necaz peste mine. Monahii m-au corectat, spunând că nu trebuie să întreb „de ce" s-a întâmplat așa ceva, ci „pentru ce scop?" Și răspunsul era: ca să înțeleg durerea altuia și să fiu mai îngăduitor cu ceilalți. O persoană care nu a simțit suferința poate doar să-și imagineze cum e suferința. Domnul nostru Iisus Hristos Însuși a cunoscut suferința fizică extremă după ce a fost trădat, arestat și răstignit, a pierdut o cantitate incredibilă de sânge și S-a sufocat. Nimeni nu L-a ajutat, pe când eu primeam multă asistență medicală. Potrivit călugărilor, boala mea a fost îngăduită pentru iluminarea mea, pentru a mă învăța. Era necesar pentru mine să trec prin încercarea durerii pentru a înțelege mai bine jertfa și dragostea Domnului nostru față de creația Sa – omul. Și, bineînțeles, pentru ca eu să fiu mai atent la suferința și durerea aproapelui. Durerea curăță omul și-l învață smerenia.

*

După operație, care a fost reușită, am fost transferat în salonul post-operator. În a doua zi de ședere a mea acolo, s-au întâmplat următoarele. Pe la orele 23.00 am simțit o răceală puternică, apoi febră, și am început să mă sufoc – aveam pneumonie bilaterală. Nu eram în stare să vorbesc și nici măcar să strig după ajutor. Deodată, un preot în rasă gri a intrat în cameră. I-am văzut doar silueta. S-a așezat la picioarele mele pe patul de spital, mi-a luat mâna și mi-a zis: „Nu te teme, stau eu cu tine." A vorbit cu mine toată noaptea. Era Sfântul Ioan de Shanghai și San Francisco (Maximovici)!

Conversația mea cu Sfântul Ioan a fost una personală. Mi-a dat de înțeles că ar trebui să fiu mai blând și delicat; că trebuie să nu mă mai implic în controversele și polemicile legate de aspecte teologice și duhovnicești contemporane; că trebuie să renunț la toate rețelele de socializare și să încetez să-mi mai demonstrez punctele de vedere față de oponenți. Un călugăr nu ar trebui să se certe, să condamne, să se îndreptățească pe sine și să se auto-compătimească, ci să se roage permanent – nu numai pentru cei apropiați ai lui, ci și pentru cei care sunt împotriva noastră. În acea seară am fost într-o stare extrem de rea, dar trupul meu, deși slăbit de operație și de pierderea sângelui și a organelor, cu rugăciunile Sfântului Ioan, a depășit această condiție – Sfântul Ioan pur și simplu nu m-a lăsat să trec în cealaltă lume. Fără ajutorul lui Vlădica, acea noapte ar fi putut fi ultima pentru mine pe pământ. Doctorii care au venit la patul meu dimineața nu puteau să creadă cum am supraviețuit într-o stare așa de gravă timp de 8 ore fără intervenția lor. ■

O legătură unică între copil și mamă

Apariția unui copil schimbă pentru totdeauna viața unei femei și, indiferent dacă acesta se naște sau nu, existența lui pe lume și prezența sa în corpul mamei nu pot fi uitate, șterse sau negate. Femeia își va purta întotdeauna copilul în suflet, iar studiile dovedesc chiar și prezența celulelor acestuia în organismul mamei, timp de câteva decenii după ce femeia a născut, a avortat sau a pierdut sarcina.

Acest fenomen se numește microhimerism și se caracterizează prin existența în corpul unui individ, ce joacă rolul de „gazdă", a unui număr mic de celule provenite de la un alt individ, distincte din punct de vedere genetic. La om, microhimerismul poate fi natural, realizat prin transfer de celule în timpul sarcinii, sau artificial, realizat prin transfuzii sanguine sau transplant de țesut sau de organ.

Încă de la momentul concepției, când are loc fertilizarea ovulului de către spermatozoid, în pântecul mamei trăiește și se dezvoltă un organism unic din punct de vedere genetic. Acesta trece prin mai multe stadii de dezvoltare, de la zigot la blastocist, la embrion și, mai târziu, la făt.

În cazul oamenilor, microhimerismul natural se realizează cel mai des prin transferul celulelor fetale de la copil la mamă, în timpul perioadei gestaționale. Aceste celule pot persista în corpul mamei timp de câteva decenii, fiind stocate în organe precum creierul, pielea, rinichii, ficatul sau

inima. De asemenea, ele pot fi transmise chiar și următorilor descendenți ai mamei, aceștia devenind purtători ai celulelor provenite de la frații lor mai mari. Transferul de celule microhimerice se poate realiza și în sens invers, de la mamă la făt, studiile indicând faptul că acesta poate purta celulele mamei până în perioada adultă.

În prezent, nu se cunosc cu certitudine mecanismul de acțiune al celulelor microhimerice și rolul pe care îl îndeplinesc în organismul mamei, acest fapt determinând o creștere a numărului de studii ce privesc aceste aspecte. Microhimerismul reprezintă un subiect de real interes pentru cercetători deoarece existența celulelor microhimerice în organismul mamei a fost corelată, în timp, cu scăderea riscului de apariție a tumorilor și cu un grad ridicat de vindecare a acestora, aceste celule dovedindu-și efectele benefice asupra sănătății mamei. De asemenea, celulele microhimerice prezintă interes și pentru posibilele efecte pe care le pot avea asupra sistemului imunitar, organismul „gazdă" identificându-le ca fiind „celule străine".

Numărul și tipul de celule microhimerice transferate variază de la un caz la altul, în funcție de modalitatea în care s-a terminat sarcina, prin naștere, avort sau avort spontan, uneori existând posibilitatea ca aceste celule să nu fie detectate deloc în corpul femeii.

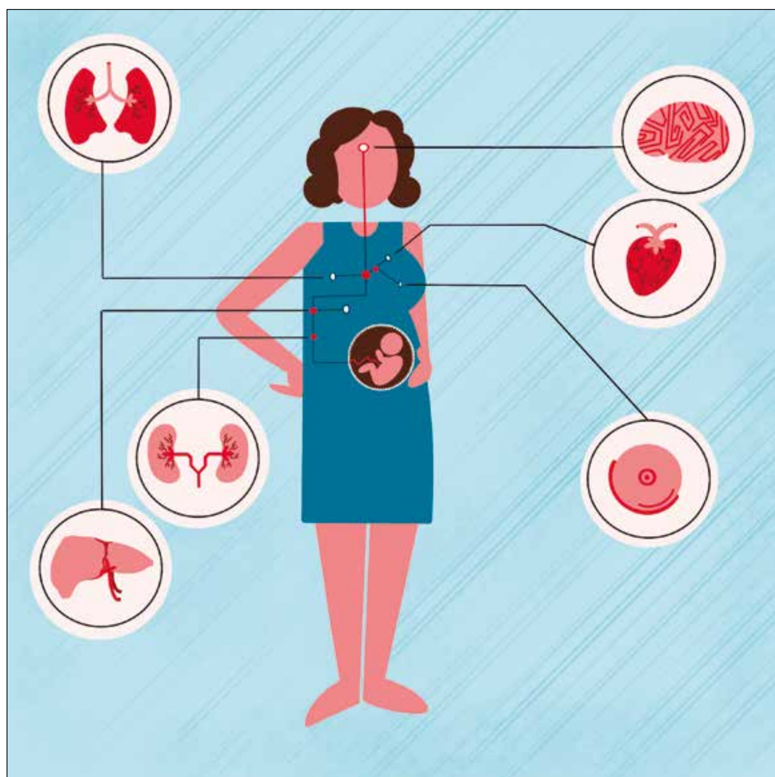
Prezența celulelor microhimerice în corpul mamei arată legătura strânsă pe care aceasta o are cu copilul său, indiferent dacă a ales să îl nască sau nu. Chiar și dacă femeia alege să avorteze, celule provenite de la acel copil vor rămâne timp îndelungat în corpul ei, putând fi transmise viitorilor ei copii și generațiilor următoare.

De multe ori, când o femeie se confruntă cu o criză de sarcină, aceasta simte că avortul este soluția universală pentru a schimba lucrurile, pentru a le face să fie ca înainte. Din cauza fricii, avortul poate să pară o rezolvare a problemelor, însă, în realitate, avortul doar va crea altele noi. În urma unui avort, femeile au un risc crescut de a dezvolta adicții pentru substanțe nocive sau de a se confrunta cu afecțiuni psihice cum ar fi anxietatea sau depresia.

Existența unui copil pe lume și în viața mamei sale nu poate fi ștearsă prin avort, amintirea lui rămânând vie în sufletul și corpul acesteia. O femeie devine mamă de la momentul concepției, iar avortul nu îi poate lua acesteia calitatea de mamă, dovada existenței copilului în viața sa fiind chiar celulele microhimerice ce rămân stocate în organele ei timp de mai multe decenii.

Femeile care se confruntă cu o criză de sarcină au nevoie de sprijin, au nevoie ca cineva să le fie alături pentru a le ajuta să vadă mai departe de frica ce le determină să creadă că avortul este singura lor opțiune. Criza de sarcină poate să apară oriunde, iar aceste femei au nevoie de ajutorul nostru, al tuturor, pentru a le da puterea necesară de a face alegerea corectă și de a se putea bucura de viața copiilor lor. ■

Anca Mihai

Rolul Bisericii în Siria de astăzi

Arhim. Meletie Shattahi

Arhim. Meletie Shattahi

Deși Siria are bogate resurse de petrol, totuși, țara se află în criză economică. Și aceasta pentru că toate izvoarele de petrol sunt controlate de alții, chiar dacă războiul militar s-a terminat. Nu avem curent decât 3–4 ore pe zi, deci situația nu este foarte ușoară.

De când a început războiul, Biserica a jucat un rol foarte important, și nu oricare biserică, ci Biserica Ortodoxă. Ea este cea mai importantă instituție care i-a ajutat pe toți oamenii, indiferent de credința lor.

Acum două luni am fost la Ministerul de Afaceri și o doamnă mi-a zis că dacă Biserica Ortodoxă ar înceta activitatea ei filantropică, economia ar scădea la zero. Spre exemplu, numărul direct al beneficiarilor care s-au folosit de ajutorul Bisericii în Siria, anul trecut, a fost de 3.600.000. Nu toți sunt creștini, printre ei aflându-se și musulmani. Contribuția Bisericii pentru activitățile sociale de anul trecut a fost mai mare decât bugetul Siriei. Vorbim de mai mult de 30 de milioane de dolari, proveniți din ajutoare internaționale, de la ONG-uri și de la diaspora siriană. Pentru Siria, suma este foarte mare.

Biserica s-a implicat în reparația caselor celor care au fost scoși din căminele lor, oferind porții de mâncare, consiliere psihologică, sprijin duhovnicesc și nu numai atât. 2.400 de voluntari sunt implicați în această lucrare.

Aceasta este misiunea noastră, aceasta este Ortodoxia din Siria. Biserica Ortodoxă este foarte bine primită în orice parte din țară, chiar acolo unde nu sunt creștini. Cunoscând lucrarea Bisericii, oamenii au foarte mare încredere. De fapt, Biserica vede în fiecare om fața lui

Hristos. Aceasta este cea mai mare mărturisire a Bisericii noastre. De aceea, dacă legea ar îngădui ca un musulman să treacă la creștinism, cred că jumătate din populația Siriei ar trece la creștinism. Dar, din păcate, legea nu permite. Sunt mulți care se botează, dar în ascuns. Dacă un creștin trece la islam nu este nicio problemă; își poate schimba actele foarte ușor. Dar invers, nu se poate.

Cea mai mare minune pentru noi, sirienii, este să ne trezim dimineața, să fim încă în viață. Mulți mă întreabă care este situația cu pandemia în Siria. Eu le răspund că întrebarea aceasta nici nu se pune, pentru că noi avem provocări mult mai importante decât pandemia. Oamenii nu au bani să cumpere hrană și medicamente.

Dar cu toate acestea, slavă Domnului, bisericile sunt pline. Oamenii au mai mare nădejde în Dumnezeu. Din păcate, mulți dintre creștini fie au fost uciși, fie au plecat din țară. Se spune că în jur de 1.200.000 de sirieni au fost uciși în timpul războiului, dintre care 40.000 erau creștini. Majoritatea au murit tocmai pentru că erau creștini. Mulți au plecat în alte părți ale lumii, în special în Canada, Australia și Germania. Efectul este depopularea Siriei, și, din păcate, statul nu se îngrijește de creștini și nu își dă seama cât de important este ca Biserica să rămână vie.

Spre exemplu, în Alep, înainte de război erau în jur de 35.000 de familii creștine, iar acum au rămas mai puțin de 3.000. Totuși, Biserica Ortodoxă este cea mai mare Biserică în Siria, după cum a fost și înainte, iar numărul total de creștini e aproximativ 1.200.000, adică în jur de 5% din populația țării. Dintre aceștia, aproape un milion sunt ortodocși.

Sunt multe cazuri în care știm cu certitudine că oamenii au fost omorâți pentru credința lor. De exemplu, când teroriștii au intrat în Maaloula, au dat foc mănăstirii și au omorât 12 bărbați pentru că erau creștini. Maaloula este satul unde se mai vorbește limba aramaică, limba vorbită de Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Alt sat a fost atacat de teroriști pentru că se știa că acolo locuiesc doar creștini. În acea zi, 40–50 dintre ei au primit cununa muceniciei. Și la Alep au fost uciși mulți creștini. Dar au fost și zone în care musulmanii i-au ajutat pe creștini să scape, ascunzându-i în casele lor.

În Siria sunt în jur de 20 de mănăstiri. Cea mai mare mănăstire are 25 de viețuitori. În general, obștile din mănăstiri sunt formate din 6–7 viețuitori.

Din păcate, acum se dezvoltă mai repede sectele, în special protestanții. Primind ajutoare materiale din America, îi cumpără în special pe creștini și îi atrag cu bani și cu alte foloase materiale, pentru că printre musulmani nu au voie să propovăduiască învățăturile lor protestante.

Un lucru înălțător este prezența numeroasă a tinerilor în biserică. Pentru a sprijini misiunea în rândul tinerilor, Biserica a organizat mai mult activități. Una dintre ele este Școala de Duminică, unde copiii învață nu numia despre Hristos, dar și despre problemele sociale din Siria.

Eu cred că cea mai mare minune este faptul că mai sunt creștini în Siria. ■

Mănăstire românească în America de douăzeci de ani

Protos. Ieremia B.

Mănăstirea „Sfântul Dimitrie cel Nou" din Middletown, statul New York, a fost ridicată având la temelie truda nesfârșită și năzuința unor oameni deosebiți de a oferi „prinos bine plăcut" Domnului. Totodată, acest lăcaș de cult reprezintă și aducerea unui colț de Românie mai aproape de cei plecați în America, prin cea mai sfântă și mai puternică legătură, credința ortodoxă.

Istoria mănăstirii este legată de Dumitru Minciu din Tulcea, care venind în New York la finalul veacului trecut, a cumpărat în Mount Hope 42 de acri de pământ. Acesta a devenit ulterior fiu duhovnicesc al părintelui Arhimandrit Mitrofor Vasile Vasilache, paroh al Bisericii Sfântul Nicolae din New York. Spre finalul vieții, Dumitru Minciu a hotărât să își lase prin testament toată averea Parohiei Sfântul Nicolae. Hotărârii lui, părintele său duhovnic a adăugat și binecuvântarea de a face pe proprietatea din Mount Hope o mănăstire românească. Din 2001, alături de alți fii duhovnicești, părintele Vasile amenajează în casa din Mount Hope un paraclis cu hramul „Sfântul Dimitrie Basarabov", o trapeză, o bibliotecă și chilii pentru călugări. Lucrările au fost binecuvântate de Arhiepiscopul Victorin Ursache, care a vizitat proprietatea de câteva ori și a sfințit paraclisul. Pe 27 octombrie 2001 se săvârșesc pentru prima dată Aghiazma și Sfânta Liturghie.

Arhiep. Victorin Ursache și Arhim. Vasile Vasilache

În anul 2003 trece la cele veșnice părintele Vasile Vasilache și donează prin testament agoniseala sa de o viață, cu dorința de a se construi biserica mănăstirii. Acest lucru s-a realizat cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Nicolae Condrea, Mitropolit Ortodox român al celor două Americi.

În 2006, viața monahală a mănăstirii este reorganizată prin venirea a doi monahi de la Mănăstirea Bistrița-Neamț. Biserica a fost construită, pictată și sfințită între anii 2007–2016. Pe 15 iunie 2011, rămășițele pământești ale părintelui Vasile Vasilache au fost strămutate la mănăstirea pe care a ctitorit-o.

În anul 2020, cu binecuvântarea părintelui Arhimandrit Melchisedec, starețul Mănăstirii Putna, a vrednicului de pomenire Arhiepiscop Pimen și a Înaltpreasfințitului Părinte Calinic, noul Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, a început o nouă etapă în viața mănăstirii prin transferarea părintelui Protosinghel Ieremia Berbec și a altor monahi de la Mănăstirea Putna. În viitor se dorește construirea unei porți de lemn în stil maramureșean și a unui pavilion cu altar de vară pentru săvârșirea slujbelor la evenimentele mari.

La mănăstire se păstrează un veșmânt cu care au fost îmbrăcate sfintele moaște ale Sfântului Dimitrie cel Nou, un veșmânt albastru brodat care a acoperit pentru o perioadă de timp sfintele moaște ale Sfintei Cuvioase Parascheva de la Iași și o bucățică din sfintele moaște ale Sfântului Ioan Maximovici. ■

Mănăstirea Solca – o ctitorie istorică reînființată

Protos. Elefterie I.

Mănăstirea Solca a fost construită între anii 1612 și 1622 de domnul Ștefan Tomșa al II-lea al Moldovei. Domnul a înzestrat mănăstirea cu odoare, veșminte și cărți de cult necesare pentru biserică, dar și cu sate, mori și vii, pentru a acoperi nevoile ei economice. Primul stareț atestat al obștii de călugări este Pangratie (1615–1625).

Biserica mănăstirii este construită în stil moldovenesc, cu elemente gotice și bizantine, în plan treflat, și este una din cele mai zvelte mănăstiri din Moldova medievală, având 36 metri înălțime până în vârful turlei, fiind depășită doar de Dragomirna (42 metri).

Domnul Ștefan Tomșa a gândit biserica mănăstirii Solca drept necropolă voievodală, dar nu a mai apucat să fie înmormântat aici, deoarece a fost mazilit din domnie la 1623 și a murit pe malurile Bosforului. Totuși, în biserică găsim piatra de mormânt a Saftei, fiică de mare boier (†1683), și cea a lui Andrei Abaza, vornic (†1707), posibili binefăcători ai locașului.

Domnii Miron Barnovschi și Vasile Lupu au făcut și ei danii mănăstirii.

Ultima perioadă de înflorire a Mănăstirii Solca a fost sub conducerea arhimandritului Vartolomei Mazereanu (1768–1774), care mai înainte fusese stareț la Mănăstirea Putna. El a scris „Condica Mănăstirii Solca”, a întocmit un „Letopiseț al Moldovei” și a condus o școală duhovnicească pentru pregătirea monahilor și a preoților.

La 1775, Imperiul Habsburgic a ocupat Bucovina, și, la scurtă vreme, a desființat toate mănăstirile, lăsând deschise doar Putna, Sucevița și Dragomirna.

La 29 aprilie 1785, Mănăstirea Solca a fost și ea închisă, cei 11 călugări au fost alungați, iar chiliile de lemn au devenit locuințe pentru angajații depozitului de sare. O parte din patrimoniul mănăstirii – cărțile, veșmintele, odoarele – a fost trimis la Mănăstirile Putna, Sucevița, Dragomirna și Sfântul Ioan de la Suceava, iar altă parte s-a pierdut.

Mănăstirea Solca a fost transformată în biserică parohială și cu acest regim a funcționat până în noiembrie 2020, când Permanența Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților a hotărât redeschiderea ctitoriei istorice a domnului Ștefan Tomșa. Este o reparare a unei nedreptăți istorice făcută Mănăstirii Solca, dar și o responsabilitate față de ctitorii ei și față de patrimoniul religios și cultural al Bucovinei.

La 11 ianuarie 2021, Sinodul Mitropoliei Moldovei și Bucovinei a binecuvântat redeschiderea Mănăstirii Solca, după 236 de ani, iar primul stareț după reînființare este părintele protosinghel Elefterie Ionesie, cu metania din Mănăstirea Putna. Împreună cu credincioșii orașului Solca și cu sprijinul autorităților locale, se dorește refacerea complexului monahal al Mănăstirii Solca și înființarea unui muzeu mănăstiresc, în care să se adune și să se păstreze vechile odoare risipite ale Solcăi. Este o datorie morală și spirituală care cade pe umerii noștri, ai creștinilor ortodocși din Bucovina.

Mănăstirea Solca este inclusă pe lista monumentelor istorice de categoria A din județul Suceava (de importanță națională și universală). ■

IPS Pimen – un an de la trecerea la cele veşnice

Volumul *In Memoriam – Un an de la strămutarea la cele veșnice a Înaltpreasfințitului Părinte Pimen* –, coordonat de Departamentul Exarhat al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, sub privirea atentă a părintelui Arhim. Melchisedec Velnic, stareț al Mănăstirii Putna și exarh al mănăstirilor, și editat pentru a marca împlinirea unui an de la strămutarea la cele veșnice a arhipăstorului Bucovinei, este structurat în cinci capitole: 1. Părinte al Bucovinei; 2. „Ales-am bărbat după inima Mea"; 3. În mijlocul dulcii Bucovine și al oamenilor ei; 4. Fereastră spre Dumnezeu, fereastră spre oameni; și 5. Mutarea păstorului la locașurile de veci. În paginile acestui volum, cititorul află gândurile așternute în scris și susținute de imagini ale unor ierarhi, preoți și protopopi, monahi și monahii, profesori și scriitori care, cu noblețea lor sufletească, reconstituie în cuvinte elogioase viața și activitatea Părintelui Arhiepiscop Pimen, dispusă pe un interval de mai bine de jumătate de secol, fie în calitate de ghid, egumen ori stareț al Mănăstirii Putna, fie ca stareț al Mănăstirii Sfântul Ioan cel Nou din Suceava, fie ca episcop-vicar, cu titulatura *Suceveanul*, ori ca Arhiepiscop pentru aproape trei decenii.

Când te afli în fața unui astfel de demers, mai întâi se cuvine să-I mulțumești lui Dumnezeu că, din fericire, într-o lume atât de grăbită spre nicăieri, încă se mai găsesc oameni de bun simț care nu uită numele și trudnicia celor care, de-a lungul istoriei, au contribuit jertfelnic la lucrarea Bisericii.

Părintele Arhiepiscop Pimen s-a străduit în toată viața să îmbine în mod armonios cele ale Martei cu cele ale Mariei, smerenia și rugăciunea cu osteneala întru slujirea aproapelui, postul și scumpătatea cuvintelor cu destoinicia administrativă, milostenia și mărinimia cu dreptatea și cuvântul de îndreptare, înțelepciunea lucrătoare și roditoare cu iubirea de neam, de țară și Biserică. ■

Fragmente din *Cuvântul înainte* semnat de Înaltpreasfințitul Părinte Calinic, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților

Glasul tinerilor

Ce consideri că este chemată să facă generația studenților de azi pentru a fi mai uniți și pentru a-și (re)construi țara în care orice român și-ar dori să trăiască?

Jertfa strămoșilor noștri de pe câmpurile de luptă este motivul pentru care generația studenților de astăzi este chemată să-și apere și să mărturisească credința în Dumnezeu, chiar cu prețul vieții în caz de nevoie, să-și arate dragostea față de neam prin promovarea costumului și cântecului popular românesc, dar și prin menținerea sentimentului de unitate a poporului român, așa cum în 1871, gândirea și simțirea studenților de atunci era îndreptată spre unire, spre pace, spre unitate. Românii aflați în diaspora ar trebui să aibă sentiment de apartenență la un popor. Distanța nu schimbă faptul că rădăcinile acestora sunt acasă, în România. Rugăciunea ne unește pe toți românii înaintea lui Dumnezeu, pe cei din țară și pe cei din afara ei.

Georgiana Marin,
Facultatea de Teologie Ortodoxă – Asistență Socială, Iași

Pentru generația noastră cred că prioritară ar fi unirea pe plan social, cultural și spiritual, decât pe plan teritorial. Firește că pentru această făurire este necesară cunoașterea istoriei, un simțământ patriotic, dragostea pentru limba, credința și cultura noastră, și nu în ultimul rând, respect pentru înaintașii noștri. De aceea, generația de astăzi este chemată să

trezească în tineri conștiința națională, istorică și culturală, făcându-i pe aceștia conștienți de idealul pe care l-au avut înaintașii noștri și pe care fiecare dintre noi suntem chemați să-l ducem mai departe. Primii trei pași pentru unitate și (re)construirea țării ar fi: conștientizarea, informarea și acționarea. Prin acestea arătăm că ne pasă, că ne dorim să fim mai uniți și să trăim mai armonios unii cu alții.

Emilia Ciobanu,
Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Iași

Nimic persistent în timp nu se poate construi pe ceva care nu are un fundament puternic. Generația din 1871 a avut un ideal. Înaintașii au construit pe temelia credinței strămoșești și au investit în educație și cultură. Și-au dat seama că aici este adevărata miză. Generația de astăzi este chemată să redescopere miza lucrurilor pe care le face, dar și modalitatea prin care poate ieși din înșelăciunea confortului. Generația de astăzi este chemată să-și asume conștiința de sine, cunoscând de unde venim și încotro ne îndreptăm.

Iulian Tomeac,
Facultatea de Teologie Ortodoxă, Iași

În 1871, din dorința românilor pentru o țară a lor, a luat ființă la Putna Prima Serbare a Românilor de Pretutindeni, realizată prin implicarea directă a studenților cu nume răsunătoare peste ani. Idealul lor le-a fost insuflat în mod special de către profesori, familie și Biserică. Astăzi nu mai avem o unitate în gândire. Tinerii nu se mai raportează la adevăratele modele, iar gândirea și simțirea lor devin tot mai materialiste. Noi, generația studenților de astăzi, trebuie să conștientizăm într-o mai mare măsură chemarea noastră de a schimba lucrurile în bine și să avem inițiativă. Avem modelele, forța și entuziasmul necesar, dar ceea ce consider că ne lipsește este această bază insuficient de consolidată față de cea a vechii generații, unde Biserica, familia și profesorii formau adevărați stâlpi de susținere ai gândirii. Românii din străinătate ar trebui ghidați spre sentimentul de apartenență la valorile spirituale și tradiționale românești. Ei au nevoie să cunoască alți români, formând mici comunități în care să poată păstra legăturile cu România, cu tradițiile și cu Biserica.

Mihaela Ariton,
master Bioingineria Reabilitării, Iași

Mereu am crezut că în trecut sentimentul național de unitate era cultivat mult mai puternic, din familie și până la finalizarea studiilor din ciclurile superioare de învățământ, părinții și statul având o mai mare preocupare în formarea acestui fior patriotic. În condițiile în care există un stat independent românesc pe malul stâng al Prutului, Basarabia, care își poate decide viitorul, cred că eforturile tinerilor români de pe ambele maluri ale fluviului ar trebui să fie concentrate, alături de eforturile bilaterale statale, spre proiectul final al reunificării. Elemente precum limba, portul național, credința, arhitectura, tradițiile, culorile drapelului, personalitățile istorice sunt și au fost mereu identice, iar contextul istoric actual este mult mai favorabil reunificării decât în trecut. Un alt scop la care consider că sunt chemați studenții este lectura. Un popor care nu citește, nu-și cercetează istoria și credința, își uită rădăcinile, este vulnerabil, nu se mai simte închegat în jurul acelorași valori. Atracția mediului virtual înlocuiește educația și insuflă valori și dorințe străine sufletului nostru. Ajungem să ne simțim lipsiți de idealuri și străini în propria țară. Lectura o văd ca pe un mijloc rapid și eficient de reconectare la realitate și de menținere a sănătății mintale. Românii din afara granițelor cunosc ce înseamnă dorul de țară, de limbă și de Biserică. Este dureros când auzim că frații noștri nu se înțeleg, se evită în străinătate sau au un sentiment de inferioritate pentru că sunt români. O soluție la acest zbucium cred că ar fi cultivarea valorilor naționale în cadrul familiilor și al comunităților din care fac parte. Creșterea copiilor în acest duh cred că ar aduce un sentiment de normalitate și firesc pentru părinți. Sentimentul de inferioritate al unor români din diaspora față de cetățenii acelor țări provine și din lipsa de cunoaștere a propriei istorii. Toate popoarele au propriile străluciri și virtuți, iar noi ar trebui să le descoperim și să le prețuim în primul rând pe ale noastre.

Petru Juravlea, Jurist, 26 ani

Cred că generația studenților de astăzi este chemată să-și asume o atitudine civică mai curajoasă, să fie de partea adevărului, a lui Dumnezeu, și să aibă conștiința că trăind doar pe orizontala lumii nu se poate face nimic. Cred că este necesar să fim mai uniți ca niciodată împotriva imoralității și ideologiilor care acaparează perfid lumea aceasta, dar unitatea dintre noi nu se va putea produce dacă nu ne vom apropia mai mult de Dumnezeu și nu vom cere de la El discernământ, înțelepciune și putere pentru a ne ridica la înălțimea vremii pe care o trăim. Schimbarea ar trebui să pornească de la fiecare persoană în parte. Să avem conștiința că slujirea lui Dumnezeu și a neamului nostru sunt

fapte de la care nu ne putem sustrage. Din jertfa fiecăruia dintre noi se poate naște unitatea.

Cristiana Popa,
Facultatea de Medicină, Iași

Generația noastră, a studenților din 2021, este chemată să-și unească sufletul și inima pentru a fi părtașă la definirea idealului unității naționale, purtând în suflete aceeași speranță ca studenții din 1871, că într-o zi, România își va aduna toți copiii acasă. Datoria noastră se rezumă la a conștientiza misiunea importantă ce ni s-a acordat, aceea de a duce mai departe dragostea de neam, de țară, avându-i drept model pe înaintașii noștri. Suntem chemați să fim generațiilor viitoare exemplu de iubire, dăruire, curaj, demnitate și, mai presus de toate, exemplu de credință.

Bianca Gabriela Roman,
Facultatea de Științe ale Educației, Suceava

Nu ar fi în firea lucrurilor să nu avem în inimi aceleași simțăminte ca studenții din 1871, însă nu oglindite, ci reînnoite, pline de o nouă forță creatoare. Cum să nu avem aceleași simțiri dacă avem aceeași mumă?

Generația studenților de azi ar trebui să facă o cosmogonie! Să refacă ceea ce străbunii au fost încredințați că trebuie să facă și anume: să-și întoarcă fața către Dumnezeu și unde or vedea lumină, pe acolo să umble și să trezească conștiința fratelui, în caz că acesta nu ia aminte la cele sfinte, însă nu cu mustrare, ci prin iubire. Atunci, cel de lângă el cu siguranță nu va tăgădui Binele. Cuvintele lui Eminescu adresate camaradului său, Ioan Slavici, în seara serbării de la Putna: „Acela ce vrea să facă ceva nu discută, ci lucrează”, ne îndeamnă să ieșim din recile tenebre ale indiferenței și să împlinim o dorință a tuturor românilor pentru țara noastră: „La trecutu-ți mare, mare viitor!” Nu vom putea niciodată să ne croim drum prin viață, doar privind peste gard. Suntem chemați să ne aflăm propria cale, purtând în noi respectul cuvenit înaintașilor care s-au jertfit pe acest pământ. Numai astfel vom puteam contribui la înomenirea noastră și a celor din jur.

Anul 2021 omagiază pastorația românilor diasporeni și nu ar trebui ca noi, cei rămași în brațele țării noastre, să-i înstrăinăm prin faptele noastre, ci să-i aducem cât mai aproape prin comportamentul și prin asentimentul nostru de confrați. Cred că românii din diaspora ar trebui să înțeleagă și să simtă că Biserica le este mamă dincolo de micimi omenești, de timp sau de hotar. Că țara e locul în care părinții, numărându-și, încet, cele din urmă bătăi ale inimii, trag nădejdea unei continue revederi cu fiii lor, cei plecați peste graniță. Mulți dintre copiii rămași acasă visează la ziua în care își vor putea întinde din nou brațele spre grumajii aplecați de atâta trudă ai părinților. Nu banii le vindecă rana unei copilării refuzate, ci dorința de a face din distanță apropiere. O vorbă populară spune: „Românul, când se trezește, se uită spre soare și lumina pe care o cuprinde cu ochii o împrăștie în lume”. Cei din diaspora trebuie să-și mențină demnitatea de român prin mai strânsa legătură cu țara și cu Biserica.

Mădălina Țapu,
Facultatea de Compoziție și Studii Muzicale Teoretice, Iași

Fântâna Albă.
80 de ani de la masacru

1 aprilie este Ziua națională de cinstire a memoriei românilor victime ale masacrelor de la Fântâna Albă și din alte zone, ale deportărilor, ale foametei și altor forme de represiune ale regimului totalitar sovietic împotriva românilor ținutul Herța, nordul Bucovinei și întreaga Basarabie.

Cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Calinic, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, pe 1 aprilie 2021, la Portalul Memorial Golgota Neamului – „Fântâna Albă" de la Mănăstirea Putna, a avut loc o comemorare cu prilejul împlinirii a 80 de ani de la masacrul săvârșit la Fântâna Albă.

Toate clopotele Bucovinei istorice au bătut în același timp, jelind moartea celor secerați de gloanțele sovietice la Fântâna Albă în 1941 și dând semnal de pioasă aducere aminte a jertfei lor.

În fața Memorialului Golgota Neamului, tinerii din Bucovina și liceenii din grupul „Ai lui Ștefan, noi oșteni", de la Liceul Tehnologic „Ion Nistor" Vicovu de Sus, au dat glas simțămintelor de dragoste pentru glia străbună și prețuire pentru cei ce au murit apărând-o.

Preasfințitul Părinte Damaschin Dorneanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, care a oficiat slujba parastasului pentru românii căzuți la Fântâna Albă, a îndemnat la neuitare: „A fost nedrept și nedemn ca din cei 80 de ani de la masacrul de la Fântâna Albă, 50 de ani să fie ani de tăcere. Jumătate de veac s-a dorit a se trece totul sub uitare. Au mai scris gazetele din Bucovina în primii ani de după 1941, au jelit în doină și versuri rapsozii și poeții, dar, „oficial", nici până acum la nivel de stat nimeni nu și-a recunoscut vinovăția pentru cele întâmplate în acea primăvară și în lunile și anii care au urmat. Dimpotrivă, chiar în zilele acestea unii încearcă să schimbe istoria și să prezinte, în mod voit și malițios, cele petrecute acum 80 de ani într-o nouă perspectivă, nu numai diferită, ci chiar opusă

evenimentelor reale. Și totuși... Oamenii locului, urmașii victimelor sau supraviețuitorii cei puțini din cele peste 3000 de persoane angajate în drumul spre România nu au uitat. Puținele semne de viață ale memoriei au așteptat, răbdătoare, până când tăcerea s-a transformat în clopot. Și sunetul acesta a pornit din marginea pădurii de la Fântâna Albă și s-a auzit până aici, la Putna, unde a zămislit acest loc de memorie. Loc de neuitare. Loc de condamnare a celor 50 de ani de tăcere. Loc de răscumpărare a fricii și a lașității".

Alexandrina Cernov, membru de onoare al Academiei Române, a relatat cum a avut loc prima comemorare a românilor masacrați la Fântâna Albă: „În anul 1991, când se împlineau 50 de ani de la masacru, proaspăt înființata Societate „Mihai Eminescu" și Societatea „Golgota" au organizat prima pomenire a martirilor de la Fântâna Albă, cu foarte mari greutăți și amenințări. S-a estimat că au participat la acest eveniment peste 12.000 de oameni. Au venit foarte mulți din Rădăuți, din județul Suceava, din toată România. Au venit rude ale celor masacrați la Fântâna Albă, unii care au scăpat și au reușit să treacă atunci frontiera. În felul acesta, s-a început pomenirea celor masacrați în fiecare an. Și cu toate că în fiecare an suntem din ce în ce mai puțini, totuși îi pomenim pe cei masacrați".

Dorin Popescu, fost vice-consul al României la Cernăuți, a rostit o emoționantă și înflăcărată alocuțiune despre țara în care trăim și despre țara spre care au pornit în 1 aprilie 1941 românii de pe Valea Siretului: „Căutăm în fiecare zi cea mai frumoasă dintre Româniile posibile. Știm că nu trăim în ea. O căutăm – în noi, în prieteni, în familie, în cărțile citite, în cântecele patriotice, în trecut, în figurile de eroi și de voievozi. Eu am găsit, am văzut, am înțeles unde anume poate fi găsită ea. Cea mai frumoasă dintre Româniile posibile este cea pe care o văd, în secundele dinainte de moarte, cei care se hotărăsc să moară pentru ea. De regulă, lucrul acesta se întâmplă pe câmpul de luptă. Când nu se întâmplă, însă, pe câmpul de luptă, se întâmplă în locuri sacre precum Varnița – Fântâna Albă. Fără să fi fost vreun câmp de luptă, mii de români au decis că țara pe care o iubesc se numește România, că au fost despărțiți samavolnic de ea și că această țară este atât de frumoasă, încât merită să moară pentru ea. Iar astăzi vorbim de câteva mii de români la Varnița – Fântâna Albă, care, în urmă cu 80 de ani, asta au hotărât: să vadă cea mai frumoasă țară dintre toate cele posibile. Când nu pot ajunge la Fântâna Albă, vin aici, la Putna, și mă răcoresc cu ceea ce văd în acest portal. Ca să ne dăm seama despre dramatismul și impactul momentului Varnița, că tot sunt acum născocite povești care minimalizează numărul victimelor, am să vă citez dintr-un raport adresat lui Iosif Visarionovici Stalin vis-à-vis de Fântâna Albă: «Peste frontieră n-a trecut nimeni». Folosesc acest prilej pentru a le spune diriguitorilor Imperiului Sovietic – lor și urmașilor lor – că mint. Peste frontieră au trecut toți!"

În continuare, Arhimandritul Melchisedec Velnic, starețul Mănăstirii Putna, a arătat că este o datorie morală să ne amintim de martirii neamului și și-a exprimat nădejdea că românii vor avea grijă ca pomenirea celor masacrați la Fântâna Albă să se facă în fiecare casă: „E o datorie morală să ne aducem aminte, pentru a nu se repeta, pentru că istoria trebuie să rămână vie în conștiința noastră. S-a amintit de Lunca, ce este aproape de ținutul Herța. În 6 februarie 1941 a fost Masacrul de la Lunca, înainte de la Fântâna Albă. Trecerile au fost multe și mulți au fost cei care au dorit să vină în patria mamă. «Lumea de mâine nu poate exista fără morală, fără credință și fără memorie», a zis Regele Mihai. Suntem datori să ne cunoaștem locurile de memorie, să ne aducem aminte de acești sfânt strămoși ai noștri. Și dacă pământul, acum 80 de ani, se mișca la Varnița deasupra trupurilor îngropate de vii, am nădejde că în această seară românii poate se vor aduna nu 3000, ci poate mai mult de 3000 și vor aprinde o lumânare, o candelă în casă, aducându-și aminte de cei care au vrut să fie liberi și nu au reușit să treacă în patria mamă. Veșnică să fie pomenirea lor". ■

Ioan Alexandru, *Imnele Putnei*

La Editura Nicodim Caligraful, în data de 2 iulie 2021, a apărut volumul de poezii *Imnele Putnei*, al poetului Ioan Alexandru, reeditarea ediției din 1985, cu o prefață de Dan C. Mihăilescu.

Ioan Alexandru este unul dintre cei mai mari poeți creștini români. S-a născut în ziua de 25 decembrie 1941, în localitatea Topa Mică, județul Cluj, și a trecut la cele veșnice în ziua de 16 septembrie 2000, în orașul Bonn, Germania. A ținut seminarii de poezie comparată și cursuri de ebraică veche la Universitatea din București și a organizat cursuri de spiritualitate bizantină la Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu" din București.

Poetul care „a îndrăznit nelimitat" (Petre Țuțea), „exemplar sub raport spiritual" (Acad. Zoe Dumitrescu Bușulenga – Maica Benedicta), Ioan Alexandru „și-a trăit suferința precum o cruce spre Înviere" (pr. Constantin Galeriu).

„Geografia duhovnicească a imnografiei lui Ioan Alexandru separă *Putna ca axis mundi*, în vreme ce volumele anterioare merg pe provincii. Putna, însă, înseamnă pentru Alexandru întâi de toate Eminescu și Ștefan, adică încă o dovadă a simbiozei dintre poezie și istorie, aceasta din urmă definită în conceptul de *Patrie* specific lui Ioan Alexandru, care cuprinde simbolic și în simbioză venerarea strămoșilor, valorile tradiționale, prin care se contemplă istoria și geografia, paralel cu sacra datorie a imnografului de a nu lăsa în afara edenului rostitor nici o fărâmă din hronicul și natura patriei." (Dan C. Mihăilescu) ■

De la stânga la dreapta: Ioan Alexandru, Părintele Iachint Unciuleac, Părintele Ioanichie Bălan

ARS POETICA

Oriunde-aş fi oriunde mă voi duce
Fără Patrie rămân fără de cruce
Fără Părinte nu e cu putinţă
Să mă hrănească pâinea-ntru fiinţă
Pe cât ca jertfa altora se frânge
Prisoseşte astăzi ce n-ajunge
Nestrăbătută lacrima-i durere
Împărtășită zvon de Înviere
De unul singur să mă mântui nu pot

Trăiesc în neam ca limba într-un clopot

Întronizarea IPS Calinic

Duminică, 26 iulie 2020, a avut loc ceremonia de întronizare a Înaltpreasfințitului Părinte Calinic ca Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, urmând în scaun vrednicului de pomenire Înaltpreasfințitului Părinte Pimen. Evenimentul a avut loc în incinta Catedralei Arhiepiscopale din Suceava, după Sfânta Liturghie. În cuvântul său, Înaltpreasfințitul Părinte Calinic a spus că va continua consolidarea bisericilor de piatră și a Bisericii duhovnicești în eparhia în care a fost ales. Ierarhul a menționat provocările globalizării și consumerismului și și-a asigurat păstoriții că le va întâmpina nevoile cu dragoste: „Vă asigur că, dincolo de severitatea mea, veți găsi un suflet cald, care cu patru decenii în urmă «a lăsat haina trupului acestei lumi la porțile Mănăstirii Putna pentru a o primeni cu haina Duhului», sub îndrumarea duhovnicească a Părintelui Iachint Unciuleac și a Înaltpreasfințitului Pimen, stâlpi ai Ortodoxiei bucovinene în a doua jumătate a secolului al XX-lea”.

Cu ocazia primei slujbe ca arhiepiscop la Mănăstirea Putna, de hramul Adormirii Maicii Domnului, starețul mănăstirii, Arhimandritul Melchisedec Velnic, i-a adresat un călduros bun venit: „Bine ați venit acasă! Nu ați ieșit niciodată din inima bucovinenilor. Aceste inimi ale bucovinenilor sunt deschise astăzi pentru a Vă primi povățuirea și pentru a lucra împreună cu Înaltpreasfinția Voastră la bunul mers al acestei eparhii. Sunteți la începutul unei păstoriri pentru care vă dorim, ne rugăm și vă vom sprijini din toată puterea să fie una binecuvântată, pentru mântuirea sufletelor credincioșilor de aici”. ■

Sinaxă monahală la Putna

Cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Calinic, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, la Centrul „Sfântul Mitropolit Iacob Putneanul” al Mănăstirii Putna, a avut loc Sinaxa monahală cu stareții și starețele din Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților, în data de 8 octombrie 2020. Prima sinaxă monahală sub păstorirea Înaltpreasfințitului Părinte Calinic a avut menirea de a creiona situația monahismului bucovinean și aspectele cărora li se va acorda o atenție deosebită în viitor. Înaltpreasfințitul Părinte Calinic a sintetizat o serie de probleme și a făcut propuneri concrete pentru buna rânduială și pentru o viață duhovnicească armonioasă, petrecută în respect, dragoste de aproapele și slujire a lui Dumnezeu. Sinaxa a fost un prilej de cunoaștere reciprocă și un moment de responsabilizare la un nou început. ■

Colocviile Putnei

În zilele de 3 și 4 septembrie 2020, Centrul de Cercetare și Documentare „Ștefan cel Mare" al Mănăstirii Putna a organizat, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Calinic, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, a XXIV-a ediție a Simpozionului internațional de istorie „Colocviile Putnei". Noutatea acestei ediții a fost includerea unei secțiuni de muzicologie, intitulată *Probleme de transcriere a notației medio-bizantine: abordări vechi și noi ale cântărilor din Antologhioanele putnene*.

Lucrările simpozionului s-au desfășurat online, fiind coordonate din Sala de conferințe a Centrului Cultural „Mitropolit Iacob Putneanul" de la Mănăstirea Putna, ceea ce a facilitat participarea unor conferențiari din SUA, Canada, Franța, Grecia, Bulgaria, Rusia și Ucraina.

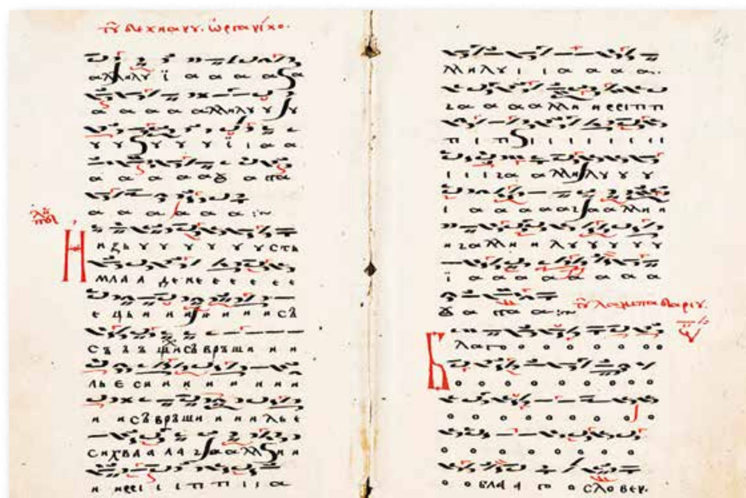
Evenimentul a început cu slujba de parastas pentru ctitorii materiali, spirituali și culturali ai Mănăstirii Putna, la 551 de ani de la sfințire, dar și pentru o seamă de istorici care au avut o participare îndelungată în cadrul colocviilor: Dumitru Nastase, Șerban Papacostea și Paraschiva-Victoria Batariuc.

În cadrul secțiunii de muzicologie a fost evidențiat rolul Mănăstirii Putna ca important centru de cultură bisericească. Cele aproape 200 de cântări psaltice, aparținând în principal lui Eustatie, Protopsaltul Putnei de la începutul veacului al XVI-lea, pot fi considerate drept cele mai vechi cântări culte din istoria muzicii românești.

Doamna Svetlana Kujumdzieva a vorbit despre caracteristicile manuscriselor Școlii muzicale de la Putna, având în vedere două dintre acestea: lucrarea monahului Eustatie din 1511 și manuscrisul 816 din Biblioteca Institutului de istorie și arhivistică al Bisericii Patriarhiei Bulgare din

Sofia. Concluzia sa este că această școală a păstrat tradiția ortodoxă, în condițiile dominației religioase străine în Balcani.

Ierodiaconul Avraam Bugu, de la Mănăstirea Putna, a analizat aspectele metrice ale cântărilor psaltice bisericești în lucrările mai multor autori, subliniind că percepția corectă a problemei ritmice a vechilor cântări ține și de înțelegerea profundă a logicii acestora.

Domnul Vlad Bedros, profesor la Universitatea Națională de Arte din București, a analizat motivul giulgiului drapat la baza lespezii, practicat în arta rusă de la limita secolelor XIV–XV, care apare și în pictura moldovenească (la Sf. Ilie, Bălinești, Humor și Arbore), într-o stilizare spiralată. El a arătat că reprezentarea unei spirale ca loc de manifestare a sacrului reprezintă un habitus curent al muraliștilor activi în Moldova.

Trei autori, Olena Sergij și Bohdan Berezenko din Kiev și Vera Tchentsova de la Paris au vorbit despre o cruce sculptată în lemn și ferecată în argint aurit, care a aparținut bisericii Mănăstirii Bratsky din Kiev, cu hramul Botezul Domnului, și care provine din Moldova. Ea a fost a Mitropolitului Teofan al Moldovei și a ajuns apoi în Ucraina, probabil odată cu exilul Mitropolitului Dosoftei, la sfârșitul secolului al XVII-lea.

A XXV-a ediție a „Colocviilor Putnei" s-a desfășurat tot online, prin intermediul platformei Zoom, care a dat posibilitatea istoricilor și cercetătorilor de la București, Iași, Cluj, Sofia, Chișinău și părinților istorici de la Mănăstirea Putna să comunice și să se întâlnească.

Dintre studiile prezentate, domnul Ioan Augustin Guriță a reliefat contribuția ierarhilor Moldovei, proveniți în mare parte de la Mănăstirea Putna, la susținerea Ortodoxiei din Transilvania, prin hirotonirea de preoți, trimiterea de cărți de cult ortodoxe și alte obiecte, care au întărit identitatea confesională a românilor în Transilvania, aflată în secolul al XVIII-lea sub schisma uniației.

Monahul Alexie Cojocaru a vorbit despre *Alexandrina Magheru-Haralamb și Serbarea de la Putna din anul 1871*. Eroina comunicării a fost o femeie cu spirit revoluționar, al cărei tată, generalul Gheorghe Magheru, a participat la Revoluția din 1848. Ea însăși a adus la Serbarea de la Putna din 15 august 1871 cel mai impunător steag tricolor, purtând în mijloc un portret al lui Ștefan cel Mare.

Domnul Ovidiu Cristea, directorul Institutului de Istorie „N. Iorga" din București, a analizat izvoarele venețiene despre moartea domnului Ștefan cel Mare, care infirmă scenariul executării liderilor celor două presupuse tabere de pretendenți de către domnul aflat pe patul morții. Acest scenariu, pus în circulație în epocă de surse poloneze, a intrat în mentalul colectiv prin opera lui Barbu Ștefănescu-Delavrancea „Apus de soare". În realitate, succesiunea la tronul Moldovei a fost una pașnică, neînregistrându-se nicio schimbare în componența Sfatului Țării, boierii susținând ascensiunea lui Bogdan al III-lea, fiul slăvitului voievod. ■

Simpozionul „Har și vocație în cultura română”

A XIV-a ediție a simpozionului anual dedicat memoriei acad. Zoe Dumitrescu-Bușulenga – Maica Benedicta s-a desfășurat la Mănăstirea Putna în perioada 20–21 august 2020, la împlinirea a 100 de ani de la nașterea distinsei profesoare.

Joi, 20 august, la Altarul de vară al mănăstirii a fost săvârșită slujba de pomenire a Maicii Benedicta, de către Preasfințitul Părinte Damaschin Dorneanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, împreună cu clerici ai mănăstirii. Apoi ,participanții au mers la cimitirul mănăstirii, unde Maica Benedicta a fost înmormântată, conform dispoziției testamentare și cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Pimen, în anul 2006.

Aici au rostit evocări părintele stareț al mănăstirii, arhim. Melchisedec Velnic, doamna Teodora Stanciu, ucenică a doamnei Bușulenga, și monahia Elena Simionovici de la Mănăstirea Voroneț.

Expoziția „Acad. Zoe Dumitrescu-Bușulenga – Maica Benedicta. 100”

În aceeași zi, la Centrul Cultural „Mitropolit Iacob Putneanul” al mănăstirii a avut loc vernisajul expoziției „Acad. Zoe Dumitrescu-Bușulenga – Maica Benedicta. 100”.

Expoziția a fost organizată pe baza arhivei oferite de către familia Radu și Rodica Marinescu. Selectarea și organizarea exponatelor a fost făcută de scriitorul Adrian Alui Gheorghe. Au fost expuse manuscrise, documente și corespondență din mediul academic, cărți cu dedicații primite de la oameni de cultură și oameni ai Bisericii.

Acestei expoziții s-au alăturat artiștii Dacian Andoni, care a oferit două portrete ale marii profesoare, și Constantin Flondor, cu două lucrări din 1989, anul centenarului morții lui Mihai Eminescu.

Cu aceeași ocazie, profesorul Gheorghe Simon a dăruit mănăstirii înregistrarea unei discuții memorabile pe care acad. Zoe Dumitrescu-Bușulenga a avut-o cu un grup de profesori francofoni, membri ai asociației „Fraçois Mauriac", în 1993.

Colocviul „Har și vocație în cultura română"

Seara au început sesiunile de comunicări științifice, desfășurate în condițiile impuse de situația pandemică.

În cadrul lor a fost lansat numărul 13, XII–2020 din *Caietele de la Putna*, care reunește comunicările colocviului „Credință. Cultură. Transmitere" din anul 2019, volum prezentat de către Teodora Stanciu. Tot acum a fost lansată cartea *Destinul Bisericii românești din nordul Bucovinei în perioada sovietică. Credință, limbă, identitate*, al treilea volum din colecția *Destin bucovinean*, îngrijit de acad. Alexandrina Cernov de la Cernăuți, care l-a și prezentat într-o intervenție online.

Muzicologul Irina Hasnaș, director la Casa artelor „Dinu Lipatti" din București, a adus o mărturie personală în care a evidențiat traiectoria formării, vieții și preocupărilor Maicii Benedicta. A urmat un alt portret transmis sub forma unei înregistrări video de prof. univ. Stephen Poen, de la Roma: *Acad Zoe Dumitrescu-Bușulenga la Roma.*

O altă mărturie personală, foarte vie, a fost cea a prof. univ. Constantin Parascan, care are în grijă Bojdeuca lui Ion Creangă de la Iași, mărturie bazată pe întțnirile de la Iași cu marea profesoară: *Zoe Dumitrescu-Bușulenga – Om Model de învățătură.*

Simpozionul a continuat cu comunicări ținute la fața locului sau prin intervenții video, în direct sau înregistrate. Profesorul Gheorghe Simon a realizat o caracterizare a profesoarei și omului de credință Zoe Dumitrescu-Bușulenga, plecând de la *100 de cuvinte ale virtuții și bunătății*, iar protosinghelul Hrisostom Ciuciu, de la Mănăstirea Putna, și-a intitulat comunicarea *„Întâmplatu-s-a Cuvântul lui Dumnezeu" cu Maica Benedicta. Dimensiunea profetică a unui academician*.

În încheierea colocviului, doamna Teodora Stanciu a subliniat cadrul special în care s-a desfășurat această ediție a colocviului și importanța desfășurării lui. Având în față portretul realizat de Dacian Andoni, domnia sa a expus direcția pe care viața celei portretizate o indică: „Privirea aceasta a maicii Benedicta este atât de intensă, de frumoasă, de generatoare de încredere pentru noi. Direcția, sensul este acolo: «Dacă veți putea, acolo să vă îndreptați, pentru că altă cale mai frumoasă și mai adevărată nu veți găsi.» Aceasta îmi transmit mie ochii maicii Benedicta din această acuarelă, iar trăsăturile smereniei se disting și în această lucrare. Parcă este împuținată în fața măreției lui Dumnezeu spre care privește doamna academician."

Un accent important a fost pus de profesorul Mihai Șleahtițchi, care a arătat cât de importante sunt colocviile pentru românii de pe ambele maluri ale Prutului și a mulțumit „pentru că apropiați spiritul basarabean".

Cum restricțiile în vigoare din anul 2020 au redus anvergura colocviilor, participanții au convenit că este util ca tema să fie tratată și la colocviul din anul 2021. ■

A sta înaintea lui Dumnezeu

A sta în fața lui Dumnezeu este o datorie de onoare. Dumnezeu a făcut lumea în zâmbetul feței Sale. De aceea noi, care suntem urmare a relației pe care El și-a dorit-o, avem atât datoria, cât și nevoia de a ne întoarce – tot zâmbind – cu fața către Dumnezeu. Nevoie – pentru că fără această relație nu ne putem afla desăvârșirea. Datoria este aceea a izvorâtului față de izvorul său. Avem datoria de a întoarce darul, bineînțeles nu ca pe talantul îngropat, ci punându-ne amprenta, pecetea proprie. Darul *tău* îmi aduce aminte de *tine*. Văzând pe dăruitor în darul său, voi avea grijă să-l înfrumusețez, astfel încât și el să se gândească la mine: „Dar din dar se face Rai!”

Pe de altă parte avem și datoria frumuseții. Spunea odată Mitropolitul Antonie de Suroj că împotriva frumuseții nu se pune urâțenia, ci lipsa de sens. De aceea, ca să dai sens lucrurilor sau să-ți găsești sensul, trebuie să cauți frumosul. Dumnezeu nu ne vrea *mai buni*, ci *mai aproape*. Dacă devii mai bun doar de dragul de a fi tu bun și nu o faci de dragul Lui, bunătatea aceasta nu are sens, nici frumusețe. Dacă vrei să faci lucrurile corect, Dumnezeu nu te va ajuta. Dumnezeu te ajută doar dacă vrei să faci lucrurile frumos.

Dumnezeu a creat lumea în zâmbetul feței Sale. Prin urmare este frumos să-I întorci zâmbetul, să stai măcar cu fața către El. Primul termen care s-a folosit spre a desemna persoana, în teologia bizantină, a fost *prosopon*, adică *față*. Acesta își are originea în terminologia greacă a teatrului. Atunci, actorii foloseau măști. *Prosopon* înseamnă mască, una alcătuită în așa fel încât să arate o anumită stare interioară. Masca arăta felul în care te simțeai tu în interior. *Prosopon* reprezenta astfel fața pe care o vede celălalt. A fi persoană este modul în care se prezintă cineva *spre a fi văzut*. Cel mai bine se poate observa acest lucru la mire și mireasă. Omul trăiește însă și momente de însingurare fără a înceta a fi persoană, cum este cazul monahismului. A sta înaintea lui Dumnezeu este împletirea acestor căi: *călugăria* și *căsătoria*. În ambele găsim și *însingurarea* și *unirea*. În monahism se împletesc acestea trei: Înmormântarea, Botezul și Cununia – când te unești cu Hristos care este considerat Mirele tău. Totuși, în căsătorie – și din cauza intervenției brutale a sexualității, dar și din cauza ispitelor exterioare –, partea aceasta a însingurării

are de suferit. De aceea Sfântul Apostol Pavel spune: *„Mai bine este să se căsătorească, decât să ardă”* (*1 Co* 7, 9). Dar mai adaugă: *„Să nu vă lipsiți unul de altul, decât cu bună învoială pentru un timp, ca să vă îndeletniciți cu postul și cu rugăciunea, și iarăși să fiți împreună, ca să nu vă ispitească satana”* (*1 Co* 7, 5). Prin urmare, indiferent dacă ești în căsătorie sau în monahism, aceste două stări trebuie împletite. Iar acest lucru se vede foarte bine în nevoința rugăciunii. Când te rogi, trebuie să te gândești că stai față în față cu Dumnezeul Cel nevăzut.

Dar cum facem noi ca în rugăciune să împletim intimitatea, sau *însingurarea* cu Dumnezeu, cu *unirea* care există între mire și mireasă? În primul rând, trebuie să te arăți. Mireasa înainte de nuntă se arată mirelui, pentru că liniștea ei depinde de aceasta. Chiar de i-ar spune toți că este frumoasă, ea nu poate fi convinsă decât de mire, pentru că ea pentru el s-a gătit și nu are liniște până ce mirele o apucă de mână. În psalmul 72 se spune: „ca un dobitoc eram înaintea Ta”. Este chinul celui care se simte departe de Dumnezeu și care-și vede rațiunea ca iraționalitate în fața cugetelor lui Dumnezeu. Dar chinul a durat *„până ce a intrat în locașul cel sfânt al lui Dumnezeu”*. Iar Dumnezeu *„l-a apucat de mâna lui cea dreaptă”*. Prin urmare, asta trebuie să facă și sufletul când se așază în fața lui Dumnezeu: se arată Lui nu cu scopul de *a-L vedea pe El*, ci *de a fi văzut* de El. Vezi-mă Doamne, aici sunt! Această așezare înaintea lui Dumnezeu trebuie să fie ca a miresei care se înfățișează mirelui, cu disponibilitatea aceea iubitoare care nu vrea să fie mângâiată de altcineva decât de mirele ei. Numai faptul că nu aștepți mângâiere de la alt Dumnezeu sau din altă parte decât de la Mirele tău, poate fi suficient. Și Mirele va avea grijă să schimbe urâțenia miresei în frumusețe. Aceasta e lucrarea Mirelui. A miresei este să se păstreze cuminte, sfioasă și disponibilă *doar* pentru Mire. Mireasa își păstrează Taina pentru Mire, nu pentru altcineva!

Aceasta e poziția în care noi trebuie să ne așezăm în fața lui Dumnezeu. Unii, gustând din rugăciune, o apucă pe un drum care îi rătăcește din ce în ce mai tare, pentru că se așază înaintea lui Dumnezeu *ca să-L vadă* pe Dumnezeu, *să-L simtă* pe El. Făcând aceasta, ei nu-L caută pe Dumnezeu, ci își urmăresc propriul lor bine.

Părintele Arsenie Papacioc spunea că *liniștea sufletului vine atunci când omul este conștient că Dumnezeu știe de el*. Tu nu trebuie să iscodești cu privirea, să te uiți la fața Lui. Asta este iscodire, asta-i obrăznicie. Deja ai ieșit din postura copilului cuminte. Dumnezeu așa spune: *„Spre unii ca aceștia Îmi îndrept privirea Mea: spre cei smeriți, cu duhul umilit și care tremură la cuvântul Meu!”* (*Is* 66, 2). Înfățișându-se înaintea Mirelui, mireasa simte o teamă febrilă: *„Așteptând, am așteptat pe Domnul și S-a plecat către mine”* (*Ps* 39, 1). Febrilitatea așteptării ar trebui să ne cuprindă pe noi și să fie acea efervescență care să ne țină întru nevoință cu un singur scop: a sta înaintea lui Dumnezeu, a dobândi aceea *așteptare a lui Dumnezeu*. Sf. Isaac Sirul spune: *„Mă minunez văzându-l pe omul smerit cum stă cuminte la picioarele lui Hristos, așteptând de la El să-i dea când vrea, dacă vrea, ce vrea și cât vrea El”*.

Ne-ați zis la început că lui Dumnezeu nu-I place să facă lucrurile corect. Puteți să ne spuneți care este diferența între a face lucrurile corect și a face lucrurile frumos?

Corectitudinea se bazează pe dreptate. Este foarte greu ca tu, om fiind, să ții în mână dreptatea lui Dumnezeu. Așa încât frumosul iese la suprafață în momentul în care tu dai dreptatea ta la o parte. Dacă îl vom pune pe celălalt mai presus, dacă vom vedea în el pe iubitul lui Dumnezeu, vom reuși să facem lucrurile frumos și nu corect. Codul bunelor maniere al unui ortodox este cel pe care ni l-a arătat Sfântul Ioan Botezătorul: face tot ce poate ca Mirele și Mireasa să fie împreună. O să vedeți un alt fel de *corect* că iese la suprafață. Căutați *frumosul*, dar nici *corectul* să nu-l lăsați, însă lăsați-l pe locul doi. Aveți înțelepciunea de a pune mai presus frumosul și răbdarea de a aștepta ca acea corectitudine, acea *nouă corectitudine*, să iasă la suprafață; vedeți pe cel din fața voastră ca fiind mireasa lui Hristos și cadrul acesta vă va învăța.

V-aş ruga să ne vorbiți de această separare de căi sau de meserii, adică una este pentru bărbat, alta pentru femeie, și de situația în care bariera e pusă ca să te depășești.

Feminismul se revoltă, neînțelegând că diferențele sunt de la Dumnezeu, având ca scop iubirea. Dacă am avea acest scop, n-am pune aceste întrebări. Femeia poate face ORICE! Dar va mai fi ea la fel de frumoasă și delicată? Transformând femeia în bărbat este pusă în pericol evoluția omenirii. Femeia are perfecțiunea detaliului; bărbatul, pe cea de ansamblu. Intuiția și visul sunt ale femeii. Bărbatul le pune în aplicare. Rezultatul? Iubirea!

Feminismul a apărut ca urmare a unor abuzuri de care femeia a suferit. Și, odată cu această mișcare, femeia a început să se implice în mai multe medii. Unii ar spune că această mișcare ar afecta instituția familiei. Ce credeți despre acest lucru?

Da, sunt de acord că poate afecta instituția familiei. Așa a început. Dar oare a continuat la fel? Nu. Feminismul a apărut ca o încercare de reparație, de restaurare, de repunere în ordine, de a îndrepta niște lucruri. Or, asta afectează instituția familiei pentru că nu pune înainte iubirea. Nu bărbatul trebuie să ia locul femeii, dacă ea nu-și face treaba; nici femeia să nu ia locul bărbatului, dacă nu-și face el treaba.

Bărbatul trebuie să fie foarte bărbat și femeia trebuie să fie foarte femeie. Iar bărbatul trebuie să facă, dacă este bărbat, ceea ce a făcut Hristos, adică să fie cap Bisericii, să-i dea un sens, să-i dea o direcție, un sentiment al siguranței și s-o iubească așa de mult încât ea să se teamă să nu piardă această iubire. Asta e singura teamă care i se cere femeii, nu alta. Și atunci feminismul nu numai instituția familiei o atacă, ci însăși firea lucrurilor, pentru că încearcă să înlocuiască pozițiile – să pună pe femeie în locul bărbatului, arătând că este același lucru. ■

Protos. Hrisostom C.
Selecții din dialogul cu tinerii aflați la Putna
pe 1 ianuarie 2021

Să fii disponibil pentru ceilalți

Societatea s-a schimbat și se schimbă în continuare. Dar viața duhovnicească este aceeași, pentru că e Același Duh Sfânt Care călăuzește viața noastră, e Același Duh Sfânt Care ne îndrumă, Care ne hrănește, pe Care-L căutăm și Care ne atrage.

Societatea ne îndeamnă foarte mult în a căuta plăceri rapide, în a găsi soluții facile și a alerga în multe locuri. Dar omul este făcut să lucreze așezat, să lucreze echilibrat și să ia lucrurile treptat, adică să-și zidească viața sa treptat. Sfinții Părinți ne învață lucrul acesta: să nu căutăm odihna, să nu căutăm confortul. Cine caută dinadins fericirea, n-o va găsi. Dacă vrei să ai succes, nu-l căuta. Fă efortul care duce la succes, caută osteneala! Pentru că roadele vin la vremea lor.

Un lucru care vă formează ca studenți este accentul pus pe celălalt. Grija pe care trebuie să o ai este să nu-l pierzi pe celălalt. Nu să te realizezi tu, ci să-l realizezi pe celălalt sau să scoți în evidență ce-i mai bun în celălalt. Pe tine să te îndrepți și din celălalt să scoți ce-i mai bun. Ce înseamnă să iubești? Nu când vreau să mă simt bine cu celălalt. Acesta este egoismul într-o relație. Dar celălalt se simte bine? Cât de mult îl pot răbda pe celălalt? Aceasta este măsura dragostei: să fii disponibil pentru ceilalți.

Semnul că noi suntem în adevărata viețuire duhovnicească, în adevărata dragoste duhovnicească este cât de mult avem deschiderea să-l îndreptățim pe celălalt în slăbiciunile lui, în neputințele lui, în păcatele lui chiar. Nimeni nu se schimbă prin reproșuri, pentru o lege a dreptății. Pentru că nu motivează pe nimeni o lege rece.

Părintele Emilianos Simonopetritul vorbește astfel despre durere: „Durerea este simțirea cea mai sensibilă a omului, este un extaz al omului către o altă persoană”. Tocmai pentru că în durere se înmoaie inima noastră, inima împietrită crapă. Atunci avem șansa să schimbăm ceva în noi. Durerea intră în adâncul inimii și schimbă în acea clipă viziunea și starea. Când ți-ai cunoscut neputința și vezi neputința altuia, începi să fii mai îngăduitor față de neputința lui, știi cât de dureros este să fii în neputința aceea. Știi cât de greu se schimbă omul, pentru că tu vezi că nu te-ai schimbat până n-a venit durerea. Și atunci, ce pretenție să ai de la altul, care n-a avut experiența durerii și nu s-a biruit pe sine? Tu vezi cât de greu te-ai schimbat pe tine însuți și atunci cum să nu fii îngăduitor față de altul, față de slăbiciunea altuia?

În rugăciune, în căutarea noastră, în șederea în tăcere, atunci când vin clipele de descurajare, de oboseală, este esențial să rămân în starea aceea, acolo. De ce? Pentru ca să dobândesc conștiința că nu despre mine este vorba, ci despre Dumnezeu, în tot ce trăiesc. Și dacă e vorba despre Dumnezeu, în El sunt și eu, pentru că de la Dumnezeu am ieșit toți. Eu trebuie să ajung să dobândesc starea aceasta înaintea lui Dumnezeu, pentru că Dumnezeu mă primește așa cum sunt în clipa aceea. Nu-L interesează că eu am mintea împrăștiată, nu-L interesează că mie îmi vin nu știu ce pofte, patimi sau amintiri. Îl interesează ca eu să consider mai presus de slăbiciunile mele prezența Lui, starea Lui, pe El Însuși, adică.

Voi avea luminările mele, voi avea înțelegerile mele lăuntrice, voi avea certitudinile mele, voi avea poate un progres, voi avea poate și un regres. Va fi un val, o tortură, un chin în sufletul meu, dar va fi atât de frumos fiindcă e viața mea personală, regăsirea demnității mele. Cine sunt eu și ce trebuie să fac ca să fiu cine trebuie să fiu? Singura mea realitate este cea pe care o trăiesc acum. Nici slujirea mea, nici iubirea mea, nici ascultarea mea, nici smerenia mea, nimic nu sunt mai importante decât ceea ce trăiesc eu acum în relația cu Dumnezeu. Încetul cu încetul, dorințele și oboselile se domolesc și primim în sufletul nostru o veselie, o seninătate, o liniște. Această veselie devine încetul cu încetul un eveniment neîncetat al vieții noastre. Noi să căutăm osteneala aceasta, de a sta înaintea lui Dumnezeu permanent. Este nevoie de această atitudine într-o viață de studenție, într-o viață de cămin, într-o viață de facultate, de sesiune, pentru a

nu te lăsa doborât, copleșit de toate acestea. Ca să-ți regăsești adevărata demnitate și identitate trebuie să-ți pierzi identitatea socială, adică așteptările pe care lumea ți le impune.

Când fac și simt experiența demnității mele împărătești, simt și fac experiența și a micimii mele, revin la existența mea adevărată și simt că sunt prizonier al lui Dumnezeu, dar este o stare care mă eliberează. Numai în momentul în care simt și demnitatea împărătească, chipul pe care mi l-a dat Dumnezeu și chemarea pe care mi-a făcut-o El, dar și micimea mea, cine trebuie să fiu, cine am fost chemat să fiu și cine sunt de fapt acum, atunci văd că numai Dumnezeu mă poate salva din starea în care am ajuns. Demnitatea nu mi-o dă valoarea mea, nu mi-o dau darurile și virtuțile mele, ci demnitatea mi-o dă Cel care m-a creat, adică Dumnezeu, prin Duhul Sfânt.

Până nu ajungem și noi la punctul în care să-L simțim pe Hristos ca Cel care ne face bine sufletului, ne face să ne gândim la El, ne face să trăim cu El, ne călăuzește, ne face să rămânem cu El în veșnice, vom fi foarte împrăștiați și nemulțumiți cu viața noastră.

Părintele Arsenie Papacioc vorbește despre starea de prezență. Părintele nu recomandă nevoințele. Dacă puteți să ne vorbiți mai mult despre starea de prezență.

Oricât de multă nevoință am face, nicio osteneală nu poate să ne ducă în Împărăția lui Dumnezeu, adică întru viață veșnică și fără de moarte, fără de durere, fără de întristare. Dumnezeu ne dă ceva infinit pentru încrederea în El, pentru osteneala de câțiva ani în viața aceasta. Cât de mare e dragostea lui Dumnezeu? Aceste cugetări aduc starea de prezență. Adică știm că orice am face, Dumnezeu e prezent cu noi, El e aproape de fiecare dintre noi și ne încredem în voia Lui în toate și apoi ușor, ușor, învățând să luptăm cu gândurile, începem și noi să fim atenți, adică să fim un dar al lui Dumnezeu, să ne dăruim permanent lui Dumnezeu. Și atunci, nevoințele exterioare devin lupta noastră, strădania noastră, sau partea noastră de lucrare împotriva a ceea ce ne îndepărtează de la Dumnezeu, împotriva a ceea ce ne ține departe de cunoașterea, de prezența lui Dumnezeu. Nevoința nu o facem de dragul nevoinței. Să nu credeți că părintele Arsenie n-a făcut asceză. A făcut foarte multă asceză. Dar nu faci nevoință ca să te chinui pe tine, ci faci nevoință ca să îndepărtezi zidul dintre tine și Dumnezeu și atunci când Îl cunoști pe Dumnezeu, nu mai vrei altceva. Când te-a hrănit El, nu mai vrei nimic

din lumea aceasta, nici hrană, nici întâlniri, nici distracții, nici plimbări. Ai toate în Dumnezeu. Atunci nevoința devine o stare firească a omului și n-o mai vezi ca nevoință.

Cum ne putem organiza timpul în așa fel încât să ducem toate îndatoririle până la capăt, fără a ne frustra atunci când sunt prea multe de făcut?

Simplitatea și smerenia, aceasta e calea în toate. Ar putea să stați patru persoane pe un scaun? Te suprasoliciți, nu reziști. Și apoi, e pilda aceea cu măgarul care a murit de foame între două căpițe cu fân, nu se hotăra la care să meargă, din care să mănânce. Așa și noi, nu ne hotărâm ce să lăsăm deoparte și ce să facem. În primul rând, să ne dăm seama că nu le putem face pe toate. Aceasta e smerenia. Al doilea lucru: simplitatea. Să învățăm să reducem din cele care ne suprasolicită. Nu pot să fac zece lucruri într-o zi, n-am timp fizic sau n-am capacitate intelectuală. Am încercat și am văzut că nu reușesc. Să-mi cunosc limita, aceasta înseamnă simplitate și smerenie. Să reduc lucrurile la esențial cât de mult pot, inclusiv în activitățile individuale. Pun scara valorilor și ce rămâne la urmă voi lăsa deoparte. Dacă voi putea mâine, bine, dacă nu, le las de tot. Dacă accentul cade pe ceea ce faci tu și vrei să fii mulțumit cu ceea ce faci, ești mereu nemulțumit pentru că mereu vei vrea

mai mult. E în firea noastră să vrem mai mult. Și atunci, îți pregătești nefericirea singur. Să nu simți că ai pierdut timpul, să știi că ai făcut maximum posibil. Eu am conștiința curată că am făcut tot posibilul, că n-am pierdut timpul. Și hrana mea vine din relația mea cu Dumnezeu, nu din activități.

Cum procedăm cu persoanele care se plâng tot timpul?

Atenția trebuie să cadă pe relația cu el, pe atitudinea ta față de el. Prima dată am grijă să nu-l judec, să nu-l disprețuiesc. Apoi, vine rugăciunea permanentă. Asta e clar în toate situațiile, trebuie rugăciune ca tot ce facem să fie cu Dumnezeu. Și apoi, dacă văd că el nu vrea o soluție, ci doar să se plângă, atunci trebuie întreruptă relația. Dacă ea nu-ți dă ție libertate, atunci nu e o relație sănătoasă. Dacă stai și doar îl asculți permanent, îi împiedici vindecarea. E o luptă mare pentru că ții la acele persoane care sunt în starea aceasta. Dar dacă ții mult, roagă-te mult. În relație trebuie să fie libertate. Libertatea este să-i spui o dată, de două ori, și să-L lași pe Dumnezeu să lucreze, căci El știe când poate să-i atingă inima. Este greu, dar noi suntem chemați să-i bucurăm pe oameni, nu să-i sâcâim. ■

Protos. Gherasim S.
Selecții din dialogul cu tinerii aflați la Putna
pe 1 ianuarie 2021